

Národní dožínky.

zveme vás na sobotu 24. srpna do Pivovarské zahrady VČB na oslavu sklizně a bohatý doprovodný program

▶ STR. 15

Národní park

Křivoklátsko, vláda jej slepě prosazuje i přes odpor obcí, odborníků a většiny veřejnosti, proč vlastně

▶ STR. 36, 42, 44

Kokain

v českých řekách je dle šetření kvality našich vod realitou, a tedy přímým odrazem chování naší společnosti

▶ STR. 48-49

NOVĚ JDEME K NAŠIM ČTENÁŘŮM POUZE JAKO e-VERZE, objednávky na www.akcr.cz

22. SRPNA
2024

AGRObase ZPRAVODAJ

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

Zemědělství není možné politizovat

Letošní úroda obilovin a olejnin je „pod střechou“ a nastává období oslav. Je ale v letošním roce vůbec co slavit a jaká je celková situace v sektoru? Chtějí zemědělci stále vyjet s traktory do ulic? O tom mluví v rozhovoru prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Opakovaně žádáte, aby stát přidával peníze do zemědělství, proč?

Tak jednoduché to není. To, že chceme další peníze, je určitá mediální zkratka, která tu vznikla zřejmě z nepochopení situace. V nezaujatém pozorovateli může vyvolat dojem, že „zhýčkaní a nenasytí“ zemědělci už nevědí, o co by si ještě řekli. My ale nechceme

od státu další peníze, chceme svobodně podnikat v prostředí, které je férové a ekonomicky udržitelné. Při nastavování pravidel, ale i při formulování vize pro budoucí vývoj agrárního sektoru je tento aspekt upozaděn ve prospěch populismu směřujícího k získání politických bodů od městských voličů. Do pravidel, která musíme dodržovat, tak vstupují věci, které

jsou nejen neslučitelné s praxí, ale zároveň nemohou nikdy ekonomicky fungovat, obzvláště pokud neplatí pro naše kolegy v dalších evropských zemích a už vůbec ne v zemích mimo EU.

A tím se vracím zpátky k tomu, proč žádáme ministry zemědělství a financí o pomoc. Není

zkrátka možné dlouhodobě produkci prodra-
žovat dalšími regulacemi a nařízeními, které
jsou spojené s náklady a byrokracií a zároveň
v rámci dodavatelско-odběratelského řetězce
tahat za nejkratší konec provazu. My do cen
vyšší náklady promítnout nemůžeme, ceny
jsou nám oznamovány, nevyjednává se o nich.

Můžete tedy uvést konkrétní příklad pokři- vení trhu?

Podívejte se na ceny živých kuřat, které do-
stávají zemědělci. V meziročním srovnání jsou
nízké už 9 měsíců za sebou. Je sice pravda, že
ceny klesly i na pultech, ale myslíte, že zákaz-
níkům dotují kuřata supermarketů? Kdepak,
zaplatí to zase český zemědělec. Obchodní
řetězce tlačí na dodavatele, aby jim zboží pro-
dávali za co nejnižší ceny, v opačném případě
je dovezou i ze třetích zemí jako Ukrajina.
Tamní zemědělci ale mají nižší náklady, pro-
tože nemusí dodržovat tak přísné standardy
produkce jako my. Přitom zde dozorové
orgány opakovaně upozorňují na nedostatky
v kvalitě, jde například o salmonelu.

Toto je následek nesystémového přístupu
k zemědělství ze strany státu, který jsem
popsal na začátku. Zodpovědnost a následky
ale nenesou politici, nýbrž naši zemědělci,
případně spotřebitelé.

Zároveň vnímáme, že stát nepočítá s tím,
že by zemědělcům pomohl se zvládnutím
přibývajících regulací, které na ně valí. Nároky
rostou, ale plánované výdaje Ministerstva
zemědělství i jejich podíl na státním rozpočtu
se každý rok snižují. Nicméně pořád platí, že
kdyby byla naše zemědělská politika spra-
vedlivá, předvídatelná a udržitelná, nebylo by
potřeba něco masivně zemědělcům kompen-
zovat a my bychom na to netlačili.

Není předvídatelná? Ministr Marek Výborný říká, že zemědělce navštěvuje a baví se

s nimi o jejich situaci, stejně tak konzultuje s nevládními organizacemi.

To, že ministr mezi zemědělce jezdí, je určitě
dobře. Možná uslyší a uvidí i něco jiného, než
si myslí někteří jeho vládní kolegové. Faktem
je, že letošní rok bude pro zemědělce hos-
podářsky zřejmě nejhorším rokem od vstupu
ČR do EU. Vloni byl nejhorší od roku 2011,
a když jsem to avizoval, slyšel jsem od mno-
ha politiků vládní pětikoalice, že nemluvíme
pravdu.

Pokud si ale problém nepřiznáme, nemá-
me přece šanci jej řešit. Dnes už přestávají
být rentabilní i dobré zemědělské podniky
a bez vize, že se k ziskovosti při současném
systému vrátí, jsou na prodej. A kdo je ku-
puje? Spekulativní kapitál, který dost možná
bude na polích pouze „ukládat uhlík“ z CO₂
povolenek a půjde cestou nejmenšího odporu.
Zbaví se zvířat, zbaví se zaměstnanců, firmu
rozepíše na „bílé koně“ do 40 let, aby dosáhl
na bonus pro mladé, posbírá redistribuci pro
virtuálně menšího zemědělce, na oko bude
bez produkce hospodařit ekologicky a bude
stoprocentně ziskový. Co z toho ale bude mít
společnost? Co takový zemědělec skuteč-
ně uvede na trh? Jaké odvede daně? Kolik
zaměstná lidí? K čemu nám potom jsou špič-
kové dozorové orgány? Aby jejich pracovníci
chodili stále dokola k posledním mohyká-
nům, kteří ještě chtějí skutečně zemědělsky
hospodařit?

Mnohé tyto mantinely jsou ale dány pravidly Společné zemědělské politiky.

Ano i ne. Protože právě nyní se poprvé v his-
torii v souvislosti s novou reformou nabízí
členským státům, aby si pravidla vytvořily pro
sebe. Bohužel u nás do Strategického plánu
hlasitě mluvili všichni, kromě samotných
zemědělců. Možná i dobré záměry jsme ucho-
pili špatně a v mnohém jsme opět přísnější
a ambicióznější než Brusel. Za to všechno pak

zemědělci dostávají vůbec nejnižší základní
platbu na hektar v EU.

I proto říkáme dost. Žádné další zpříšňování
pravidel za této situace zkrátka nemůže přijít.
Jeden příklad za všechny. Za necelý rok má
platit regulace, pro kterou nejsou hotová fi-
nální pravidla, neexistuje k ní zatím dopadová
studie a kontrolní orgány nevědí, jak by ji
měli v praxi kontrolovat. Jedná se o zpřísnění
ochrany půdy proti erozi s tím, že za erozně
ohrožené bude nyní považováno plošně
65 % orné půdy místo dosavadních 25 %. Pro
srovnání, v sousedním hornatém Rakousku
mají erozně ohroženou půdu jen na výměře
kolem 12 %.

Náš úřednický přístup je pro zemědělce
omezující, finančně nákladný a byrokraticky
nezvládnutelný. Jedná se o nesmyslně ambi-
ciózní, preventivní, restriktivní ochranu, jejíž
dodržování se bude vynucovat i tam, kde nikdy
eroze nevznikla. Naopak systém nepostihne
případy, kde podle teoretických výpočtů eroze
není, ale ve skutečnosti k ní dojde. Z mého
pohledu má smysl zakročit v případě skuteč-
né erozní události a zejména v případě, že se
opakuje a byla zapříčiněna nikoliv například
mimořádnými přívalovými dešti, ale špatným
hospodařením. Pak je na místě tvrdá sankce,
včetně například nuceného zatravnění. Nelze
nicméně trestat zemědělce preventivně nebo
je trestat za nahodilé incidenty, které nemají
v silách ovlivnit. A hlavně Brusel po nás takto
přísná pravidla ani nechce a sám zatím smě-
řnici o zdraví půdy uložil k ledu. Ptám se tedy,
proč to vláda dělá?

Jak to vypadá s plněním dalších slibů?

S ministry zemědělství a financí se nyní schá-
zíme pravidelně a jednání jsou věcná. Osobně
považuji za velmi významný příslib ministra
Stanjury, jako zástupce nejsilnější vládní
strany, k tomu, že Česká republika nemůže
být na své zemědělce přísnější, než na kolik to
vyžaduje Evropská unie. Posunuli jsme se ale
například také u výplaty zelené nafty, v otázce
záloh podpor, které by měly být vypláceny
na podzim tohoto roku a pracovat by se mělo
začít na nástroji, který by podpořil provoz-
ní financování zemědělců před sklizní, aby
nemuseli prodávat za ceny nabízené ve žních,
které bývají nejnižší.

Jsm rádi, že diskuse probíhají, ale chce to
rychlejší a efektivnější pomoc zejména pro
podniky, které se ocitly na okraji propasti.
V opačném případě nebude co zachraňovat.
Diskuse k protestním akcím sice utichly kvůli
probíhajícímu žnímu, ale v žádném případě to
neznamená, že by se zemědělci rozhodli,
že jim to takto stačí a už jsou spokojeni.
Rozčarování zůstalo a mnozí mluví o podzim-
ních protestech. Za pomyslné přilévání oleje
do ohně lze označit právě zmíněné politické
zásahy do pravidel pro hospodaření. Musí se
vycházet z požadavků praxe a dodržet přitom

slib, že pro české zemědělce nebudou platit přísnější pravidla než pro jejich kolegy z jiných zemí EU.

Ministerstvo zemědělství upozorňuje na mimořádnou pomoc a peníze, v čem je tedy problém?

Jsmo rádi za veškerou podporu sektoru, opravdu jsme. Nevytvářejme nicméně dojem, že když je něco zmedializováno, jsou to na jednu novou peníze. Stále platí, že zemědělci letos státu, respektive obcím odvedou 2 miliardy navíc na dani z nemovitých věcí, zároveň ale dostávají na národních dotacích o 2 miliardy méně, než bylo běžné ještě v roce 2022. Ani slibované prostředky do roku 2025 tak nejsou žádné mimořádné peníze, pouze se přiblížíme úrovni, na které jsme byli před několika lety, navíc před historicky vysokou inflací. Slíbená pomoc pro zaměstnanost na venkově se státu nepovedla vůbec.

Poslední titulky hlásají příliv 6 miliard korun do sektoru na investice. To ale také nejsou nové peníze a jsou do nich zahrnuty i zdroje z budoucích roků, kde naopak budou chybět.

Také samotné nastavení podmínek pro toto kolo je pro nás určitým zklamáním, a především je v rozporu se stanoviskem odborného kompromisu. Poslední úpravy pravidel vznikaly opět a pouze na základě politických zásahů. Vypadlo tak bodové zvýhodnění pro podniky zaměstnávající více pracovníků nebo za členství v obyvatelských organizacích, což je něco, co podporuje Evropská unie, protože to zvyšuje vyjednávací sílu zemědělců při jednání s odběrateli. A zda budou skutečně podpořeny malé a střední podniky, jak tvrdí ministerstvo? To dokážeme vyhodnotit až s odstupem.

Po republice již probíhají první dožínkové slavnosti, jak letošní žně hodnotíte?

Sklizeň probíhala v letošním roce rychleji a v polovině srpna bylo pod střechou téměř 95 % ploch obilovin a 99 % řepky. Výsledky ale nejsou nijak povzbudivé, sklizeň řepky je nejhorší za posledních 18 let a sklizeň pšenice druhá nejhorší za 12 let. Nemůže za to pouze razantní pokles výměry, ale i nízké výnosy, které zaostávají za několikaletými průměry. Plodiny poškodila vlna silných mrazů v dubnu, přívalové deště a místy krupobití v červnu i dešťové srážky a nárazy větru v průběhu července, které způsobovaly poléhání porostů a podmáčení polí, do nichž nebylo možné vjet s kombajny. Omezována je ochrana porostů. O moc lépe na tom nejsou letos ani plochy se zeleninou či ovocné sady, ovoce a zelenina rovněž utrpěly rozsáhlé škody způsobené mrazy, stejně tak školkařské výpěstky. Abych nebyl jen kritický, zde musím objektivně i ústy ovocnářů poděkovat ministru zemědělství, který pro ně získal evropské (a částečně národní) prostředky, aby měli šanci letošní rok nějak překlenout.

Vedle horších výnosů nás trápí nízké výkupní ceny a pokřivená konkurence na evropském trhu kvůli levným dovozům obilovin a olejnin ze třetích zemí, třeba zmíněné Ukrajiny, které sem nekontrolovatelně proudí. Výsledkem této rovnice je obrovská frustrace zemědělců a neochota pokračovat v takovém podnikání. Nutno dodat, že v podobné situaci se nacházejí pěstitelé po celé Evropě. Ostatně je po volbách do Evropské parlamentu a tím se také vytratila chuť zemědělství na politické úrovni řešit.

Tedy na Zemi živitelce v Českých Budějovicích nebude co slavit?

Zemědělci vydrželi, a i přes řadu nesnází zvládli těžký loňský rok, za což zaslouží poděkování. Dva těžké roky po sobě ale dost možná nezvládnou ani ty lepší zemědělské podniky a chápeme jako svoji povinnost místo oslav spíše bubnovat na poplach. To řekneme ministru zemědělství a dalším partnerům na všech jednáních.

Co se týká samotné Živitelky, důvod k oslavám tu určitě je. Letos se uskuteční jubilejní 50. ročník, což je samo o sobě důvodem se ohlédnout a vzpomínat a poděkovat za dobrou práci a spolupráci. Areál se moder-

nizuje, rozrůstá a každý rok přiláká víc a víc návštěvníků, kterým můžeme ukázat, jak já k nelibosti ministra Výborného s odkazem na svaté přijímání říkám, že české zemědělství je dobré a spasitelné. Jen když podmínky pro nás byly důstojné a spravedlivé. Ačkoliv je to myšleno s nadsázkou, agrosalon Země živitelka je jedinečnou příležitostí pro návštěvníky české zemědělství zažít, vidět a ochutnat a ukázat mu, za co vlastně bojujeme.

Mnohé i vzhledem k tomu, jak o nás média někdy referují, určitě překvapí, jak je české zemědělství moderní, ohleduplné vůči životnímu prostředí a jak kvalitní produkci nabízí. Pro návštěvníky jsou jako vždy připraveny nejen ukázky zemědělské techniky a přehlídka hospodářských zvířat, ale zvláštní pozornost je věnována chytrému zemědělství, jehož principy dnes využívá třetina tuzemských podniků. Pozvání samozřejmě tlučme na naše sobotní Národní dožínky, jejichž součástí je tradiční průvod a celodenní program v Pivovarské zahradě s hudební produkcí a vědomostními soutěžemi o ceny. Naši expozici najdete v pavilonu T po celou dobu výstavy, tedy od 22. do 27. srpna.

Redakce Agrobase

Průběžné hodnocení sklizně, výsledky jsou podprůměrné

Koncem července zasedala Komoditní rada pro obiloviny a olejniny při Agrární komoře ČR. Jednání se též účastnili hosté z Ministerstva zemědělství a Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Důvodem jejího dřívějšího svolání byl rychlý pokles žní a nutnost projednání aktuálních informací, jako je stav na světovém trhu s obilovinami a olejinami, evropském trhu a konečně domácím trhu včetně situace v jednotlivých regionech a lokální odlišnosti během žní.

Produkce pšenice

Podle aktuálních odhadů amerického Ministerstva zemědělství USDA se globálně očekává druhá nejvyšší sklizeň a měla by dosáhnout 796 mil. t. Naopak pokles oproti několikaletému průměru nastane podle USDA u produkce pšenice v EU 27, která by měla činit 130 mil. t (meziročně pokles o 4 mil. t). Očekává se, že se do výsledků letošních žní propíše jak vývoj počasí, tak pokles produkce u hlavních producentů Polska, Německa a Francie. Snížení produkce pšenice se také očekává v Rusku, a to na 83 mil. t (loni 92 mil.). Na sklizeň v Rusku má vliv sucho, které se projevuje především v černoomořské oblasti. Přestože světové zásoby pšenice jsou nejnižší za posledních 10 let, vývoj cen na komoditní burze MATIF tomu neodpovídá,

pšenice neposiluje. Žně v Evropě jsou v plném proudu, v Německu, Polsku, ČR i v dalších státech jsou dosahovány horší výsledky, ale je nezbytné počkat s definitivním hodnocením na konec žní.

Produkce kukuřice

Globálně spíše stagnuje a podle odhadů International Grains Council by letos měla dosáhnout 1 225 mil. t, což je na stejné úrovni jako v loňském roce. Totéž platí pro produkci v zemích EU, která by měla dosahovat 64 mil. t. Vývoj cen kukuřice na burze MATIF je lepší než u pšenice. Zásoby jsou stabilní a dostatečné, neočekává se růst ceny.

Produkce řepky

Zde se naopak očekávají nižší objemy

ve světě i v Evropě. Organizace Oil World, která je předním světovým analytikem trhu olejnin, odhaduje globální meziroční propad produkce o 2,3 mil. t na 76 mil. t. K propadu dojde podle odhadů též v Evropě, kde má letošní produkce řepky dosahovat 17,3 mil. t. Vedle poklesu osevních ploch je příčinou též propad výnosů u hlavních evropských producentů, kterými jsou Německo, Francie, Polsko, Rumunsko i Česko, jež obsazuje pátou pozici v Evropě. Důvodem poklesu výnosů byly nepříznivé klimatické podmínky v Evropě. Nadprůměrné srážky od října 2023 do května 2024 a jarní mrazy ve třetí dekádě dubna měly dramatický dopad na výnos v mnoha zemích EU. Podle předsedy komoditní rady bude v EU 27 nedostatek řepky a Evropa bude potřebovat zvýšit dovozy. EU má velké zpracovatelské kapacity a dováží 5 až 6 mil. t řepky. Tato komodita je dovážena především z Ukrajiny, ale i Ukrajina předpokládá pokles produkce o 20 %, což sníží možnosti exportu.

Cenový vývoj řepky na světovém trhu zažívá nyní prudké pohyby oběma směry, ale je jasné, že produkce v EU bude podle aktuálních prognóz minimálně o 15 % nižší. Další vývoj cen bude záležet i na situaci v Kanadě, kde se prognózy produkce pohybují od 18,1 mil. t (Statistics Canada) až po 20,5 mil. t (Oil World). Cenový vývoj a poptávku po řepce určité pozitivně ovlivní též nedávné rozhodnutí o uvalení cel na dovoz bionafty z Číny od poloviny srpna.

Sója

Podle Oil World se očekává meziroční zvýšení letošní produkce na 416 mil. t (meziročně nárůst o 26 mil. t). Sója a sójový olej může sloužit částečně jako náhrada za řepku a řepkový olej, ale ne v plné míře. Nicméně vysoká produkce sóji půjde proti růstu cen.

Analytici rovněž snížili ve své červencové zprávě své předpovědi výnosů pro většinu plodin v Evropské unii. U pšenice došlo pouze k mírnému nárůstu z 5,86 na 5,87 t z hektaru, což bude odpovídat 5letému průměru. Podle zmíněných expertů budou kvůli suchému

a horkému počasí v jihovýchodní Evropě letošní výnosy pozdních plodin nižší než 5letý průměr. Zdá se, že se obchodníci po vlne srážek a nižších teplotách ve východní Evropě rozhodli počkat na výsledky sklizně a nové předpovědi.

Ve srovnání s červnovými odhady se tak předpovědi výnosů v EU snížily následovně:

- **kukuřice** z 7,55 na 7,24 t/ha, což je o 2 % méně než 5letý průměr 7,35 t/ha;
- **řepka** z 3,16 na 3,1 t/ha, což je o 2 % méně než 5letý průměr 3,17 t/ha;
- **ječmen** z 5,14 na 5,09 t/ha, což je o 3 % více než 5letý průměr 4,93 t/ha;
- **slunečnice** z 2,20 na 2,09 t/ha, což bude o 2 % méně než 5letý průměr.

Shrnutí průběhu vegetace a sklizně v České republice

Do letošních výsledků se promítá nepříznivý vývoj počasí, kdy pěstitelé čelili vlne silných mrazů v dubnu a nadprůměrným srážkám, v červnu další ztráty způsobilo krupobití. Z těchto důvodů a také z důvodu snížení osevních ploch pšenice a řepky očekáváme druhou nejnižší sklizeň za posledních 12 let u pšenice, u řepky nejnižší sklizeň za posledních 17 let. Produkce obilovin na zrno bude podle odhadů komoditní rady dosahovat 7,675 mil. t, což je nejnižší sklizeň za posledních 5 let. Produkce základních obilovin se předpokládá 7,180 mil. t.

Členové komoditní rady dále hodnotili průběh žní ve svých regionech. V oblasti středních Čech dosahuje řepka vyššího výnosu tam, kde je pěstována ve vyšší nadmořské výšce. Oblast na pomezí Středočeského, Královéhradeckého a Pardubického kraje ovlivnily dubnové mrazy a také kroupy a je to patrné na dosavadních výsledcích žní. Výnosy nehodnotí jako příznivé ani na jižní Moravě. Na severní Moravě dosahuje lepších výsledků pšenice než řepka, ale optimističtí nejsou ani tamní pěstitelé. Nízké výnosy řepky jsou též v Ústeckém kraji, ale finálně ještě nechtějí hodnotit. Ve Zlínském a Olomouckém kraji si zase výsledky letošní pšenice pochvalují. V jižních Čechách je sklizeň více opožděná, ale pokles výnosů je také znatelný.

Letošní sklizeň obilnin a řepky je u konce

Letošní žně dospěly ke svému závěru. Extrémní teploty doprovázely především ke konci týdne četnější bouřky s přívalovými srážkami, které postupovaly napříč republikou. Vyšší úhrny srážek v neděli přinesly mírné ochlazení, a tak posledních necelých 4,3 tis. ha budou muset zemědělci dosekávat především na západě země o trochu později, po vyschnutí porostů. S tímto rázem počasí se zemědělci museli potýkat v průběhu celé letošní sklizně, kdy vysoké teploty střídaly vydatnější srážky doprovázené bouřkami. I přesto je průběh letošní sklizně jedním z rychlejších.

Ve 33. týdnu, podle sedmého šetření SZIF k 18. 8. 2024, je sklizeň základních obilnin a řepky olejky téměř ukončena, a zbývalo sklídit v celé ČR zhruba 4 257 ha ploch obilnin, tj. 0,35 % ploch (sklízeno 99,65 %) a posledních 38 ha řepky olejky (sklízeno 99,99 % ploch).

Zcela ukončenou sklizeň obilnin a řepky olejky mají kraje Jihomoravský, Olomoucký, ale i Kraj Vysočina. Naopak nejvíce ploch (procenticky) zůstává, jako tradičně, sklídit v kraji Libereckém, a to 1 254 ha (92,79 % sklizených ploch) a v kraji Karlovarském, kde zbývá sklídit zhruba 835 ha, tj. 95,63 % sklizených ploch. V kraji Plzeňském je sklízeno 99,10 % ploch, ale zbývá sklídit ještě 926 ha.

Celková produkce obilovin zatím dosahuje výše 7 066 tis. t při dosaženém průměrném hektarovém výnosu 5,86 t/ha. Při porovnání s loňským průměrným výnosem základních obilovin je ten letošní zhruba o 2,2 % nižší, tj. o 0,13 t/ha. Přesto takto vysoká předpokládaná sklizeň základních obilovin letošního roku je dostačující pro zajištění domácí spotřeby obilovin, která se dlouhodobě pohybuje ve výši kolem 5 000 tis. t.

Produkce řepky olejky dosahuje 961 tis. t při průměrném výnosu 2,80 t/ha.

Co se týká řepky, členové komoditní rady se shodli, že problémem jsou též omezení týkající se účinných přípravků na ochranu a ošetřování rostlin, zejména pesticidů. Lepších výsledků se dosahuje v oblastech, kde byla delší pauza v osevním postupu a na lehčích půdách. Nižší plocha a pokles výnosů povede letos k propadu na tržbách, za obiloviny a olejninu předpokládáme propad tržeb 6 mld. Kč oproti loňsku.

Na druhou stranu letošní výsledky sklizně částečně vyřeší problém vysokých stavů zásob kvůli dovozům komodit z Ukrajiny na evropský trh. K 30. červnu 2024 očekává Ministerstvo zemědělství ještě růst zásob pšenice na 807 tis. t, což je meziroční růst o 10 %. Vzhledem k letošní nižší ploše pšenice o 62 tis. ha a očekávanému výnosu 5,97 tun z hektaru Podle Českého statistického úřadu produkce klesne na 4,653 mil. t.

Vzhledem k výraznému poklesu produkce pšenice, proto dojde k 30. červnu 2025 ke snížení zásob v Česku.

Dalším tématem byla cenová situace obilovin a olejnin. Zaznělo, že před žněmi se obvykle kótují dvě třetiny smluv a třetina se ponechává na spekulaci. Co se týká vývoje cen obilovin, je situace stabilní, zatím se neočekává růst. U řepky lze, vzhledem k nízké sklizni v ČR i EU, čekat růst, ale může nastat až v roce 2025.

V rámci diskuse se řešil výpočet uhlíkové stopy. Ve Středočeském kraji a Praze vycházejí nejlepší výsledky, naopak nejhůře je na tom Moravskoslezský kraj. Členové komoditní rady poukázali na to, že výpočet nesouvisí se spotřebou hnojiv.

Úřad AK ČR

Žně 2024 – postup sklizně celá ČR

Stav k 12. srpnu 2024	Pšenice ozimá	Pšenice jarní	Ječmen ozimý	Ječmen jarní	Žito	Oves	Triticale	Obiloviny celkem	Řepka
Celkově ke sklizni (ha)*	747 506	24 101	127 125	189 994	24 301	52 618	44 048	1 209 693	343 380
Sklízeno ke dni aktualizace (ha)	746 408	23 954	126 818	189 533	24 141	51 633	42 949	1 205 436	343 342
Podíl sklizených ploch (%)	90,85	99,39	99,76	99,76	99,34	98,13	97,50	99,65	99,99
Celkově sklízeno (t)	4 649 206	113 046	694 214	1 059 195	112 759	217 857	219 697	7 065 975	961 399
Průměrný výnos (t/ha)	6,23	4,72	5,47	5,59	4,67	4,22	5,12	5,86	2,80

Zdroj: SZIF; *ČSÚ.

Poznámka: Obiloviny celkem zahrnují pouze uvedené obiloviny. U žita v Pardubickém kraji bylo sklízeno žito také na senáž a námel. Průměrný výnos zemědělských plodin byl před sklizní ovlivněn nepříznivými povětrnostními vlivy (kroupami).

Zásadní diskuse k nastavení režimu neproduktivních ploch

Nevládní agrární organizace v červnu oslovily politické strany vládnoucí koalice se žádostí o dodržení veřejně vyslovených slibů k nenavyšování českých environmentálních a administrativních požadavků nad rámec evropské legislativy. Důvodem byl fakt, že na jednání Monitorovacího výboru Strategického plánu Společné zemědělské politiky pro Přímé platby, které se uskutečnilo 18. června 2024, byl zařazen návrh Ministerstva zemědělství, popírající předchozí sliby ministrů vlády ČR nejt nad rámec evropských opatření.

Pokud by došlo k odsouhlasení návrhu Monitorovacího výboru, opětovně by byla přijata nadstavba zpřísnění národních podmínek, aniž by, mimo jiné, tyto újmy na hospodaření byly jakkoliv kompenzovány. A to už nyní patří Česká republika mezi země EU s nejvyššími ekologickými požadavky na agrární podnikatele. Například v Programu rozvoje venkova jsou environmentální a klimatická opatření na úrovni 54 % rozpočtu, EU při tom nařizuje minimum 35 %.

Konkrétně šlo zemědělcům o odmítnutí zavedení povinnosti 2 % ploch zcela zařazených

mimo produkci v rámci povinných 5 % v omezeném režimu hospodaření v tzv. celofiremní ekoplatbě. Kvůli nejvyšší redistributivní platbě a nejvyšším ekoschématům v EU mají čeští zemědělci nejnižší základní podporu (67 EUR/ha), což je méně než polovina průměru EU. Proto je pro zemědělce ekonomickou nutností splnit dané podmínky, nad které však není možné dávat větší překážky, než nařizuje EU. Na uvedených 2 % by docházelo ke ztrátám příjmů, za trvalých nákladů, jako je pachtovné nebo daň z pozemku. V rozpořadu se zásadami správné zemědělské praxe z neošetřovaných pozemků dochází k šíření

chorob a škůdců do okolí, taková opatření nechápu ani vlastníci půdy, kteří požadují udržovat pozemky, a jsou zde i velké rozdíly v rámci celého území ČR.

Zásadně byl odmítnut argument, který mezi jinými zazněl, že tato 2 % budou nahrazena například krajinnými prvky. Pro vysvětlení, veřejná ambice MZe je vymezit 100 ha půdy krajinných prvků, přitom ale 2 % orné půdy mimo produkci tvoří plochu 50 tis. ha a tuto povinnost by žádná jiná země EU neměla. A naopak, z pohledu odbytu tržních komodit jde o naprosto minoritní plochu, která na ceny

plodin, například obilí, vliv mít nikdy nebude. Jde tedy o základní nepochopení principů zemědělské praxe, o kterých se nesmyslně rozhoduje úřední formou.

Mezi dalšími důvody zaznělo, že neplněním slibů vlády ČR a krácením podpor pro zemědělce přišel sektor za roky 2022, 2023 a 2024 o zhruba 10–12 mld. Kč, ztrátu dalších desítek miliard příjmů zapříčinil propad tržních cen základních komodit, včetně vlivů dovozu komodit z Ukrajiny, Ruska a Běloruska, ale i vysokých vstupů, jako jsou energie, lidská práce, navýšení daně z nemovitosti v rámci vládního konsolidačního balíčku aj.

Nehledě na to, že z důvodu změn vyplývajících z otevření nového rámce Společné zemědělské politiky došlo ke zpoždění plateb mířících do sektoru ve výši 8–10 mld. Kč. Souběhem všech těchto faktorů se zemědělský sektor propadl do značně obtížných ekonomických podmínek, které se negativně propisují i do výsledku hospodaření celého sektoru, který je letošní rok odhadován na cca 8 mld. Kč, tedy jen v třetinové výši obvyklého objemu hospodářsky úspěšných let minulosti. Podle informací z celé republiky, přicházejících z celého spektra zemědělských podnikatelů, by takto byly poškozeny společnosti všech velikostí a forem, tedy malé, střední i větší podniky, ale i rodinné farmy či družstva a obchodní společnosti.

V reakci na tuto žádost a na navazující jednání s ministry zemědělství a životního prostředí došlo po další věcné a politické diskusi k nalezení návrhu kompromisu, který vnímáme z pohledu zemědělské praxe jako posun správným směrem. Při zachování důrazu na ochranu krajiny byl předložen návrh, který již téměř respektuje možnosti zemědělské prvovýroby. Ve shodě je vnímán jako východisko k řešení odlišného pohledu na striktní ochranu přírody a ochranu vycházející z racionálního hospodaření v krajině podle reálných možností žadatele. Jako zásadní zde nevládní organizace vnímají finální rozhodnutí o úplném vyřazení požadavku 2 % ploch mimo produkci, který by, jak je uvedeno výše, přinesl značná negativa a problémy.

Nový návrh modifikace plošné ekoplatby pro rok 2025 spočívá ve vytvoření vlastního spektra z dílčích opatření, umožňujících v součtu jejich naplnění povinných 5 % plochy orné půdy mimo produkci, detailně jsou opatření a jejich váha uvedeny v infoboxu.

Z našeho pohledu jsme dosáhli určitého kompromisu a odvrátili jsme excesy, jako byl návrh na vynětí 2 % orné půdy mimo produkci nebo výsadby solitérních dřevin na půdní bloky větší než 20 ha. Mix opatření k řešení 5 % výměry pro přírodu blízká opatření je za daných podmínek vhodným průsečíkem všech vznesených požadavků.

Přesto mezi návrhy na úpravu zůstalo nemilé překvapení. Nad rámec povinností daných EU byl snížen koeficient u dusík vázajících plodin na 0,5, u meziplodin na 0,3 a zároveň nastaveno omezení meziplodin na maximálních 60 % z celkového podílu.

Na to reagoval Jan Doležal, prezident komory, dopisem ministrově zemědělství, ve kterém důrazně žádá o vysvětlení. Uvádí v něm: „Opakovaně nás veřejně ubezpečujete, že s ohledem na limity státního rozpočtu, a tedy nemožnosti zajistit finanční výpomoc či naplnit původní sliby vlády o pomoci, o kterou opakovaně z důvodu krize v sektoru žádáme, nepůjde iniciativa MZe nad rámec nařízení EU. Bohužel zmíněná úprava koeficientů a stanovení maximálního podílu s tímto prohlášením nekoresponduje, nehledě na to, že ji po České republice nikdo nežádal. Se snížením koeficientů a omezením pro meziplodiny nesouhlasíme nejen s ohledem na současnou ekonomickou situaci, ale také vzhledem k podpoře půdní úrodnosti, živočišné výroby a biodiverzity a žádáme tímto o jeho přehodnocení. Rizikem zde také je nárůst kontrol a sekundární požadavky na změny osevních postupů, kde sejeme, doséváme a rozoráváme nikoliv podle přírodních blízkých agrotechnických postupů, ale tak, abychom vyhověli pozdním rozhodnutím úředníků a politiků.“

Dále prezident Doležal argumentuje tím, že taková nekompetentní rozhodnutí snižují možnosti lépe a efektivněji plánovat polní práce a zároveň přinášejí další vícenáklady. Ve druhé polovině srpna je nezbytné zahájit výsevy ozimé řepky a následně ozimých obilovin, při tom ještě není na úrovni MZe rozhodnuto

Opatření k naplnění 5 % mimo produkci

Meziplodiny	0,3
N-plodiny	0,5
Ochranné pásy a biopásy	1,0
Nektarodárný úhor	1,5
Nové krajinné prvky	3
Krajinné prvky	1–2 (viz níže)

Jmenované krajinné prvky a jejich koeficienty jsou následující

Příkop	2,0
Mez	1,5
Mokřad	2,0
Skalka	1,5
Skupina dřevin	1,5
Soliter. dřevina	1,5
Stromořadí	2,0
Terasa	1,0
Trav. údolnice	1,5

o dalším postupu. Dochází tak k zásadním rozkolům mezi běžnou zemědělskou praxí a mezi úřednickými a politickými rozhodnutími, která nerespektují agrotechnickou praxi, neumožňují plánování činnosti a s ohledem na další dění jen dále snižují důvěru podnikatelů v činnost MZe. Závěrem dopisu žádá prezident Doležal o navrácení koeficientů na původní úroveň.

Redakce Agrobaze

Mrazy způsobily škody na ovoci za 1,3 miliardy korun

Škody na ovoci, které zavinily dubnové mrazy, mohou mít pro pěstitele fatální následky. Evropská komise se proto rozhodla uvolnit peníze z fondu určeného na nepojistitelná rizika, o podporu požádaly kromě Česka i další země. Jaká je situace a co by ovocnářům pomohlo, popisuje v rozhovoru předseda Ovocnářské unie ČR a viceprezident Agrární komory ČR Martin Ludvík.

O jaké výši kompenzací za škody způsobené jarními mrazy na ovoci se nyní mluví? Je částka adekvátní?

Vlna silných mrazů, která se v dubnu projevila na celém území Česka, způsobila rozsáhlé škody prakticky ve všech odvětvích v rámci rostlinné výroby. Ovocnářství patří jednoznačně k nejpoštvějším oborům, přičemž utrpěly všechny druhy ovoce, tedy jabloně, hrušně, třešně, švestky, meruňky, rybíz, angrešt i jahody. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský potvrdil naše odhady škod na letošní úrodě, které dosahují 1,3 mld. Kč. Podotýkám, že se jedná o škody pouze na ovoci. Byly poničeny i další plodiny jako vinná réva, zelenina, obiloviny či olejninu nebo školkařské výpěstky. Vítáme, že se Ministerstvo zemědělství obrátilo na Evropskou komisi a požádalo o uvolnění peněz z fondu určeného na kompenzace těchto nepojistitelných rizik, Česko má obdržet 15 mil. eur (378 mil. Kč). Není nutné zatěžovat přespříliš státní rozpočet, když existuje tato možnost. Podobný krok učinily i další státy. Rakouští zemědělci dostanou 10 mil. eur, polští 37 mil. eur a portugalská 15 mil. eur. Když jsme na společném trhu, je důležité, že Evropská komise takto přistoupila ke škodám u všech výrazně poškozených zemí.

Jaký je tedy harmonogram, nebude to pozdě?

Státní zemědělský intervenční fond spustil činnost škodních komisí, které vypracovávají protokoly o škodách způsobených mrazy. Na základě toho podalo žádost o kompenzace 630 pěstitelů ovoce, z čehož největší podíl připadá na jablka a následují švestky. Věřím, že ovocnářům pomůže každá koruna, mnohým by jinak hrozil bankrot, protože by pro letošek zůstali prakticky bez tržeb. Kompenzace jim pomohou přežít a zajistit úrodu v příštím roce. Jejich výplata by měla podle pravidel EU proběhnout nejpozději do konce ledna 2025. Ovocné stromy a keře patří k trvalým kulturám a málokdo si uvědomuje, že vyžadují stálou péči, a tedy i tomu odpovídající finanční prostředky. U ovoce, které nápor nízkých teplot vydrželo, může být navíc problém s kvalitou. Byly zaznamenány ve větší míře

deformace plodů, což může znamenat vyšší podíl produkce určené ke zpracování, a nikoliv k přímé konzumaci. Další snížení tuzemské produkce ovoce by znamenalo další pokles soběstačnosti Česka, což by jednoznačně pocítil zákazník, a to jak na ceně, tak na kvalitě.

Znamená to zvýšení výkupních cen? A zvýšení cen na pultech?

Sklizeň ovoce je nyní v Česku odhadována podle Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského na 31 430 t, což znamená 77% pokles ve srovnání s 5letým průměrem. V podobné situaci jsou i okolní státy, kde pěstují podobné druhy ovoce jako u nás. Tedy uvidíme, s hodnocením je třeba počkat na konec sklizně. Stále platí, že se pohybujeme na jednotném evropském trhu a zemědělci ceny neurčují – ani ty na pultech, ani výkupní ceny vlastní produkce.

Co by českým pěstitelům pomohlo?

Problém je v tom, že mrazy patří prakticky k nepojistitelným rizikům, pojistit je lze často jen v rámci balíčků, které zahrnují i další rizika, které v dané oblasti třeba ani nejsou aktuální. Pomohl by tedy fond těžko pojistitelných rizik, o kterém se v Česku mluví více než dekádu. Je ale jasné, že to je ještě běh na dlouhou trať. Proto je nyní zásadní zajištění objemu finančních prostředků

v podobě kompenzací co nejrychleji tak, aby byl zajištěn cash flow podniků. Pěstitelům by dále pomohl program podpory pro malé a střední podniky a rodinné ovocnářské farmy spočívající v poskytnutí provozních úvěrů prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu. Uvítali bychom i podporu zaměstnanosti, která by zabránila propouštění pracovníků a pomohla s vyplácením alespoň části jejich mezd.

V čem byl letošní rok tak specifický?

Teploty nad obvyklým průměrem urychlily vegetační vývoj rostlin, což jsme mohli vidět na rozkvetlých stromech a keřích po celém Česku již začátkem března. Následný pokles teplot v dubnu doprovázený nočními mrazy, které působily až 10 hodin, poškodily ovocné stromy a keře. Obecně platí, že čím je teplotní výkyv větší a čím déle trvá, tím se zvyšuje i riziko pro pěstované plodiny. Po odkvetení je riziko vyšší, protože plůdek je na změny teplot citlivější a náchylnější k poškození, a došlo tak k poničení prakticky všech druhů ovoce. Pěstitelé sice prováděli protimrazová opatření, na celou výměru bohužel nemají dostatek finančních prostředků ani technické možnosti. Navíc v celonočních mrazech při teplotách pod -5 °C jsou tato opatření neúčinná.

Redakce Agrobaze

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

**Známe i jednodušší způsob,
jak chránit vaše chovy**

Pojištění zvířat s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Podpora investic, která měla cílit na střední podniky, se zřejmě mine účinkem

Vyhlášení podzimního kola podpor do zemědělských investic slíbil ministr zemědělství Marek Výborný v reakci na výsledky analýzy ÚZEI, které indikují negativní dopad nestandardně nastavených dotací v I. pilíři SZP (tzv. redistributivní platby) na středně velké farmy.

Nastavení investičních podpor se tedy mělo primárně zacílit na střední farmy, což byla úvaha, se kterou souhlasil i Zemědělský svaz ČR, ačkoliv tento nástroj není zcela ideální k řešení problému, kterému středně velké farmy poslední dobou čelí.

Dopad redistributivní platby v kontextu vysokých nákladů a dlouhodobého poklesu cen některých komodit vedl k problémům s cashflow, což bylo umocněno navíc nešťastným rozhodnutím minulého ministra zemědělství Zdeňka Nekuly (KDU-ČSL) ohledně posunu výplat do pozdějšího období. „Řada dotčených farem se v dané situaci musela uchýlit k provozním úvěrům, které v době vysoké inflace byly velmi drahé. Ve světle tohoto problému se podpora investic, vyžadující další výdaje se zpožděnou návratností, nejeví jako ideální nástroj,“ vysvětluje Martin Pýcha, předseda ZSČR.

Investice na řadu let, problémy jsou ale teď

Investice v oblasti zemědělství se plánují vždy v horizontu několika let, nelze uvažovat z roku na rok. Velká část zemědělců má v plánu obnovovat, inovovat a rozvíjet své podnikání formou investic, aby si udrželi konkurenceschopnost. Podzimní kolo investičních podpor proto bezpochyby uvítají a lze očekávat zájem, i když nemusí být tak velký jako v minulých letech, právě z důvodu provozních potíží s cashflow. „Ve chvíli, kdy podnik trápí nedostatek financí na běžný provoz, výplaty, krmiva, osiva, energie a další, a ve chvíli, kdy neví, jaké povinnosti a podmínky je čekají v následujících letech, není výjimkou, že si zemědělci investice rozmyslí, nebo odloží na „lepší časy“,“ uvedl Pýcha.

Podpora mikro, malým nebo středním podnikům?

Otazníky vyvolala procesní stránka tvorby pravidel a věcné nastavení podpor. „Při projednávání nastavení podpor a preferenčních kritérií pro výběr žádostí se v návrhu držela linka podpory středních podniků, kterou jsme chtěli posílit o některé další prvky: nezpůsobilost mikrofarem pro tuto výzvu, neotvírání záměrů a) a b) pro farmy do 150 ha, preference za sdružování do odbytových organizací atd. Navzdory odmítnutí našich návrhů však stále byla linka podpory středních farem alespoň trochu patrná. Ve finálním znění pravidel se ale ta linka ztrácí. Finální znění preferenčních kritérií je pro nás určitým zklamáním a bohužel nenaplnuje slib ministra Výborného, že bude cílena na středně velké farmy,“ doplnil Pýcha.

Zemědělský svaz ČR

Nepřipravená digitalizace stavebních řízení ohrožuje i zemědělství

Systém digitalizovaného stavebního řízení připraveného a spuštěného Ministerstvem pro místní rozvoj čelí velké kritice všech zúčastněných, od samotných pracovníků stavebních úřadů po konkrétní žadatele. Nefunkčnost, chybovost, neproškolení, destrukce systému... to je nejčastější charakteristika současného stavu.

I proto se členové Českomoravské drůbežářské unie (ČMDU), a to především chovatelé nosnic produkujících konzumní vejce, kteří

čelí s blížícím se zákazem chovu nosnic v obohacených klecích problémům při získávání stavebních povolení, obrátili dopisem na ministra zemědělství se žádostí o úpravu podmínek.

Nefunkční digitalizace stavebního řízení vzbudila obavy, že nebude v silách žadatelů ani stavebních úřadů dodržovat stanovené lhůty. Chovatelé drůbeže mají potíže se získáváním stavebních povolení u záměru welfare, kdy přestavují či budují nové hospodářství a jsou tlačeni termínem zákazu chovu nosnic v obohacených klecích od 1. 1. 2027.

V souladu se specifickými podmínkami pro poskytování dotace musí žadatel dodat povinné přílohy spojené s vydáním stavebního povolení

v termínu podání žádosti o dotaci. Dodržení tohoto pravidla komplikuje podání žádosti z výše uvedených důvodů právě především chovatelům nosnic, a proto požádali ministra zemědělství o výjimku a umožnění doložit tato povinná povolení až při žádosti o platbu, jako bylo zvykem v jednom z předchozích kol.

ČMDU je přesvědčena, že by to přispělo ke zvýšení tempa přestavby na alternativní způsoby ustájení nosnic. Nyní je přebudováno kolem 50 %. Zároveň se tím sníží riziko, že na českém trhu bude po roce 2026 nedostatek vajec z neklecových chovů domácího původu, která by jinak bylo nezbytné k uspokojení poptávky zákazníků dovážet ze zahraničí.

Redakce Agrobaze

Drůbežnictví má velké problémy

Chovatelé masné drůbeže se potýkají s velkými potížemi kvůli razantnímu zhoršení ekonomické situace tohoto odvětví. Klesající rentabilita jejich podnikání nutí řadu drůbežářů zvažovat, zda se jim chovy ve stávajícím rozsahu nadále vyplatí a zda nepřistoupí k útlumu. Opakovaně na tento tristní stav upozorňuje Českomoravská drůbežářská unie odbornou i laickou veřejnost prostřednictvím médií, je též v kontaktu s Agrární komorou ČR.

Podle oficiálních statistik dochází ke snížení cen jatečných kuřat již 8 měsíců za sebou. Na straně chovatelů sice nastal pokles u některých nákladových položek, jako jsou krmné směsi či energie, rostou však mzdové náklady, ceny veterinárních služeb, ceny servisních služeb, ceny chovného materiálu a zvyšuje se i daňové zatížení. Prohlubující se nepoměr mezi výkupními cenami a produkčními náklady je způsoben tím, že obchodní řetězce tlačí své dodavatele do co nejnižších cen tak, že snižují objednávky od tuzemských zpracovatelů, kteří toto chování zase promítají do objednávek od zemědělců. Podle informací od chovatelů snížili po tlaku obchodníků tuzemští zpracovatelé poptávku o zhruba 15 %. Obchodníci byli patrně přesvědčeni, že poptávku pokryjí levnějším zbožím z dovozu jako Polsko, což se nějakou dobu dělo, ale podle informací AK ČR a ČMDU nyní docházejí zásoby i u tradičních dodavatelů napříč Evropou. Na nízkých cenách měly dosud podíl i levné dovozy ze třetích zemí jako Ukrajina, kde chovatelé nemusí plnit vysoké evropské standardy a mohou si tak dovolit nižší produkční náklady. To se však může podepisovat na nižších jakostních parametrech produkce z těchto zemí. Například obchodní řetězec Makro byl na začátku července nucen stáhnout z prodeje mražené kuře bez drobů značky Qualiko. Jednalo se s velkou pravděpodobností o kuřecí maso z Ukrajiny přebalené na Slovensku, v němž byl překročen povolený limit na antibiotika (doxycyklin). Státní zemědělská a potravinářská inspekce rovněž opakovaně zachytila v kuřecím mase z Ukrajiny bakterie salmonely.

Pohybujeme se na propojeném evropské trhu a z výše uvedeného jasně vyplývá, že chovatelé drůbeže neurčují ceny v obchodech a mají omezený vliv i na ceny, za které prodávají svou produkci. Do spotřebitelských cen potravin se promítají kromě ceny od zemědělce dále náklady a přírážka zpracovatelů, náklady na obaly, náklady na skladování, náklady na přepravu a především náklady a přírážka velkých obchodů. Roli hrají i další faktory, jako je míra dovozu nebo slevové akce. Například srovnávač akčních cen AkcniCeny.cz zařadil kuřecí maso k potravinám, které v letošním květnu v rámci akčních nabídek zlevnily v meziročním srovnání nejvíce. Co se týká do-

pisu ministra zemědělství Marka Výborného ohledně aktuální situace chovatelů drůbeže adresovaného obchodním řetězcům, podobné kroky Agrární komora ČR vítá. Je ale otázkou, do jaké míry pomohou tuto situaci skutečně zlepšit. Chovatelé masné drůbeže nyní bez nadsázky patří k nejvíce ohroženým odvětvím v rámci tuzemské živočišné výroby.

Zákaz klecových chovů za necelé 3 roky

V podobné situaci se nacházejí též producenti vajec, kteří se připravují na zákaz chovu nosnic v obohacených klecích, který Česko zavedlo jako jedna z mála zemí Evropské unie, a to již od roku 2027. Chovatelé proto přestavují ustájení na alternativní způsoby a nyní je již přebudováno kolem 50 % kapacit. Podle odhadů Českomoravské drůbežářské unie je nezbytné přestavět ještě kolem 3 mil. ustájovacích míst, přičemž pouze technologie na jedno místo vychází kolem 750 Kč a další náklady představují investice do budov. Přestavby tak mohou chovatele vyjít odhadem na 3 mld. Kč. Bude ale záležet na tom, kolik z nich bude chtít v chovu nosnic pokračovat i v roce 2027 a kolik produkci vajec ukončí. Náklady na přestavby se mohou odvíjet také od ceny materiálu, ceny energií či ceny práce.

Současné je třeba říci, že chov nosnic v alternativních typech ustájení znamená vyšší náklady, které by se měly promítnout do realizačních cen, a bude záležet i na zákazníkovi, zda si bude chtít za tato vejce připlatit. Obecně lze říci, že nákladová cena vejce z alternativního chovu je vyšší o jednotky desetihaleřů

na kus, a to z důvodu vyšší spotřeby krmných směsí, většího počtu nestandardních vajec, většího podílu lidské práce nebo menšího počtu nosnic na metr čtvereční. Je ale otázkou, zda situace umožní chovatelům propásání těchto zvýšených nákladů do výkupních cen. Mají obavy z dodávek levných klecových vajec z jiných zemí, v nichž zákaz nebude platit a ani o něm zatím neuvažují, jako Polsko. V Česku bude sice zakázaná produkce těchto vajec, ale ne jejich prodej. Levná vejce jsou do Evropy navíc už nyní dovážena i ze třetích zemí jako Ukrajina, která jakmile se dostanou na evropský trh, nemusí být jejich původ zřejmý a směřují především do gastronomie. Řada chovatelů tedy zvažuje, že po zákazu v roce 2027 chov nosnic výrazně omezí nebo úplně ukončí. Existuje úspěšná evropská občanská iniciativa Konec doby klecové, která vyzývá k plošnému zákazu. Evropská komise se zavázala, že do roku 2023 předloží legislativní návrh na postupné ukončení a konečný zákaz používání klecových systémů, k čemuž zatím nedošlo.

Dále je nezbytné zdůraznit, že některé zahraniční obchodní řetězce, které působí v Česku, se zavázaly k ukončení prodeje vajec pocházejících z ustájení klecového typu dokonce v ještě dřívejším termínu. Nyní se však potýkají s nedostatečnými kapacitami vajec z alternativních chovů z Česka i Evropy a poptávku obnovují, což pro tuzemské chovatele vytváří značně nestabilní prostředí.

Redakce Agrobase

Stále se kolem nás něco děje

Otázkou zůstává, co z toho všeho se týká českého zemědělství. Lépe řečeno, co mu je ku prospěchu. Bohužel není toho mnoho, a jak se zdá, vše postaru.

To bylo řečí a hlavně obav, co vše se po volbách změní a co vše bude třeba změnit, protože si to voliči přejí. Ano, voliči si to přáli, ale máme stejnou předsedkyni EU, a tak se toho asi mnoho nezmění. Snad i díky známosti švagrové s tiskařem mám možnost sledovat celou řadu časopisů, které u nás s určitou periodicitou vycházejí. Krátce po eurovolbách jsem nikde nenašel článek o Green Dealu a jeho vlivu na evropské nebo i české zemědělství.

Téměř denně čteme v titulcích médií, jak inflace klesá. Největší zásluhu na tom přý mají ceny potravin. Děje se tak navzdory teorii Tomáše Prouzy, který tvrdil, že se tak stane, až na českém trhu bude více výrobců základních potravin a tím i větší konkurence mezi nimi. Příchod někoho nového a hlavně konkurenčně tak silného, aby ovlivňoval cenu základních potravin, jsem zatím nezaznamenal. Je tedy zřejmé, že ceny potravin neurčují zemědělci.

Níží výnosy řepky i obilnin

To je realita letošního roku. Laici se zemědělcům vysmívají, pokud nezdary nebo neúrodu některé komodity svádějí na počasí. Myslím, že letošní předčasné jarní mrazy a jejich důsledky, které se projeví například v ceně 250 Kč za kilogram třešní, jejich názorové ostří vůči zemědělcům pořádně otupí. Bohužel nezůstane jen u ovoce a jahod. Podle zveřejněných prvních odhadů Českého statistického úřadu sklizeň základních obilovin letos ve srovnání s loňskou úrodou klesne o 8,8 % a řepky bude o pětinu méně než minulý rok. Průměrný výnos řepky je SPZO nyní odhadován pouze na 2,77 t/ha. Svoji roli sehrál nejen pokles výměry řepky o 37 tis. ha, ale také, stejně jako v Německu, zákaz používání neinkotinoidních mořidel k ochraně proti škůdcům a restrikce dalších účinných látek proti houbovým chorobám i škůdcům v této plodině. O tom se ale moc nemluví. Brzy tak budeme svědky toho, že produkce zlé žluté plodiny v roce 2024/25 v EU neuspokojí poptávku a její produkce poprvé v ČR po 17 letech klesne pod 1 mil. t. Vzhledem k tomu, že nejen vlivem počasí je nižší sklizeň avizována i v dalších zemích Evropy, otázkou proto zůstává, jak dlouho ještě bude pokles cen základních potravin směrem dolů snižovat inflaci. Jak již všichni víme z vlastních životních zkušeností, je nepsaným pravidlem, že u toho, čeho je málo na trhu, tam obchodníci zvedají cenu.

Green Deal v českém zemědělství?

Před eurovolbami jsme slyšeli spoustu

silných slov a partajních prohlášení o zrušení nebo alespoň zásadní úpravě zelené evropské politiky, a to i v zemědělství. Jiskřička naděje něco změnit, něco zrušit výrazně zvedla v ČR i účast ve volbách. Po volbách už je to spíš relativizace, nebo úplně ticho, zvláště v zemědělství. A naopak česká vláda ještě přitvrdila a odnese me to všichni.

Co bude dělat Veronika Vrecionová

Možná se ptám trochu nepatřičně. Prý to byla česká europoslankyně již v minulém europarlamentu. Já jsem ale až do nových eurovoleb o ní neslyšel, ani jsem ji nikde neviděl. Možná, je to moje chyba, možná, že ne. ODS se ale povedl husarský kousek. Protlačili Veroniku Vrecionovou do čela zemědělského výboru europarlamentu. Proč se tak stalo a co bylo předmětem této volby a jak si to celé vyložit, přenechám k úvahám politologům. Bohužel, z hlediska svého postavení asi českému zemědělství europoslankyně mnoho nepomůže, resp. nesmí. Myslím, že ani ostatní státy EU jí pozici neulehčí. Asi si nenechají vnutit česká „specifika“, jako je maximální velikost honu 30 ha, a jiné.

Ukrajinské zemědělství v míru

Jeden námět bych ale pro předsedkyni Vrecionovou měl. Ví snad někdo, co bude dělat EU se zemědělskou produkcí z Ukrajiny v době míru? Vždyť jsme se to i kdysi učili ve škole, a tak jen připomínám, Ukrajina je obilnicí

Evropy. Její sprašovitá černozem snad ani nepotřebuje zvláštní podporu. Hospodářům poskytuje vysoké výnosy. Pamatuji 80. léta, kdy si tuto šanci uvědomovali šéfové všech velkých nadnárodních osivářských i chemických firem. Na Ukrajinu neposílaly tuny výrobků, ale rovnou celé vlaky s cílem uchytit se na tomto velice perspektivním trhu! Pro mnoho z nich to také později ale znamenalo jejich profesní konec. Ukrajinská strana jim totiž za dodané zboží nezaplatila. Ale to je trochu jiná písnička. Otázkou je, zda v době „rozpuku“ ukrajinského zemědělství a zavalení Evropy svými komoditami bude ještě vůbec potřeba dohoda s Mercosurem a zda vůbec bude třeba něco dovážet z druhé strany zeměkoule!

Co z toho plyne

Hlavně politici, ale i vědci a někteří novináři mají plná ústa zelených slov. Zelené bydlení, zelená doprava, přírodní zelené zdroje, biodiverzita, regenerativní zemědělství. To je sice hezké, ale někdo musí stále vyšší počet obyvatel zeměkoule se stále vyššími požadavky na množství a kvalitu potravin zajistit. Lidé budou vždy potraviny potřebovat, i když si budou i nadále nakupovat nové počítače a mobility. Asi ne elektroauta. Ta jsou stále vnímána jako zbytečný luxus. Jinými slovy. Kdo si toto co nejdříve uvědomí, ten vyhraje.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

50

země živitelka

22-27/8/2024

České Budějovice

Pořadatelé

Odborní partneři

Generální partner
mezinárodního
agrosalonu
Země živitelka

Hlavní partner
mezinárodního
agrosalonu
Země živitelka

www.zemezivitelka.cz

[f](#) [@](#) [#zemezivitelka](#) [#vystavistecb](#) [#vcb](#)

Kde je Green Deal? Nezanikl, nezmizel, neutekl. Právě naopak

I podle vyjádření celé řady nových europoslanců, včetně těch českých, prý není třeba na něm nic měnit, vše zůstává v platnosti i po nedávných eurovolbách. Dojde prý jen na kosmetické úpravy. Já se ale ptám na ten zemědělský úděl.

Nejsem politolog ani politický novinář či komentátor, nechci se do politiky zamotat. Ale ten veletuč po eurovolbách je zřejmý. Navzdory všem předvolebním debatám a ujištěním, zemědělství a výroba potravin v EU, stejně jako v ČR, žádného europoslance nezajímá. Vše se nyní točí kolem budoucnosti elektroaut, výroby čipů, mega továren a cel na čínskou produkci aut.

Zemědělské starosti

Bohužel, letošním viditelným protestům zemědělců nepomohlo počasí. Brzký nástup jara, dubnové mrazy, později místní záplavy a krupobití, obilí z Ukrajiny, ale i urychlené dozrávání řepky a časný nástup do žní nedovolil zemědělcům pokračovat v protestech nejen proti Green Dealu, ale i zemědělské politice české vlády. Příroda diktovala tempo a zemědělci ho museli respektovat. Česká vláda si určitě oddychla a zemědělské požadavky „odložila“. Zřejmě jsou pro ni „důležitější“ priority než výroba domácích potravin českými zemědělci. Ty stejně vyrábí Babiš, a co od Babiše jest, od zlého jest!

Sušené mléko

Ten příběh mi vyprávěl majitel zemědělského podniku s rostlinnou a živočišnou výrobou a produkcí 4 000 litrů mléka denně od 600 kusů hovězího dobytka. Z části nadojeného mléka dokonce ve vlastní mlékárně vyrábí a prodává sýry a jiné mléčné výrobky. Zájemcům z města (nebyli to Pražáci) přednesl svoji představu o přechodu na produkci sušené-

ho mléka slovy: „Krávy nebudeme napájet vodou a sušené mléko budeme přímo tlačit z jejich vemen.“ Ti lidé této nadsázce věřili. Co dodat? Bohužel veřejnost, včetně vlády má podobnou představu o našem zemědělství. To vlastně ani nepotřebujeme, všechny potraviny si dovezeme. Dost možná, že ta doba se již rychle blíží.

Argentinský prezident Javier Milei v Praze

Byla to koncem června blesková návštěva Javier Milei a stejně rychle proběhly informace o ní. Setkal se s premiérem Fialou, přijal ho i prezident Pavel. Premiér po jednání mimo jiné zmínil to, že se svým protějškem jednal i o Mercosuru. Co si ti dva pověděli, o to se premiér s nikým nepodělil. Málokdo ví, co to je, nikde později se to nerozvádělo, sdělovací prostředky tomu vůbec nevěnovaly pozornost. Také není jisté, zda premiérovi tato poznámka nechtěně „unikla“ z úst. Takže Mercosur je jihoamerické sdružení volného obchodu (státy Latinské Ameriky, např. Argentina, Brazílie), se kterým EU připravuje dohodu mimo jiné i o dovozu jejich zemědělské a potravinářské produkce do států EU. Česká republika prý patří k těm zemím, které nejsilněji podporují uzavření dohody. Již tušíte, co nám hrozí?

Ejhle, změna v autoprůmyslu

Vzpomínám na závěrečnou debatu lídrů politických stran na ČT1. Poslední den před eurovolbami. Všichni se dušovali tím, jak rozumí výrobě elektroaut, jak komunikovali s nejvyššími představiteli automobilek a jak

vědí, že nelze uhnout. Všichni autovýrobci prý investovali miliardy do vývoje elektroaut, i proto je toto pro nás to jediné a nejsprávnější řešení. A náhle i automobilka Škoda zjistila, že jenom z elektromobilů nepřežije. Šéf Škody Klaus Zellner v rozhovoru pro Auto Motor + Sport oznámil, že značka bude až do zákazu spalovacích motorů v EU v roce 2035 nabízet modely s naftovými a benzínovými motory. „Do té doby budeme našim zákazníkům nabízet to, co požadují. Pro nás to není o vstupu do soutěže o poslední spalovací motor. Ale spíše o tom, že se do středu zájmu dostane přání našich zákazníků.“ A vida, je to tady. Škoda, která až dosud komunikovala svoji budoucnost jako výhradně elektrickou, zákazník – nezákazník, velmi jasně a čitelně pod jejich tlakem na odbyt věří „spalovákům“. V této souvislosti mě napadá známý výrok exprezidenta Zemana o možné změně názoru.

Vyhlášení Národního parku Křivoklátsko

Změna názoru a respektování vůle zákazníků společnosti Škoda je pádným a inspirativním pro českou vládu v případě novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Jak jistě všichni vědí, meritem novely je vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Společnost Škoda jistě neměla spočítáno, kolik zákazníků odmítá elektroauta, přesto jejich názor respektovala. Proč tak nečiní česká vláda v případě Křivoklátska, je záhadou. Věčné ohánění se tím, že to je zapsáno v koaliční smlouvě, je slabým argumentem proti nesouhlasu všech obcí regionu, všech lesníků a hlavně více než deseti tisíc lidí. Ty všechny chce naštvat? Pokud ano, napiše si sama svůj ortel.

Integrace výzkumných ústavů

Ta je také součástí programového prohlášení vlády. Tím, že ho ministr zemědělství pojal sloučením dvou malých výzkumných ústavů pod křídla VÚRV, si možná udělal čárku, ale zatím se neví, co to přinese. Dost mi to připomíná také politickou integraci Státní rostlinolékařské správy, tenkrát v režii ODS, do ÚKZÚZ. Prý se od kroku sloučení očekává pravděpodobnější efektivita fungování při zachování stávající vědecké činnosti. Já bych spíše očekával větší přínos od sloučení Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Národní dožínky

Pivovarská zahrada, 24. srpna 2024, 9.00–17.30 hod.

**celým dnem provází
moderátor Jan Kovařík**

9.15 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička

10.00 **Slavnostní zahájení
Národních dožíněk**
za účasti významných hostů

10.45 **Hudební blok**
Jihočeský folklorní soubor
Kovářovan, z. s.
pásma Hospoda a Tak jde čas

11.20 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

11.30 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička

12.30 **Myslivecké okénko**

12.45 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička

13.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

Jan Kovařík

Jihočeský folklorní soubor Kovářovan, z. s.

Netolička

13.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

14.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

14.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

15.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

15.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

Šumavská osmička

Partnerem Národních dožíněk
je společnost RENOMIA, a. s.

Mediální partneři:

Plujeme na jedné lodi

Zemědělci sami sebe a zcela po právu prezentují jako největšího správce a do značné míry i spolutvůrce naší krajiny. Je to nezpochybnitelný fakt, který po mnoha a mnoha letech opakování v médiích všeho druhu přijala také široká veřejnost. O to důležitější je, aby stejná veřejnost toto správcovství vnímala veskrze pozitivně.

V podobné roli jako zemědělci jsou vodohospodáři jen s tím rozdílem, že se starají o nenahraditelný přírodní zdroj, který je nedílnou součástí krajiny, a nezáleží na tom, jestli je podzemní či povrchový. Z tohoto pohledu by zemědělci i vodohospodáři měli plout jako posádka na jedné lodi, v mnoha případech tomu tak ale bohužel není.

Dnes již každé malé dítě ví, že v Čechách na Moravě i Slezsku disponujeme jen tou vodou, která na dané území spadne v podobě srážek. Žádnou jinou vodu nemáme a mít nebudeme. V kontextu již objektivně zjištěného klimatického vývoje víme, že s vodou musíme zacházet bez přehánění jako s tím nejcennějším, co nám příroda poskytuje. Nedá se v takovém objemu koupit a dovézt jako například potraviny, jakkoliv dovoz potravin nepovažují za optimální způsob zajištění této komodity.

Možná se na tomto místě čtenář začne ptát, kam sdělením výše uvedených obecně známých faktů autor článku míří. Je to prostě a zároveň velmi znepokojující. V poslední době se vodohospodáři stále častěji dostávají do situace, že zdroje vody, které využívají k výrobě vody pitné pro veřejné zásobování, jsou kontaminované přípravky na ochranu rostlin a co hůře přípravky, které jsou již řadu let vyřazené ze seznamu povolených látek. Nikomu bych

nepřál zažít situaci kompetentních pracovníků příslušné vodárenské společnosti, kterou taková situace postihne. Řešení bývají neobyčejně složitá, mimořádně finančně náročná a pro odběratele v daném území často velmi nekomfortní, protože v krajním případě může dojít až k omezení dodávek vody. Kontaminace přípravky na ochranu rostlin mohou způsobit dlouhodobé, nebo dokonce trvalé vyřazení vodního zdroje z používání pro výrobu pitné vody. Při slabší kontaminaci je třeba změnit technologii výroby pitné vody, což je zdoluhavý a finančně velmi nákladný proces, v jehož důsledku nutně musí dojít ke zdražení vodného pro konečného odběratele, místní zemědělce z toho nevymáje. Dopady na konečného odběratele pak nejsou jen v omezení dodávek vody, ale i v oblasti sociálně ekonomické. A viník? Toho se zatím ve většině případů nedaří identifikovat. Hospodaří dál bez jakýchkoliv sankcí.

Aby k takovým situacím docházelo co nejméně, dotčené orgány státní správy, zjednodušeně regulátoři, nastavili řadu kontrolních mechanismů. Vodohospodáři mají například předepsané, jak často a co mají kontrolovat nejen ve vodě „surové“, z které vyrábějí vodu pitnou, ale také přímo v již vodě vyrobené. To je ale až konec řetězce, kde se pouze zjistí, že ke kontaminaci došlo. Proti tomu mají zemědělci uloženo, kdy a jak často mají příslušnému úřadu hlásit informace o použití přípravky na ochranu rostlin, aby bylo možné zkontrolovat, zda byla daná aplikace provedena po všech stránkách správně. Právě tato povinnost je však částí zemědělské veřejnosti zpochybňovaná jako zbytečná a zatěžující

byrokracie. A to dokonce za situace, kdy Ministerstvo zemědělství spolu s konkrétním podnikem povodí řadu let v ochranném pásmu vodního zdroje naší nejvýznamnější vodárenské nádrže realizují projekt, který jednoznačně prokázal, že když mají zemědělci povinnost hlásit použití přípravků na ochranu rostlin v řádech desítek hodin a je navázána vzájemná spolupráce mezi zúčastněnými subjekty založená na důvěře, dochází k výrazně nižší kontaminaci přípravky na ochranu rostlin dané vodárenské nádrže. A to až o jednu čtvrtinu ve srovnání se stavem před zavedením tohoto režimu. Díky těmto výsledkům a díky zodpovědným a vysoce kompetentním pracovníkům ministerstva i podniků povodí došlo v letošním roce k rozšíření daného projektu na další vybrané vodárenské nádrže v ČR.

Mají-li zemědělci i vodohospodáři nadále klidně plout na jedné lodi, aby všichni její pasažéři v podobě konzumentů potravin i odběratelů pitné vody měli bez problémů zajištěné všechny své potřeby, je nezbytné přijmout nejen společnou odpovědnost, ale zároveň pravidla, aby nikdo z posádky nemohl spolehlivou a bezpečnou plavbu ohrožovat.

Ing. Vilém Žák

ředitel a člen představenstva SOVAK ČR

Foto: Pixabay.com

SOVAK ČR

je spolkem sdružujícím právnické a fyzické osoby, činné v oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu a sdružuje subjekty, jejichž hlavním předmětem činnosti je zajišťování zásobování vodou nebo odvádění a čištění či jiné zneškodňování odpadních vod, a to jak z hlediska provozování a spravování, tak z hlediska vlastnictví, rozvoje a výstavby. V současné době má SOVAK ČR 114 řádných členů a 133 členů přidružených. Řádní členové SOVAK ČR v České republice zásobují kvalitní pitnou vodou přes 9 mil. obyvatel, odvádějí odpadní vody pro téměř 8 mil. obyvatel a přes 98 % těchto odpadních vod čistí.

České vepřové na grilu se vyplatí. Má vyšší kvalitu i nižší cenové ztráty než dovezené maso, ukázala studie

Grilování je populární od Ameriky přes Evropu až po Asii, přičemž v každé oblasti vypadá tato tradice trochu jinak. V Česku má podobu škvařících se klobásek, všech druhů mas i zeleniny nebo voňavých hub. Při volbě vepřového masa na gril zákazník často stojí před rozhodnutím, jakému poměru mezi cenou a kvalitou dá přednost. Vědci z Výzkumného ústavu živočišné výroby a Mendelovy univerzity v Brně zjistili, že při koupi masa z domácích chovů může mít obojí. Na studii se podílely Agrární komora České republiky, Svaz chovatelů prasat a společnosti Trouw Nutrition a Topigs Norsvin.

„K tradičním českým pokrmům patří knedlo vepřo zelo, které se bez kvalitního vepřového masa neobejde. Platí to také o dalších jídlech z české kuchyně i o v Česku tak oblíbeném letním grilování. Zároveň tohoto masa Češi sní nejvíce ze všech druhů, a to 44 kg na osobu za rok. Považuji proto za smutné, že vývoj stavů prasat u nás nabral v posledních letech sestupné tendence. Je třeba říct, že situace se podle posledních statistik začala mírně zlepšovat, ale o hodnotách soběstačnosti v produkci vepřového masa ve výši 98 % ještě na konci 90. let si můžeme nechat jenom zdát. Nyní se pohybuje jen kolem 40 %. Přitom na kuchyňské zpracování je vepřové z českých chovů mnohem lepší než z dovozu, jak nyní potvrdili i vědci z Výzkumného ústavu živočišné výroby a Mendelovy univerzity v Brně,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

V rámci této studie, která byla provedena v letech 2023 a 2024, bylo porovnáváno celkem 28 vzorků vepřového masa z různých evropských zemí v rámci 12 výzkumných kategorií. Do českých supermarketů byly tyto vzorky dovezeny kromě České republiky dále z Belgie, Německa, Polska, Portugalska a Španělska. Vědci z Výzkumného ústavu živočišné výroby na pracovišti v Kostelci nad Orlicí a odborníci z Mendelovy univerzity v Brně vyhodnotili všechny vzorky masa jako zdravotně nezávadné, ale zjistili mezi nimi značné kvalitativní rozdíly.

Byl hodnocen například obsah intramuskulárního tuku, což je takzvané mramorování masa. Vzorky domácího původu dosáhly 1,19 % a vzorky ze zahraničí 0,86 %. Čím vyšší podíl intramuskulárního tuku v praxi je, tím je maso křehčí a šťavnatější. Může záviset též na plemeni, výživě či pohlaví zvířete.

Další kategorií, v níž maso domácího původu zabodovalo, je ztráta masové šťávy odkapem, který určuje jeho schopnost takzvaně držet šťávu uvnitř vzorku. Například vlivem dlouhé přepravy či skladování se vyskytly vzorky, u kterých bylo v obalu větší množství uvolněné šťávy, a doslova v ní plavaly. Celková ztráta šťávy byla u českého masa 6,6 % a u dovezeného masa 8,71 %, přičemž největší ztráty byly zaznamenány u masa z nejvzdálenějších oblastí jako Španělsko (10 %) a Portugalsko (9,56 %).

„Pro analýzu odkapu masové šťávy bylo zaznamenáno množství šťávy, které se uvolnilo do obalu. Poté byly vzorky o hmotnosti 150 g zváženy a následně v obalu vloženy do ledničky při teplotě 4 °C. Po 24 hodinách tohoto skladování se osušila vlhkost ze vzorku a ten byl opět zvážen, přičemž výsledkem je rozdíl hmotnosti v procentech. Celková ztráta je součtem obou získaných dat. Při vyšší ztrátě šťávy může být maso měkké, bledé a vodnaté,“ popisuje postup analýzy Eva Weisbaurová z oddělení chovu prasat Výzkumného ústavu živočišné výroby v Kostelci nad Orlicí.

České vepřové dopadlo lépe než dovozové i v kategorii oxidační stability, která určuje, jak je maso náchylné ke kažení. Následkem tohoto nežádoucího procesu dochází ke snížení nutriční i senzorické hodnoty potravin. Vědci prověřovali odolnost masa v tomto směru tím, že zjišťovali obsah různých látek ve vzorcích, jako například takzvaný malonaldehyd. Největší množství této látky obsahovalo maso ze Španělska a Portugalska kvůli dlouhé přepravě z místa původu ke spotřebiteli.

Po vyhodnocení všech kategorií došli vědci Výzkumného ústavu živočišné výroby a Mendelovy univerzity v Brně k závěru, že kvalitativní nedostatky způsobují též ekono-

mické ztráty na každém kilogramu masa, především kvůli ztrátě masové šťávy. Nejnižší jsou právě u vepřového masa z Česka, tedy 11,88 Kč na kilogram, a naopak nejvyšších hodnot dosahují ve Španělsku (ztráta 14 Kč na kilogram) a Portugalsku (16,99 Kč na kilogram).

Přestože vědci prokázali, že maso z českých prasat se vyznačuje vysokou kvalitou, ještě nedávna stavy prasat klesaly a v roce 2022 se jich podle oficiálních statistik v Česku chovalo nejméně za posledních 100 let. Stavy prasat se podle posledních statistických dat zvýšily ke konci roku 2023 v meziročním srovnání o 2,5 % na 1,36 mil. ks a v jednotkách procent též vzrostly stavy prasníc. Nicméně u selat nastal naopak meziroční propad o 9,7 %.

„Další vývoj chovatelství prasat v Česku přesto zůstává otázkou. Trh může ovlivnit šíření afrického moru prasat, odvetná opatření ze strany Číny v reakci na uvalení cel na dovoz elektromobilů či přibývající regulace pro chov a přepravu zvířat. Rovněž cenový vývoj je poměrně nestabilní a odvíjí se od situace na evropském, potažmo globálním trhu. Řekněme, že poslední vývoj vžil sice chovatelům do žil trochu optimismu, ale jásat rozhodně nemohou. Přitom vepřové maso domácího původu je velmi kvalitní a bez problému uspěje i v mezinárodním srovnání, na tuzemském trhu je pak oproti tomu dovezenému ze zahraničí mnohem kvalitnější, jak ostatně nyní ukázali i vědci z dvou renomovaných českých výzkumných institucí. Navíc prasata spotřebovávají obilí, které by se jinak vyváželo, a půdě vracejí organickou hmotu prostřednictvím hnojení kejdou,“ dodává ředitel Svazu chovatelů prasat Jan Stibal.

Barbora Pánková
tisková mluvčí AK ČR

Počasí neovlivníme, riziko ekonomické ztráty ale snížit lze

Rok 2024 začal poměrně poklidně. Vláhově byl vcelku vyrovnaný a hladina spodní vody byla na vysoké úrovni. Příroda letos přeskočila jaro a přešla ze zimy rovnou do léta, alespoň co se teploty ovzduší týče. Už únor byl mimořádně teplý – nejteplejší za posledních 60 let – a březen v této tendenci pokračoval. Vše nasvědčovalo tomu, že prvomájový polibek pod rozkvetlou třešní nebude možný ani ve vyšších polohách.

Ovocné stromy letos začaly kvést přibližně o měsíc dříve než v předešlých letech a také ostatní vegetace byla značně napřed. Mrazivé noci v druhé polovině dubna pak v některých částech ČR způsobily obrovské až fatální škody. V Čechách jsou sady, ve kterých nedozraje jediné jablko, vinohrady zůstanou bez hroznů. Škody postihly také porosty řepky ozimé, kterým zmrzly květy. Zkrátka veškerá vegetace mrazem utrpěla.

Mráz je nebezpečí, proti kterému se zemědělci mohou zabezpečit jen omezeně. Oproti tomu, pojištění pro případ krupobití si lze sjednat u většiny pěstovaných plodin. Krupobití způsobuje škody každou sezónu a už i v letošním roce jsou místa, kde následkem krupobití vznikly totální škody.

Co se týká hospodářských zvířat, i v letošním roce jsme zaznamenali výskyt nebezpečných onemocnění, jako jsou zejména africký mor prasat, ptačí chřipka a salmonelóza u drůbeže.

Extrémním výkyvům počasí předejít nelze, ekonomickým následkům totálních škod na plodinách ale dokáže zabránit správně nastavené pojištění zemědělských plodin. Základem je krytí rizika krupobití, tedy nejčastějších škod. A podle typu pěstovaných plodin a specifík regionu lze doplnit pojištění i o další rizika, jako jsou vichřice, mráz, záplava, povodeň a další. Na českém trhu nabízejí aktuálně pojištění zemědělských plodin čtyři pojistitelé a specialisté z RENOMIA AGRO vám pomohou vybrat z jejich nabídky to nejvhodnější právě pro vaše podmínky.

Státní podpora pojištění

Výhodou zemědělského pojištění oproti jiným odvětvím pojištění je státní podpora, konkrétně program Podpora pojištění, který administruje Podpůrný inzerce a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF). Jeho účelem je částečná kompenzace pojistného vynaloženého na pojištění plodin a zvířat. Výše kompenzace se každoročně odvíjí od státem vyčleněných prostředků a počtu žadatelů. Stát tímto způsobem motivuje zemědělské sub-

jekty k jejich ochraně formou pojištění, které je důležitým prvkem ekonomické stability v případě neočekávaných ztrát. Po letošních mrazových škodách význam podpory pojištění ještě vzrostl.

Aktualizujte si své pojištění

V posledních letech ovlivnily zemědělské podnikání nejen měnící se klimatické podmínky, ale také mimořádné výkyvy cen řady komodit, které pak sehrávají důležitou roli při stanovování výše případných škod. Důležité je tedy nejen pojištění samotné, ale hlavně jeho správné nastavení vzhledem ke specifickým rizikům podnikatele a také pravidelná aktualizace pojistných smluv.

Ceny vzrostly také u nemovitostí a strojů. Je potřeba s tímto trendem pracovat a upravit pojistné částky tak, aby odpovídaly aktuálnímu stavu. V případě podhodnocení pojistné částky může pojišťovna přistoupit ke snížení pojistného plnění. Moderní doba přináší do podnikání také zcela nová rizika. Přibývají případy napadení datových skladů hackery. Specialisté RENOMIA jsou schopni vám

pomoci s identifikací kybernetických rizik a pomoci se získáním tzv. cyber pojištění.

Jsmeme vašimi partnery v pojištění i dotacích

RENOMIA je největší český pojišťovací makléř a zemědělské pojištění je jednou z našich významných specializací. Více než třetina českých zemědělců si nás vybrala jako svého partnera pro pojištění a spolu s naší dceřinou společností GRANTEX dotace a technologickou firmou Agdata jsme také strategickými partnery Agrární komory ČR. V případě potřeby jsou konzultanti a specialisté likvidace škod RENOMIA AGRO k dispozici našim klientům 24/7. Máte-li zájem využít zkušeností RENOMIA a výhodných podmínek pojištění, které dokážeme pro naše klienty zajistit, kontaktujte nás. Připravíme vám pojistný program, který odpovídá vašim potřebám, a ochotně vám pomůžeme také se získáním dotačních prostředků nebo využitím moderních technologií pro efektivní řízení zemědělského podniku.

Ing. Jiří Rádr, vedoucí týmu AGRO
RENOMIA, a. s.

www.renomiaagro.cz

Nové možnosti pro Váš růst

Těšíme se
na viděnou
na agrosalonu
**Země živitelka
2024**

Obchodní sdělení

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obraťte se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Sezóna na poli je v plném proudu, sezóna precizního zemědělství teprve začíná

Žně jsou v plném proudu, na stolech jsou letošní brambory, byť jejich hlavní sklizeň, stejně jako u řepy, nás ještě čeká. I když letošní sezóna plodin ještě neskončila, už teď se nad ní dá bilancovat. Zemědělcům totiž tolik radosti nepřinesla.

Dřívější nástup jara vylil všem do žil naději na kvalitní úrodu, ale ta se pro mnohé proměnila v noční můru. Plodiny se vysely dříve, nicméně ovocnáři a sadaři kvůli průběhu léta zažili katastrofu, kterou dlouho nepamatují. Obiloviny nakonec nadprůměrné výdělky nepřinesly, protože jejich kvalitu ovlivnilo jak sucho, tak i červencové bouřky. K tomu je potřeba započítat cenu komodit, která už více jak rok nestoupá a zemědělci za ně dostávají zaplacené přibližně stejně jako před 4 lety.

Být zemědělcem není jednoduché, protože náš obor nejvíce ze všech přímo ovlivňují faktory jako počasí, kalamity škůdců, úspěchy či problémy farmářů v jiných zemích, ale i geopolitická situace a války, kterým nemáme šanci přímo zabránit, jen jejich dopady mírnit. Každý zemědělec by tak měl hledat cesty, jak co nejlépe optimalizovat svůj podnik a jak i ze současné situace „vytřískat maximum možného“. A touto cestou je precizní zemědělství. Nejedná se přitom jen o chytré mlátičky a roboty, kteří zastanou práci za člověka. Precizní zemědělství nevyžaduje žádné pokro-

čilé IT znalosti. Zabývá se sběrem důležitých dat, která ale za člověka zpracovává systém a předkládá mu je v takové podobě, aby jim rozuměl opravdu každý a mohl si je otevřít třeba z mobilu. Dat, která nás ovlivňují, je mnoho, a pokud chceme být konkurenceschopní, je třeba je umět využít a pracovat s nimi.

Podzim je ideální doba pro to začít s precizním zemědělstvím

Bliží se podzimní aplikace a tím i start nové sezóny. A právě teď je ideální doba, kdy s precizním zemědělstvím začít. Největší překážkou je totiž nedostatek času, který často brání v adaptaci nových technologií a naučení se s nimi, a právě podzim a zima nabízejí více možností v kalendářích většiny zemědělců. Mimochodem Agdata mají i vlastní poradenské centrum, které se zaměřuje prakticky na všechny aspekty provozu zemědělského podniku, mezi něž patří i precizní zemědělství. To znamená, že u vás naše technologie zprovozníme a vyškolíme vás. Výhodou je, že na poradenství je možné žádat dotaci až ve výši 50 000 Kč na kalendářní rok, což hlavně na začátku může pomoci.

S čím v rámci precizního zemědělství začít? Vzhledem k ročnímu období to jsou jed-

noznačně variabilní aplikace, které dokáží přinést úspory, ale i zvýšit výnosy. A nejde o zanedbatelné sumy, ale o částky v řádech statisíců, až milionů korun. Záleží na velikosti farmy a míry zapojení precizního zemědělství v celém procesu. V Agdata máme zkušenost, že se našim klientům využívajícím Agdata VARI podařilo zvýšit výnosy o 17 % nebo snížit náklady na hnojiva až o celých 25 %.

Satelitní snímkování jako základní stavební kámen každé farmy. Důležitá je samozřejmě půda

A jak toho dosáhnout? Základním stavebním kamenem jsou aplikační mapy. Ty nahrazují zkušenosti zemědělců, kteří věděli, v jaké části pole přivodit hnojiva „trochu příškrtili“. Mapy vznikají díky půdnímu vzorkování či satelitním snímkům, které pořizují několikrát měsíčně fotografie vaší parcely v několika viditelných i neviditelných spektrech světla. Dokážeme tak určit silná a slabá místa pole a na základě toho zvolit i vhodný přístup podle situace – dorovnat slabých míst nebo posílení těch silných.

Samotné satelitní snímky ale mohou poskytnout mnohem více cenných informací o dopadech agrotechnických prací, ovlhčení rostlin a jejich celkové kondici – a to včetně napadení

škůdci – a hlavně podat srovnání. A to nejen mezi jednotlivými parcelami, ale i v průběhu let. Právě kontinuální sběr dat je důležitý pro to, abychom mohli pochopit, jak se daná parcela chová v různých situacích, jako jsou vlivy počasí, a jak reaguje na různé plodiny.

Polní senzory a meteostanice upozorní na blížící se mrazy nebo kdy může na pole těžká technika

Dalším důležitým stavebním prvkem jsou senzory umístěné na poli. Jejich typickým zástupcem jsou naše chytré meteostanice. Ty přinášejí aktuální data o počasí na dané zemědělské parcele, zaznamenávají srážky, poryvy větru a další důležité meteorologické podmínky. Taková meteostanice vám pak může při dosažení nastavených kritických hodnot poslat upozornění, když například začíná namrzat úroda, jak se to dělo letos. Data z meteostanice jsou velmi přesná. Její senzory jsou certifikované mezinárodní meteorologickou organizací a baterii stačí měnit jednou za 4 roky. Nespornou výhodou je, že data pocházejí z místa, kde je stanice instalovaná, a ne z obecné předpovědi ČHMÚ. Všichni známe to štěstí či zármutek, když vidíme na jedné straně kopce déšť a na druhé svítit sluníčko. Mimochodem roli hraje i výška, do které meteostanici umístíte s ohledem na velikost porostu. Rozdílné teploty a podmínky panují 2 metry nad zemí a pár centimetrů od ní. Mezi další polní senzory patří například půdní sondy, které měří teplotu a vodní potenciál půdy. Prozradí vám, jak na tom plodiny skutečně jsou, kolik vody se opravdu drží v půdě nebo jestli jsou vhodné podmínky k tomu, aby na pole vyjela těžká technika.

Precizní zemědělství je i o technice a skladových zásobách, začít s ním můžete od nich

Cest, jak využít precizní zemědělství, je ale daleko více, a pokud se vám chytrá senzorika a satelitní snímkování zdá moc futuristické, nebo naopak tuto stránku máte už vyřešenou, je na čase se zaměřit na procesy, které se týkají samotné farmy a na kterých by se dalo ušetřit. Na předních příčkách je vždy vozový park. Chytrá telematika od Agdata zvládne vyřešit hned několik problémů naráz. Management pohonných hmot vás upozorní, pokud je potřeba pořídit nové zásoby, a zároveň odhalí, jestli jsou spotřebovávány tak, jak by měly. Díky našim GPS můžete v systému Agdata vždy naplánovat ty neefektivnější trasy přejezdů mezi parcelami, mít po ruce aktuální LPIS data a skrze automatický záznam prací mít o svých strojích vždy přehled. Samozřejmě je napojení systému Agdata na GPS a API jiných výrobců. Mimochodem úspora v nákladech na pohonné hmoty se pohybuje někde mezi 5 až 10 % nákladů.

Dalším důležitým kouskem mozaiky jsou skladové zásoby. Pokud jde o uskladnění plodiny, je potřeba hlídat jejich kondici, aby

nedocházelo k napadení škůdci nebo plísněmi. Tuto činnost skvěle zastanou senzorové tyče do obilí nebo senzorová lana do sila. V případě potřeby odejde ze zařízení upozornění do systému Agdata nebo smskou přímo do telefonu, aby se předešlo ztrátám zásob. Jinou kapitolou je pak hlídání ostatních skladových zásob, zejména přípravků na ochranu rostlin, a to z důvodu častějšího výkaznictví jejich stavu, který je o mnoho jednodušší díky preciznímu zemědělství.

Vše má jediný cíl: Usnadnit zemědělcům jejich těžkou práci

Tím se dostáváme k poslední části precizního zemědělství, kterou je úspora v administrativě. Sehnat zaměstnance v zemědělství na kvalifikované i nekvalifikované pozice je čím dál složitější. Existuje však docházkový systém, který pomocí čipů sleduje nejen zmíněnou docházku zaměstnanců, ale i jejich činnosti. Díky jeho zavedení je možné uspořít až 50 % pracovního místa a zároveň hlavně uvolnit ruce samotným zaměstnancům při vyplňování výkazů práce apod. Nemusíte se děsit zdlouhavé práce na výkaznictví a uspořádaný čas pak lze investovat smysluplně.

Jak z tohoto textu snad vyplývá, precizní zemědělství kromě finančních výhod ve všech svých ohledech má zemědělcům hlavně zjednodušit jejich práci, a ostatně i proto Agdata vznikla. Původním záměrem bylo ulehčit naší rodinné farmě, ale rychle nám došlo, že to, co tvoříme, by pomohlo daleko většímu počtu lidí, než jsme jenom my.

Největší vlivy, které na nás zemědělce působí, jsou ceny na burzách pojící se i s válkou na Ukrajině. Věřím, že časem se situace zlepší, ale nemyslím si, že kdokoli z nás může odhadovat, jestli to bude za rok nebo za deset let. Tím vůbec nejdůležitějším faktorem, který zemědělství ovlivňuje a určuje, jestli vůbec nějaká úroda bude, je počasí. Minimálně poslední

dekádu zažíváme čím dál více extrémů v podobě bleskových povodní, sucha, extrémního horka a celkovou pozvolnou proměnu místního klimatu. Klimatická změna je nepopiratelná a zemědělcům bude působit stále větší a větší škody, a hlavně stále častěji. Důsledkem obou vlivů jsou pak nižší výdělky na každé sklizni, než by zemědělci očekávali a potřebovali.

Stále mě proto překvapuje, kolik zemědělců zavedení precizního zemědělství odkládá. Přitom se jedná o nástroj, který dokáže účinně a hlavně rychle pomoci. Investice do variabilních aplikací se vrátí už během prvního roku používání a účinek lepšího managementu skladových zásob nebo pohonných hmot je okamžitý, stejně tak snížení administrativní zátěže. Nemluvě o tom, že už není nástrojem na přilepšení, ale v současné době se stává naprostou nutností k tomu, aby zemědělský podnik zvládl tuto turbulentní dobu a vydržel i do budoucna.

Lukáš Musil, obchodní ředitel a spoluzakladatel Agdata a akreditovaný poradce Ministerstva zemědělství České republiky.

Chcete se o precizním zemědělství dozvědět víc? Zastavte se za námi na Zemi živitelce!

Na jubilejním 50. ročníku Země živitelky nemůže největší poskytovatel precizního zemědělství rozhodně chybět. Stánek Agdata najdete v rámci expozice Smart farming po celou dobu konání veletrhu na výstavní ploše 507, která je umístěna mezi budovami T1 a Z hned u brány sever. Na této ploše proběhnou i odborné přednášky Agdata zaměřené na praktické ukázky a informace z oblasti precizního zemědělství, na které vás srdečně zveme.

Bloky přednášek o precizním zemědělství proběhnou v těchto časech:

- čtvrtek 22. 8. v 15:20
- pondělí 26. 8. v 10:15
- neděle 25. 8. v 10:15
- úterý 27. 8. v 10:15

A na co dalšího se můžete na stánku Agdata těšit?

- vše o precizním zemědělství v praxi
- odborné konzultace našich poradců
- ukázky naší techniky
- odborné workshopy
- možnost vyzkoušet si systém Agdata
- případové studie a ukázky z praxe

„Skladovat kapaliny moderně? Ano! Vývoj, výrobu i servis máme v ČR,“

říká výrobce flexibilních PVC nádrží na vodu Jabor

Česká firma Jabor pro, s.r.o., která vyrábí plachty, clony či různé fólie z kvalitních materiálů německé a belgické produkce, rozšiřuje nabídku pro zemědělce. Vyrábí na míru nádrže na skladování vody, hnojiv či jiných kapalin. Vývoj, výrobu i servis máme v České republice, popisuje jako svou konkurenční výhodu Lukáš Jabor, jednatel firmy, která je na trhu již více než tři dekády.

„Mluvíme zde o flexibilních nádržích. Jedná se v podstatě o takový velký vak na kapaliny, který má oproti zděným nebo tvrzeným nádržím s pevnými rozměry velkou řadu výhod. Mezi ně nepatří jen cena, která je určitě velmi důležitá, ale i lepší mobilita (když nádrž nepotřebujete, tak ji jednoduše sbalíte) a například menší pravděpodobnost poškození. Nazýváme to ale nádrží, abychom tím šli blíže jazyku našich zákazníků,“ říká dále Lukáš Jabor.

Zemědělec se rozhodl pořídit nějaký rezervuár na vodu a váhá mezi pevnou nádrží a nádrží flexibilní. Jaké jsou výhody a nevýhody?

Jako vhodnou alternativu k pevné nádrži můžeme nabídnout přenositelné PVC nádrže, které mají řadu výhod. V první řadě je to určitě cena, která je nižší oproti standardní zabudované nádrži. Další výhodou je flexibilita takovýchto nádrží. Větší nádrže je třeba zakopat do země, což vyžaduje stavební povolení. U PVC nádrží není nic takového potřeba a je možné je přepravit z místa na místo během krátké chvíle. Menší nádrže do 10 tis. l se ve složené podobě bez problému vejde do kufru menšího auta, větší pak do „tranzitu“. Pak jsou další bonusy jako nižší uhlíková stopa a ekologičnost, protože k přemístění nepotřebujete kamion. PVC nádrže se navíc

vyznačují snadnou recyklovatelností a mohou skončit v podobě úplně jiného výrobku, jako jsou například silniční retardéry. Záleží mi na přírodě, i ekologické hledisko je podle mě důležité a nemělo by se opomíjet.

Kolik takovýchto PVC nádrží jste pro zemědělce již vyrobili? Můžete uvést příklad nějaké konkrétní realizace?

Zemědělci jsou našimi tradičními zákazníky po desítky let. Vyrábíme autoplachty, plachtové haly, které mohou sloužit ke skladování nebo jako přístřešek při venkovním ustájení hospodářských zvířat, síťoviny na rozdělení prostoru ve stájích, izotermické plachty, které

drží teplo, a dále různé clony a opláštění. Clony ve stájích mohou být perforované, aby se zvířatům lépe dýchalo. Zároveň děláme i reklamní potisk.

Zemědělské PVC nádrže jsou poměrně nový segment, kterým se zabýváme asi 3 roky. V této oblasti jsme dosud spolupracovali především se středními a menšími zemědělci a jedná se zatím o desítky úspěšných realizací. Jeden z našich zákazníků má například svedenou vodu do nádrže přímo ze střechy kravína. Nedávno jsme dělali PVC nádrž na skladování hnojiv pro firmu na Slovensku, která má pod sebou pro všechny případy zachytanou vanu. Ta tam není proto, že by nádrž protékala, ale může se stát, že bude špatně uzavřený ventil nebo špatně nasazená hadice, a hrozilo by, že materiál unikne do země a dostane se například do spodních vod. Ke každé zakázce přistupujeme vždy individuálně, aby naplnila konkrétní potřeby zákazníka. Nutné je však zmínit, že nádrže až do velikosti 1 mil. l jsme vyráběli řadu let ve spolupráci s anglickou společností STRUCTURE-flex ltd pro evropský trh. Tento způsob skladování kapalin je totiž zcela běžný a čím dále více využívaný po celém světě. Věřím však, že potřeby lidí ohledně užití vody apod. jsou v každém koutě světa podobné a je jen otázka času, kdy se zcela usadí i na českém trhu.

Co vše tedy můžete nabídnout?

Má to několik rovin. Nejprve je nutné si ujasnit, co bude potřeba skladovat. PVC nádrže mohou sloužit na užitkovou vodu, pitnou vodu pro hospodářská zvířata nebo odpadní vodu, je možné do nich svádět dešťovou vodu. Vody je málo a do budoucna jí bude ještě méně, výhledy nejsou dobré. Naše řešení se obejde bez kopání podzemních nádrží, je vyrobené v řádu dnů nebo týdnů a nainstalované během pár desítek minut. Dále se dá skladovat určitý typ hnojiv. Vzhled nádrže i výroba jsou v tomto případě stejné, ale jsou potřeba jiné materiály, které musí odolat agresivnějším podmínkám. Nabízíme typizované nádrže, kde je výhodou nižší cena. Jsme schopni vyrobit i nádrže na míru a přizpůsobit je individuálním potřebám zákazníka. Řešili jsme konkrétní případ, kdy zemědělec potřeboval nádrž na vodu, kterou chtěl převážet k využití na pastvinách. Cesta to byla kostrbatá a potřeboval, abychom mu na naši nádrž přidělali úchyty, aby jej mohl připevnit na valník za traktorem. Velkou výhodou je, že v Česku provozujeme vývoj, výrobu i servis, což jsme v tomto segmentu jediní. Je možné pořídit si PVC nádrž nebo jinou mobilní nádrž v hobby marketu, ale jedná se o přeprodávce bez odborné znalosti. My říkáme, že bez servisu je výrobek poloviční, a když se něco stane, je z toho pak více problémů než užitek.

Jakou nejmenší a největší nádrž jste schopni vyrobit? A kolik stojí?

Nejmenší nádrž jsme vyrobili o objemu 20 l,

Uplatnění PVC nádrží v zemědělství je pro nás výzvou a na tu jsme připraveni, říká Lukáš Jabor.

ale jednalo se spíše o prezentační záležitost na veletrh v Saúdské Arábii. Nyní vážně. Aby se výroba vyplatila, začínáme na 1 000 l až do 200 tis. l. Je možná samozřejmě i zakázková výroba větších nádrží a to už je zcela na individuální bázi a záleží čistě na dohodě se zákazníkem a jeho potřebách. Cena se odvíjí od velikosti nádrže a složitosti provedení. Stále je však nižší než u zabudované pevné nádrže. Nejběžnější jsou PVC nádrže o objemu 40 až 50 tis. l, které stojí od 45 tis. do 65 tis. Kč bez DPH. Dodací lhůtu uvádíme 1–2 měsíce, ale umíme být operativnější. Zá-

leží také, jestli se jedná o zakázkovou výrobu nebo typizovanou nádrž, kde umíme být velmi rychlí.

Co když na nádrž spadne nějaký těžký předmět?

Každá nádrž prochází testováním. Když jsme vyráběli nádrže pro hasiče v Národním parku České Švýcarsko po požáru nedaleko Hřenska, musela to být jistota. Opakovaně jsme je testovali u Labe, neustále doladováli každý detail. Nyní tam PVC nádrže naplněné vodou stojí již rok a půl i přes zimu a není s nimi žádný problém. Tedy prověřujeme i každou nádrž i v zemědělství. Každá nádrž se znovu nafukuje a kontrolují se sváry, zda někde nedochází k úniku.

Na veletrzích na naplněných nádržích skákali lidé a bez problému tuto zátěž vydrželi. Často jsme slýchávali, že nádrže připomínají vodní postel. Samozřejmě se může stát ledacos. Když to někdo bude chtít záměrně poškodit,

tak to udělá. Nepovede se mu to nějakou „rybičkou“, ale velkým nožem už by mohlo. Oproti tomu když udeříte do naplněné pevně tvrzené nádrže, zpravidla nějaké „kostky“, baseballovou pálkou, může se rozletět, protože ta křehkost je mnohem větší než u naší flexibilní PVC nádrže.

Jak je to s teplotní odolností?

Dostáváme dotazy, zda zajistíme, aby v nádržích nezamrzala voda. Tomu samozřejmě poručit neumíme. Nicméně materiály, ze kterých jsou nádrže vyrobené, mají teplotní odolnost -30 °C až +70 °C, což jsou teploty, kterých v Česku ani nedosahujeme. Jednu testovací nádrž máme před halou a další nádrže o objemu 50 000 l jsou umístěny v NP České Švýcarsko a v zimě v nich opakovaně zmrzla a zase rozmrzla voda a bez problémů to vydržel. Fungovalo to na stejném principu jako v rybníce, led byl především na povrchu a uprostřed byla ledová tříšť. Led má nějakou rozpínavost a je dobré preventivně vypustit 10 % objemu nádrže, aby se ostré hrany nedostaly do spár. Nicméně materiál to vydrží, je na to stavěný.

Pokud dojde k poškození, jak rychle jste schopni provést opravu?

Naším materiálem, z nichž jsou nádrže vyrobené, věříme a poskytujeme prodlouženou záruku. U menších nádrží je to 5 let a u větších nádrží, které jsou vyrobené ze silnějších materiálů, máme záruku 10 let. Nicméně věřte, nebo ne, naše nádrže jsme zatím nemuseli servisovat. Zemědělské ani jiné. Celkově máme u všech produktů 2–3 případy reklamací za rok z celkových cca až 1 000 zakázek. Někdy je to oprávněné, někdy je to náhoda, když materiál zůstane například dlouho sbalený, nebo dokonce zmuchlaný v rozporu s návodem k použití. Pokud k nějaké reklamaci dojde, je v našem zájmu řešit to obratem.

Jste schopni dělat opravu na místě, nebo si nádrž odvezete?

Pokud půjde o opravu vrchní části nádrže a bude to malá díra, přičemž uvnitř stále bude kapalina, můžeme to řešit na místě. Otvor zavaříme horkovzdušnou svářečkou. Když se bude jednat o nějaké rozsáhlejší mechanické poškození, musíme výrobek dovézt k nám. Nádrž by bylo třeba vypustit, vyčistit a odborně spravit. Máme na to speciální technologii ze Švédska. Vlivem vysoké frekvence se materiál rozbíjí na molekuly a během procesu zatavení a následného chlazení dojde ke spojení. Možnosti použití se nezmění a pevnostní a jiné fyzické vlastnosti materiálu zůstanou stejné.

Zmínili jste prodeje podobných výrobků, jako jsou ty vaše, v různých hobby marketech. V čem je problém?

Problém není v kvalitě. Existují firmy, které k nám dovážejí z ciziny kvalitní výrobky. Přirovnal bych to k tomu, když si koupíte

kvalitní auto a nové si dovezete ze zahraničí. Když se něco pokazí, nebudete vědět, co s tím nebo kde vám s ním poradí. Koupit si krásnou velkou mobilní nádrž na skladování vody, kterou nikdo nebude umět servisovat, je podobné. Chápu, že pro mnoho firem se jedná o doplňkový segment, ale já bych to nekoupil. To riziko je velké. Naše filozofie je, že u realizace nějaké zakázky nejde jen o prodej, ale i o následný servis a naše odborné poradenství. Dlouhodobě zaměstnáváme lidi, kteří znají poměrně složité technologie procesu výroby a měli dlouholetou praxi u již zmíněné anglické společnosti. Nikdy se nestane, že bychom k nádrži dali univerzální záplatu, jako se to děje u jiných výrobců. Navíc všichni zemědělci, s nimiž jsme spolupracovali, měli individuální požadavky, na co výrobek použít a co by měl splňovat. Vždy jsme s nimi vedli diskusi. To znamená, že se jednalo o zakázku výrobu, a to z druhého konce Evropy nevyřešíte nebo jen velmi obtížně. V Česku skutečně není jiná firma, která by zde měla vývoj, výrobu i servis PVC nádrží zároveň.

Kde je možné si nádrže prohlédnout?

Máme nádrže před naší halou v Děčíně, jak jsem zmínil, případně je možné po domluvě vidět naše nádrže u našich zákazníků v praxi. Nyní navazujeme partnerství a partnerům poskytneme vzorové nádrže, které si lidé budou moci prohlédnout při různých příležitostech, jako jsou veletrhy, výstavy a podobně. Rádi bychom pokryli celou republiku a hledáme příležitosti i na Slovensku. Takto jsme začali spolupracovat například s Českým zahrádkářským svazem a pojedeme s nimi příští rok na výstavu Flora Olomouc.

Prodáváte úspěšně autoplachty a další výrobky, proč nyní nádrže na vodu?

V minulosti jsme měli úzkou spolupráci s firmou z britského Norwiche, kde jsme získali inspiraci a odbornost. Zároveň se v Anglii školovali naši lidé, kteří se po brexitu vrátili do Čes-

ké republiky. Neustále se snažíme diverzifikovat a vyrábět věci s přidanou hodnotou. Nevidíme jinou cestu. Můžeme samozřejmě dělat masovou výrobu, ale to nechci. Druhým důvodem jsou problémy s nedostatkem vody, které se budou prohlubovat, a považuji to za důležité celospolečenské téma.

Jaké další výrobky plánujete?

Nyní děláme testovací nádrže do Ghany, ve kterých by bylo možné fermentovat ovoce. Mají velmi omezené skladovací kapacity a většina úrody ovoce jim shnije. Toto by bylo možné řešení a pro nás velká příležitost. Ale je to velmi složité, musíme spolupracovat s firmami z jiných zemí a bude třeba provést řadu testů. Věřím, že časem dospějeme i k nádržím, ve kterých bude možné skladovat pitnou vodu. Máme s tím již částečné zkušenosti z Anglie, když jsme vyráběli nádrže na víno. Tyto následně putovaly na zaoceánských lodích třeba do Kanady. Na zpáteční cestě bylo možné takovou nádrž jednoduše srolovat, pokud bylo potřeba, a nezabírala takový prostor. Zatím ale není poptávka, abychom se do toho pustili. Také jsme byli osloveni po kladné referenci z NP České Švýcarsko, národním parkem z Kazachstánu ohledně nabídky nádrží na hašení případných požárů.

Jaké další země kromě Slovenska nebo Ghany vás lákají?

Baťovské ambice rozhodně nemám. Firma je na trhu 33 let a založil ji můj táta, za což jsem mu velmi vděčný. Začínal prakticky od nuly. Pamatuji si, že jezdil v 90. letech ve Škodě Favorit na jednání do Frankfurtu, a někdy přespával i v autě. Měli jsme tedy v minulosti nějaké partnery v Německu nebo na Slovensku. Rozkročit se přes několik států teď by byl nesmysl. Samozřejmě se ale rozhlížíme, a když uvidíme, že je někde mezera na trhu, rádi toho využijeme.

Redakce Agrobaze

Soběstačná a zdravá země

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

Jsme ČEZ. Jsme Čistá Energie Zítřka.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

www.cez.cz

Sledujte nás také, ať víte první, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Slibem nezarmoutíš, i když třeba zlikviduješ

Ukážeme vám příklad, že obchodní řetězce mohou tvrdit v podstatě cokoli, ale realita je často zcela opačná. Pamatujete si na závazek PENNY Česká republika, že do konce roku 2023 přestane odebírat vejce od nosnic z obohacených klecí a nahradí je halovými vejci z voliérových nebo podestýlkových chovů? Jenže i v současnosti, o rok později, lze na jejich pultech najít vejce s číslem „3“, tedy z klecového chovu. Dovážejí je ve velkém na paletách především z Polska. A zatímco čeští chovatelé se obávají o budoucnost svých podniků, protože některé chovy nestihnou přestavět a jiným se to ani nevyplatí, většina evropských zemí není nijak nucena měnit své technologie chovu. A znovu se jen potvrzuje, že sliby řetězců mají krátkou dobu trvání. Přesněji řečeno trvají tak dlouho, jak dlouho aktivisté (nebo někdo jiný) křičí a jak moc by se tento křik mohl obrátit proti řetězcům. Inu, slibem neurazíš.

📅 11. červenec 2024

f Řetězce opakovaně podvádí

Česká obchodní inspekce rozdala obchodním řetězcům pokuty za falešné slevy. Ve druhém čtvrtletí letošního roku uložila inspekce za nekalé obchodní praktiky sankce v celkové výši 5,8 mil. Kč. Nejvyšší pokuty dostaly řetězce PENNY Česká republika a Kaufland Česká republika. Zřejmě jsou jim ale takto nízké pokuty „ukradené“. 8 největších obchodních řetězců v Česku má roční tržby v součtu přibližně 400 mld. Kč (údaj za rok 2022 podle obchodního rejstříku). Pokutu ve výši pár milionů korun obchody prakticky nepocítí. Asi jako kdyby průměrně vydělávající člověk dostal pokutu ve výši 1 Kč. Takže obchody mohou i nadále směle čarovat s cenami a klamat zákazníky. Bohužel.

📅 5. srpen 2024

f Kvalitu hledejte u českých producentů

Neuplyne snad měsíc, kdy by inspektoři z Potravin na pranýři (Státní zemědělská a potravinářská inspekce) nebo Státní veterinární správa neobjevila v obchodech závadné kuřecí maso dovezené ze zahraničí. Nedávno například MAKRO ČR stáhlo z prodeje zahraniční mražené kuřata kvůli překročeným limitům antibiotik. Pokud chcete kvalitu, dejte určitě přednost českému kuřecímu masu. Tuzemští chovatelé, pokud jde o spotřebu antibiotik, používají mnohem méně přípravků než jejich kolegové v zahraničí.

📅 30. červenec 2024

f Budoucnost klecových chovů v EU

Přestože Evropská komise slibovala, že do roku 2023 předloží zákaz obohacených klecových chovů nosnic na celounijní úrovni, dosud žádný reálný návrh neexistuje. Otázkou je, jak se k tomuto tématu postaví nová Komise v novém složení. Od července však přebralo unijní předsednictví Maďarsko, které spíše bude podobné snahy brzdit, protože v zemi naopak staví další klecové chovy. Bohužel členství v Evropské unii přináší i tuhle nepředvídatelnost práva. A bohužel pro některé zeměděle jde o holou existenci.

Čeští drůbežáři nejsou zastánci klecových chovů, chtějí však rovné podmínky na evropském trhu. Česko se zřejmě stane jedním z mála států, kde bude platit jejich zákaz. Okolní státy, které dovážejí vejce do ČR, totiž v současné době neplánují žádné změny. U nás v ČR se od roku 2027 nesmí klecová vejce produkovat, mohou se však stále dovážet a prodávat. Zahraniční konkurence tak v budoucnu může totálně převálcovat tuzemský sektor produkce vajec. Jde o nedomyšlený důsledek podlehnutí nátlaku aktivistických skupin. „Poděkování“ patří našim politikům a zákonodárcům.

📅 16. červenec 2024

ŽIJEME

na venkově

22. SRPNA 2024

Struktura stravování školáků se změni – může to být také šance pro naše zemědělce?

Současná skladba obědů ve školních jídelnách by se měla již brzy poměrně zásadně změnit. Alespoň podle plánu Ministerstva zdravotnictví připravující změny, které by se měly promítnout do stravovací praxe již v příštím školním roce. Zásadní otázkou ale je a bude, nakolik budou příslušné změny akceptovat samotní školáci.

Z dosud navrhovaných zásad, podle nichž by se měla nově struktura stravování školáků řídit, totiž vyplývá, že změn nebude zrovna málo. Snížit by se mělo například množství používané soli nebo cukru s tím, že omezit by se mělo také poměrně oblíbené slazení

medem. Dalším principem by pak mělo být vaření školních pokrmů z co nejméně zpracovaných potravinářských produktů. Patrně největším zásahem by mělo být navýšení podílu luštěnin nebo ryb, což jsou suroviny, které současné děti příliš v oblibě nemají. Již

nyní připadá téměř polovina odpadu (48 %) ze školních jídelen na pokrmy, které žáci nezkonzumují a nechávají je na talíři. Pouze pětina žáků navíc sní pro ně připravované polévky. Nově navrhovaná skladba školních obědů tak může v důsledku znamenat, že

plývání potravinami (míra odpadu) ve školních jídelnách oproti současnému stavu ještě vzroste.

Z nutričního hlediska by přitom měly být změny ve stravování školáků spíše posunem. Nové zásady například počítají s vyšším podílem ovoce a zejména zeleniny a obecně s vyšším podílem vlákniny, a naopak s omezením, respektive vyřazením některých rizikových tuků, jako je palmový nebo kokosový tuk. To představuje, alespoň teoreticky, možnost většího uplatnění řepkového oleje nebo tuzemské zeleniny a ovoce, a tedy možnost přímých dodávek od tuzemských zemědělců a potravinářů rovnou do škol. Léta se přitom diskutuje o tom, že odbytová místa, která jsou v přímé či nepřímé gesci státu, jako jsou zdravotnická zařízení, sociální zařízení nebo právě i školní zařízení, by měla při výběru potravin k přípravě pokrmů jednoznačně preferovat tuzemské producenty. Připravovaná změna skladby školních obědů k tomu může být také impulsem, pokud školy a příslušní producenti

mezi sebou naváží dodavatelsko-odběratelské vztahy.

I proto by měly být k probíhajícím diskusím o finální podobě stravování školáků přizváni zástupci agropotravinářského sektoru. Ne vždy mají totiž pracovníci Ministerstva zdravotnictví plnohodnotnou představu o tom, jaké produkty, naplňující trendy zdravého stravování, mohou naši potravináři (i samotní zemědělci) do školních jídelen nabídnout, a také v jaké cenové relaci. Takové spotřebitelské ceny ovoce, zeleniny, ale třeba i vajec se velmi liší od cen v zemědělské prvovýrobě, a pokud by se příslušné produkty dodávaly do školních jídelen napřímo, mohly by jídelny v nákladech na obědy uspořit.

A šetřit budou muset, protože řada surovin, jejichž váha má v připravovaném stravovacím koši vzrůst, jsou nebo mohou být dražší než ty, z nichž se dnes ve školách běžně vaří. Jako příklad mohou sloužit třeba zmiňované ryby, které, pokud nejde o filé, jsou jistě náklad-

nější než všechny typy červených mas i masa drůbežih.

Důležitý bude přitom i způsob přípravy jídel, například u polévek. Současné děti, pokud už vůbec polévky jedí, odmítají konzumovat v polévkách jejich „tuhé“ součásti a konzumují převážně takový typ polévek, v nichž jsou použité ingredience rozmixovány. To ale může být na druhou stranu cesta, jak do polévek „dostat“ i žádoucí složky, například zeleninu, luštěniny nebo třeba právě ryby. Svou roli navíc může a bude hrát atraktivita pokrmů, a dokonce jejich barva, neboť je dokázáno, že na některé barvy pokrmů reagují (nejen) děti lépe než na jiné. Zásadní nicméně bude osvěta dětí z řad rodičů, kteří by měli přispět k vytváření žádoucích stravovacích návyků ve prospěch zdravější stravy. K osvětě by navíc měli přispět i naši zemědělci a potravináři, mimo jiné i proto, aby si i prostřednictvím školního stravování a v něm používaných surovin vychovávali své budoucí zákazníky.

Potenciál nárůstu konzumace luštěnin v ČR

Snaha Ministerstva zdravotnictví zvýšit ve školních jídelnách konzumaci luštěnin je ve své podstatě jistým návratem do minulosti, v níž hrály luštěniny významnou roli ve stravě veškeré populace. Čočka a ještě častěji hrách byly přitom ještě v první polovině minulého století pravidelnou součástí jídelníčků v naší zemi, zejména pak proto, že maso a produkty z masa byly jen omezeně dostupné a navíc finančně nákladné.

Zatímco čočka se na našich polích aktuálně téměř nepěstuje, hrách se stále ještě běžně, i když také ne tak často jako v minulosti, na-

štestí pěstuje. Hrách setý je přitom poněkud podceňovaná plodina, ačkoli jeho konzumace má pro člověka celou řadu pozitivních účinků.

Hrách je obvykle prezentován jako bohatý zdroj bílkovin, a tedy jako zdroj energie pro fyzicky aktivní spotřebitele (i děti). Příznivých účinků hrachu je ale mnohem víc – podporuje imunitu a regeneraci organismu, jeho konzumace pozitivně působí na vlasy, pokožku, zrak i tvorbu svalové hmoty a má mít také zklidňující účinky při nervovém vypětí. Nejlepší je logicky konzumace hrachu v čerstvém stavu, zpracovaný hrách je ale také hlavní složkou skutečně tradičních pokrmů, jako je hrachová kaše nebo hrachová polévka.

Právě hrachová polévka může být více než v současnosti využívaným pokrmem ve školním stravování. Nemusí jít však jen o hrachovou polévku, ale o přidávek hrachového komponentu i do jiných polévek, případně omáček, nebo jako náhrady běžné mouky při obalování nebo při přípravě pomazánek. Využít k tomu by bylo možné například hrachovou směs Hraška, což je produkt tuzemské rodinné firmy, který byl v minulosti veřejně

prezentován například na mezinárodním veletrhu Internationale Grüne Woche (IGW) v Berlíně.

V praxi jde o bezpečkový produkt prodáváný mimo jiné v prodejnách zdravé výživy, což je sám o sobě signál, že jde o hodnotnou stravu pro všechny školní děti, včetně těch na bezpečkové dietě. Uvedená hrachová směs je samozřejmě dražší než klasická mouka, má ale mnohem příznivější nutriční složení a navíc je možné ji do přípravy pokrmů pouze v určitém poměru přidávat a tím jejich nákladovost snížit.

Výhodou hrachu, ale také čočky při přípravě polévek, které školní děti ve velké oblibě

nemají, je možnost vytvořit z nich konzistenci přijatelnou polévku rozmixováním. Zásadnější je ale nutriční přínos luštěnin, jejichž zvýšená konzumace by byla skutečně žádoucí, což se ostatně v minulosti prokázalo i v praxi. Pro školáky bude ale jistě rozhodující co největší variabilita z luštěnin připravovaných jídel.

I proto by bylo vhodné inspirovat se při přípravě školních obědů již zpracovanými recepty, například prostřednictvím publikace „Luštěniny“ z edice Appetit obsahující na 130 receptů z luštěnin. Luštěninových receptů je ovšem mnohem více, a nejde jen o čočku a hrách, ale také o fazole, cizrnu či v tuzemské kuchyni ne zas tak známých luštěnin, jako je mungo, azuki nebo vigna (druh fazole). I z hlediska

struktury v ČR pěstovaných hospodářských plodin by ale bylo strategické vsadit především na hrách. A pokud se týká receptů, použitelné i ve školním stravování by jistě byly i v řadě rodin existující recepty našich babiček, jejichž výhoda spočívá v nízkých nákladech odrážející finanční možnosti tehdejších kuchařek. Něco pro to by ale měli udělat i rodiče, kteří by měli pokrmy z luštěnin svým potomkům vařit i doma. Bylo by to ve svém důsledku prospěšné i pro naše zemědělství a koneckonců i pro krajinu, která by mohla být potenciálním nárůstem ploch hrachu pestřejší a tím i odolnější vůči probíhajícím klimatickým změnám.

Redakce Agrobase

Sledování uhlíkové stopy potravin může být šancí pro lokální producenty

Na straně jedné nepředvídatelný nárůst byrokracie týkající se celé výrobně-prodejně vertikály v oblasti potravin, na straně druhé konkurenční výhoda pro lokální producenty potravin a lokální dodavatele zemědělských surovin k jejich výrobě.

Zhruba tak lze charakterizovat možné důsledky směrnice EU o takzvaném „nefinančním reportingu“ (CSRD) stanovující výrobcům i prodejcům povinnost dokladovat udržitelnost produktů uváděných na trh. Uvedená povinnost se má v první fázi týkat zejména největších podnikatelských subjektů, včetně maloobchodu a výrobců potravin. Původní plán EU ale počítal s tím, že se tato povinnost postupně rozšíří na veškeré producenty čehokoli. Otázkou ovšem je, nakolik se uvedená idea reálně prosadí v praxi za situace, kdy po celém světě, včetně EU, sílí tlaky na zvolnění tempa regulací prosazovaných ve jméno ochrany životního prostředí.

Základním cílem CSRD je přitom sledovat komplexní uhlíkovou stopu (nejen) potravinářských produktů. Na rozdíl od již občas uplatňované uhlíkové stopy konkrétního výrobku má ale CSRD zahrnovat uhlíkovou stopu celé organizace, která produkt na trh uvádí, včetně uhlíkové stopy při transportu jednotlivých složek konečného výrobku či způsobu dopravy a vzdálenosti, kterou musí překonat zaměstnanci při cestě do práce.

Určitou bazální logiku přitom CSRD má – podle Ústavu udržitelnosti a produktové ekologie VŠCHT představuje výroba potravin pro životní prostředí druhou nejvyšší zátěž hned po energetice. Snižovat uhlíkovou stopu by tedy mělo být žádoucí, problém ale je, jakou metodiku a zejména jaké nástroje k jejímu prosazení použít. Zatím se totiž zdá, že se může stát

CSRD především nástrojem konkurenčního boje, přičemž samotné vykazování komplexní uhlíkové stopy zatíží podnikatele značnou byrokracií a spotřebitele vyššími cenami.

Komplexní hodnocení uhlíkové stopy by se přitom mělo skládat ze 3 úrovní. První z nich (tzv. Scope 1) má zahrnovat přímé emise, což je uhlíková stopa samotného výrobku. Následovat by ale měly ještě dvě další úrovně: Scope 2 by se týkala emisí z energetické spotřeby při výrobě produktu, a Scope 3 by měla postihovat veškeré emise, které vzniknou v celém procesu, který předchází vlastní výrobě produktu, včetně emisí spojených se získáním a produkcí vstupních surovin. Scope 3 má zahrnovat celkem 15 kritérií v hodnocení emisí a veškeré dodavatelsko-odběratelské vztahy, přičemž právě Scope 3 má tvořit 75 % emisí spojených s výrobou příslušných produktů.

Jak a zdali se komplexní hodnocení uhlíkové stopy zahrnující také produkci zemědělských surovin prosadí, není v tuto chvíli úplně zřejmé. Uhlíkové zemědělství i uhlíkové potravinářství ale v nějaké v obecné rovině uplatňováno bude, a proto by bylo vhodné upozornit kromě rizik také na možné výhody, které by mohl takový koncept přinést. Tím prvním, a to na globální úrovni, může být systémová obrana producentů v EU před zbožím ze třetích zemí (například v rámci dohody MERCOSUR), které nebudou schopné komplexní uhlíkovou stopu vykázat. Na regionální úrovni by pak mohl napomo-

ci v preferenci tuzemské produkce i před konkurencí z EU. V současné době se sice pro zvýhodnění domácí produkce používají jako argument vyšší náklady na transport (a vyšší uhlíkovou stopu) při dovozech zboží z větších vzdáleností, transportní emise se však mají na uhlíkové stopě podílet jen v řádech jednotek procent. Mnohem větší váhu mají mít procesy, jako je odlesňování (to se v ČR ve prospěch zemědělství a potravinářství prakticky neděje, reálně je tomu spíše naopak), v průmyslu pak těžba surovin, obecně pak využívání obnovitelných zdrojů energie, kde má opět naše zemědělství výhodnější pozici vůči zahraniční konkurenci v podobě bioplynových stanic nebo využívání fotovoltiky.

Nižší uhlíkovou stopou lze tak argumentovat i při dodávkách příslušných produktů i do školního stravování, neboť alespoň pro část mladé generace (zejména maminky školních dětí) jde o přístup, který podporují. Zvýšení odbytu tuzemské produkce do školních jídelen ovšem samozřejmě naše zemědělství nespasí. Na snižování uhlíkové stopy by ale i tak měli naši zemědělci pracovat (a také o tom cíleně informovat) prostě proto, že bude uhlíková stopa v blízké budoucnosti spolurozhodovat o odbytu zemědělských komodit. Minimálně velké potravinářské (a také zemědělské) podniky to pocítí již v příštím roce v podobě reportingu, který po nich budou vyžadovat velcí obchodníci.

Redakce Agrobase

Nový senzor pomáhá při senoseči odhalit v porostu mlád'ata. Pomáhají i drony a psi

Školní zemědělský podnik v Žabčicích využívá nově automatizovaný asistenční systém na žacích lištách při sečení píce. Senzory pomáhají odhalit divokou zvěř v porostech. ŠZP bude v rámci Brněnska teprve druhý podnik, který zařízení využívá.

Poprvé senzor zemědělci využili v rámci druhé senoseče, která proběhla v červnu. Nově od letošního roku využívají k detekci zvěře na loukách i drony a speciálně vycvičení psi. Kombinací těchto metod chtějí ztráty na divoké zvěři při senosečích úplně eliminovat.

Riziko střetu s divokou zvěří při seči se týká převážně mláďat spárkaté, srstnaté a pernaté zvěře. Když se stroj přiblíží, dospělec uteče a mládě se na místě přikrčí, tudíž nejde vidět. „Pořizujeme senzorickou lištu na žací stroje

na sečení píce, tedy vojtěšky nebo trávy, která odhalí zvíře v porostu a dá zpětnou vazbu řidiči traktoru, že se před ním něco nachází. Senzor stroj přímo zastaví, lištu přizvedne, nebo dá akustický či optický signál řidiči, který může zvíře odnést a jet dál,“ popsal Jakub Doležal, ředitel Školního zemědělského podniku Žabčice.

Do loňského roku v Žabčicích detekovali divokou zvěř pouze ve spolupráci s myslivci. „Máme ohlašovací povinnost v rámci honitby. Když chceme zahájit seč, je potřeba ji oznámit s dostatečným předstihem, myslivci daný pozemek projdou, zvěř vytlačí a my následně můžeme s traktorem do porostu vjet. Případně od nich máme zpětnou vazbu, že ještě mlád'ata v porostech nejsou, což bývá časté při prvních sečích vojtěšek. S těmi začínáme opravdu brzy,“ přiblížil Doležal. Ztráty byly loni v řádech jednotek, letos jím chtějí zemědělci předejít v maximální možné míře.

Pomáhá i dron

Od letoška využívají zaměstnanci podniku ve spolupráci s univerzitou k mapování terénu i dron. „Bezpilotní letouny každé ráno prolétnou nad pozemkem a pomocí termokamer máme přehled, jestli divoká zvěř v porostu

je. Letos jsme zatím zachránili osm srnčat. Pilot označí místo, kde například srnče leží, abychom jej vynesli v rukavicích a v balu trávy mimo sečený porost, kde si ho dospělá srna najde. Obsluha je proškolená, takže ví, jak se zachovat. Ke každému pozemku se chováme speciálně podle lokality, kde se nachází,“ uvedl ředitel podniku.

Zvěř najdou i cvičení ohaři

Do porostů vojtěšek nebo trav vjíždí zemědělci naposledy v září a pak až v květnu následujícího roku. V mezichase nastává období klidu, kdy má zvěř tendence tyto plochy obydlovat. Proto kromě zmíněných metod letos začala agronomka Yvona Hiclová také s pochůzkami se svým psem. Ten v prostoru zanechá pachovou stopu a zvěř se v něm zdržuje méně. Pokud se tam ale přece jen nachází, pes ji dokáže najít, tzv. vystavit. „Jde proti větru a systematicky prohledává celý terén. Když narazí na zvěř, zastaví a počká, až přijdu, aby zvěř sám nestresoval. Pak postoupíme ke zvěři. Když je to například bažant, většinou se zvedne a vzletí. Pes zatím zůstává klidný, přivázu ho a ověřím, jestli jsou na místě vajíčka nebo mlád'ata. A obdobně to probíhá i se srnčím,“ popsala Hiclová. K vyhledávání divoké zvěře jsou vyšlechtěni portugalská a maďarská ohaři. Maďarské ohaře využívají i v rámci Školního zemědělského podniku.

Celá seč trvá 1–2 týdny, probíhá minimálně 2krát, někdy i 4krát ročně. „Jsme v aridní teplé oblasti, to znamená, že u nás v Žabčicích začínáme zhruba o 14 dní dříve než v ostatních oblastech republiky. Každá seč probíhá takřka po měsíci, když jsou dobré vláhové podmínky, sečeme 4krát, ale zažili jsme i 5krát za rok,“ uvedl Doležal.

V červenci se na nový systém záchrany zvěře v porostu přijel do Žabčic podívat rektor a prorektor Mendelovy univerzity v Brně. Školní zemědělský podnik obhospodařuje 2 265 hektarů zemědělské půdy, z toho 1 780 ha je půda orná a 230 ha trvalé travní porosty.

Dagmar Sedláčková
Foto: MENDELU a ŠZP Žabčice

Nadšenci z Drnholce uspořádali historické žně. Obilí sklízeli jak za starých časů

Místo kombajnů ostře nabroušené kosy, dřevěné obracečky slámy a mlátičky na řemenový pohon. Žně jako za starých časů uspořádali poslední červencovou sobotu nadšenci z uskupení Bacchus Drnholec na Břeclavsku. Na nostalgickou podívanou se přišly podívat desítky lidí, místních i z dalekého okolí.

Sedláci v dobových oblecích stínali kosami stonky zralého obilí, selky ho za nimi pomocí srpů skládaly do snopů, děcka je svazovala povříslý. Nadšenci je před lety našli na půdě domu v obci a zrenovali.

Přichozí obdivovali nejen dřevěnou funkční mlátičku, v poli se předvedla i vějířová obracečka slámy. A především byla k vidění sbírka historických traktorů, které si majitelé renovují a vytváří z nich cenné unikáty. Na poli za obcí bylo znát nadšení a sousedská pospolitost, nechyběly děti a mládež. Drnholečtí jim tak předávají odkaz předků, jejichž práce byla s dnešní moderní technikou nesrovnatelně namáhavější.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Hrnkové chryzantémy v létě?

*Chryzantémy (*Chrysanthemum indicum*, *Dendranthema-Grandiflorum* – hybridy), jsou jednou z nejvýznamnějších tržních květů v Evropě, v USA a ve východní Asii. Použití je velmi široké a všestranné. U řezaných květů je ceněna dlouhá trvanlivost a vysoký estetický účinek.*

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

Jako hrnková květina si našla své místo v našich zahradách a interiérech a vymanila se z dlouholeté nálepky hřbitovní rostliny. Dříve jsme se s chryzantémami potkávali skutečně převážně na podzim, a to proto, že odrůdy pro normální pěstování rostou v podmínkách přirozené délky dne a podle ranosti vykvétají v období srpen až prosinec. Některé odrůdy mají vyhraněnou fotoperiodickou reakci, nazýváme je odrůdami pro řízené pěstování.

Všechny odrůdy pro řízené pěstování jsou vhodné pro celoroční pěstování ve sklenících a kvetení se dá termínovat. Tato vlastnost právě umožňuje celoroční produkci a stálé místo v našem nákupním košíku. Chryzantéma si toto výlučné místo skutečně zaslouží.

Původ a šlechtění

Psát o chryzantémách je velmi obtížné. Jedná se totiž o tak mnohotvárnou kulturní rostlinu, že existují odborníci na různé pěstební skupiny, protože ty se svými nároky a použitím výrazně liší. Také původ zahradních chryzantém je obestřen tajemstvím, jak tomu bývá u mnoha kulturních rostlin, které člověk zušlechťuje více než tisíc let. Je nesporné, že se na jejich vzniku podílelo více východoasijských druhů, ale

spolehlivě se uvádí pouze *Dendranthema indicum* (syn. *Chrysanthemum indicum*). Ve své původní formě nenápadná žlutá kopretinka, která nemá s kulturními odrůdami zdánlivě nic společného. Snad až na to, že patří do čeledě hvězdnicovitých či složnokvětých. Ani případné další druhy, které mohly být do rodokmenu zahradních chryzantém vtaženy, nejsou o mnoho atraktivnější. Vždy jsou to drobné kopretiny s jednoduchými úbory, když ne ve žluté, tedy v bílé a snad i v růžové barvě. To, co se s nimi stalo do dneška, je dílem člověka, zahradníka šlechtitele, který podchytil mutace a dalším křížením a výběrem dosáhl současnou různorodost. A to nejen ve tvaru, velikosti a barvě úborů, ale i v habitu a v řadě fyziologických vlastností. Cílevědomé šlechtění začalo před

více než tisíce lety v Číně a Japonsku. První výpěstky čínských a japonských zahradníků daly základ všem typům dnešních chryzantém. Do Evropy byly dovezeny v 17. století a šlechtit se zde začaly až v 19. století. Zprvu to byly především velkokvěté odrůdy pro normální pěstování k řezu i v květináčích. S rozšiřováním řízeného pěstování od poloviny 20. století se začal měnit sortiment a šlechtitelské cíle. Začátky řízeného pěstování chryzantém k řezu i v květináčích v Evropě jsou spojeny s americkými odrůdami. Po roce 1970 se vyšlechtilo v Evropě velké množství odrůd pro řízené pěstování a další byly dovezeny z USA. Do pozadí ustoupilo šlechtění odrůd pro normální pěstování až na skupinu drobnokvětých hrnkových chryzantém (Multiflora).

Sortiment

Sortiment odrůd chryzantém a jejich použití jsou mimořádně široké. Třídí se podle různých hledisek do mnoha skupin, ale tyto skupiny nejsou ostře ohraničené. Podle zimovzdornosti je lze dělit na odrůdy v našich klimatických podmínkách spolehlivě zimovzdorné, které se uplatňují jako trvalky, a na odrůdy nedostatečně zimovzdorné, které se pěstují v zakrytých prostorech nebo i venku z každoroční nové výsadby. Odrůdy pěstované v zakrytých prostorech se dále dělí na odrůdy pro normální pěstování a odrůdy pro řízené pěstování. Odrůdy pro normální pěstování rostou v podmínkách přírodní délky dne a podle ranosti vykvétají v období od července do prosince. Odrůdy, které vykvétají do začátku až poloviny října a jsou dostatečně odolné k povětrnostním vlivům, se mohou pěstovat na venkovních plochách, na zakrytých nevytápěných plochách nebo se zakrývají jen v době kvetení. Odrůdy pro řízené pěstování mají vyhraněnou fotoperiodickou reakci. Podle rychlosti vývinu květů se pak zařazují do tzv. reakčních skupin a jsou vhodné pro pěstování v různých termínech roku, nebo dokonce pro celoroční pěstování ve sklenících.

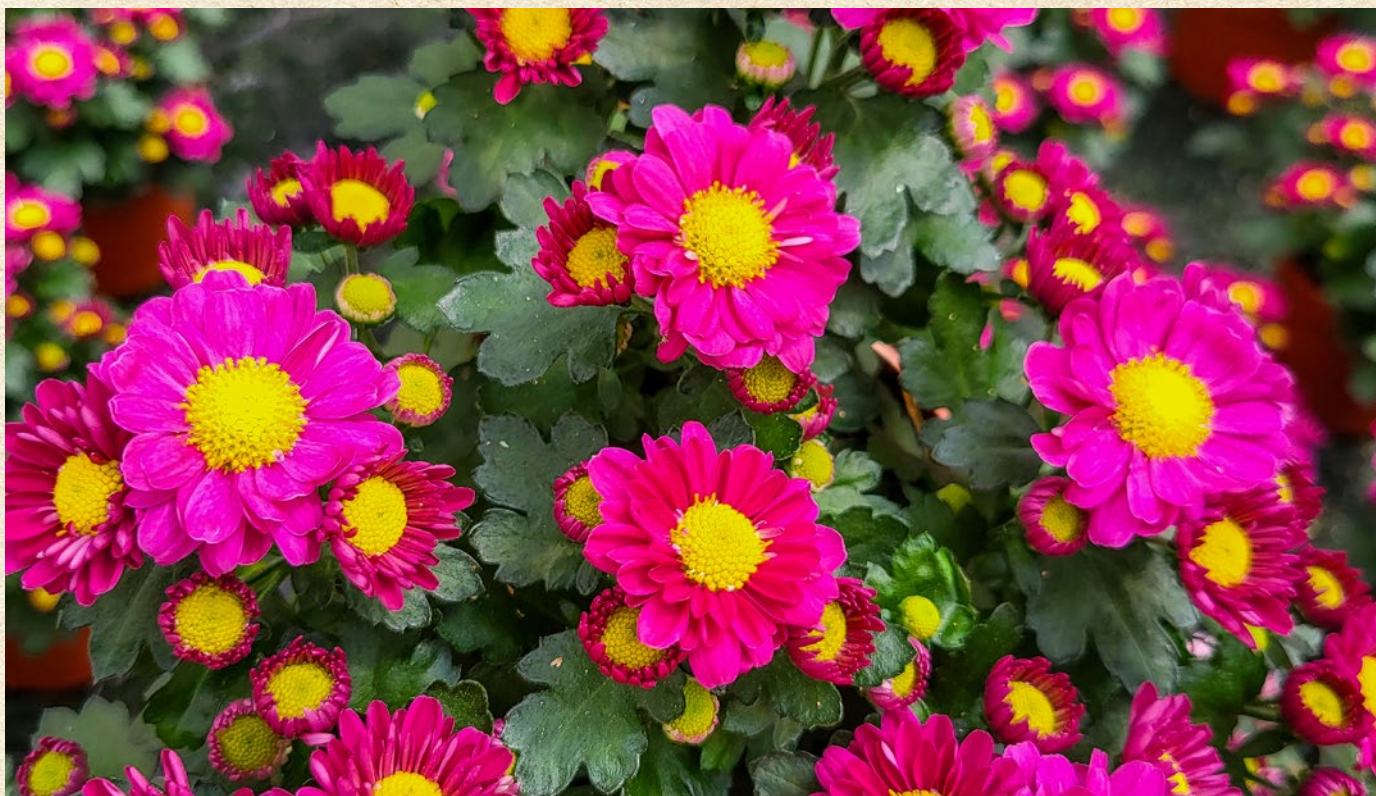
Chryzantémy k řezu

jsou po růži druhou nejoblíbenější květinou. Bývají celoročně nedílnou součástí gratulačních, smutečních i svatebních kytic. Podle typu květenství se rozdělují v zásadě na velkokvěté s jedním velkým úborem na stonku (vyštipované) a na drobnokvěté s větším počtem menších úborů v květenství (nevyštipované). Svou oblíbenost získaly tyto květiny díky opravdu širokému spektru barev a různorodých úborů. Květy mohou být jednoduché, plné, sasankovité, ploché, polokulovitě, kulovitě, pomponkovité, paprscité, baletkovité atd. Dlouhá, až 4 týdenní trvanlivost ve váze je dalším bonusem zvyšující popularitu řezaných chryzantém.

Hrnkové chryzantémy uprostřed léta od českých pěstitelů

Hrnkové chryzantémy mají stejný botanický původ jako odrůdy zahradních chryzantém

pěstovaných k řezu. Liší se téměř výhradně jen habitem, především menší vzrůstností a bohatším rozvětčováním. Moderní hrnkové odrůdy chryzantém se začaly šlechtit až v minulém a zejména tomto století v Evropě a USA. Bohatý sortiment odrůd se může členit podle tvaru úboru (stejně jako sortiment odrůd k řezu) a podle způsobu pěstování. Zásadní dělení je na odrůdy s výraznou fotoperiodickou reakcí, které se používají při řízeném pěstování, a na odrůdy pro normální pěstování, které vykvétají spontánně při přírodní délce dne. Jak nezřetelná je hranice

mezi odrůdami hrnkovými a odrůdami k řezu, je patrná i z toho, že četné odrůdy k řezu lze při vhodném pěstebním postupu používat pro vypěstování hrnkových rostlin. Rozložení produkce je stále časově velmi nevyrovnané s výraznou špičkou na podzim, zejména koncem října. Nicméně zahradníci se snaží zákazníky směřovat k celoročnímu nákupu řízených hrnkových chryzantém. Fotografie k článku jsou důkazem, že i v červenci lze dodávat pestrou paletu hrnkových chryzantém. Na podzim chryzantémy jsou tradičně oblíbené a žádané chryzantémy ze skupiny *Chrysanthemum*

multiflora, které se velmi dobře kombinují s jinými podzimními květinami, uplatní se jako záhonové, venkovní v okrasných nádobách nebo jako dušičková květina.

Pěstování hrnkových chryzantém v řízené kultuře

Řízenou kulturou, stejně jako při pěstování chryzantém k řezu, lze kvetení hrnkových chryzantém zcela přesně termínovat k libovolnému termínu v průběhu roku. Celková délka kultury (při výsadbě zakořenělých řízků) je 8–12 týdnů, podle reakční doby odrůdy, ročního období a požadované velikosti rostlin. Dlouhodobní podmínky se udržují 0–3 týdny po výsadbě řízků a následně krátkodobní podmínky až do vybarvení poupat. Na jaře a v létě stačí u většiny odrůd 1–2 týdny s dlouhým dnem. Za 10 až 14 dní se rostliny zaštipují za pátým až sedmým listem. Menší rostliny se pěstují z jednoho řízku v květináčích o průměru 9–10 cm, větší rostliny ze tří řízků v květináčích o průměru 11–12 cm a ojedinele i velké rostliny z 5 řízků v květináčích o průměru 14 cm. U nás je nejběžnější střední velikost (ze tří řízků) a na 1 m² se umístí v konečném sponu 16–20 rostlin. Při pěstování miniaturních rostlin v květináčích o průměru 5,5–8 cm se vysazují nezakořenělé řízky přímo do květináčů a od začátku kultury jsou rostliny v krátkodobných podmínkách. Používají se odrůdy s drobnými úbory, přirozeně nízkým vzrůstem a bohatým větvením. Při pěstování velkokvětých hrnkových chryzantém (především před Dušičkami) se používají velkokvěté hrnkové odrůdy a rostliny se nezaštipují, postranní poupata se vyštipují. Dobrá kvalita

hrnkových chryzantém v řízené kultuře je podmíněna správnou aplikací retardantů.

Jaká je dnes situace v pěstování chryzantém u nás?

Neexistující specializace a špatné technické podmínky bohužel vylučují kvalitní celoroční produkci řízených chryzantém k řezu. Pokud se v malém rozsahu pěstují, tak jen k určitým, především podzimním termínům. Mnohem lepší je situace v pěstování řízených hrnkových chryzantém. Termínování k pozdně jarním a letním termínům je stále častější a zahradnictví je zařazují do svého sortimentu. Samozřejmě je nejčastější termínování k podzimnímu období. Hrnkové chryzantémy z řízené kultury a ještě více hrnkové chryzantémy ze skupiny multiflora, představují poměrně dobrou a importem méně ohroženou komoditu. Zvláště nyní, kdy cena dopravy roste, můžeme očekávat zvýšený zájem o českou produkci. Je jisté, že obliba velkých rostlin v květináčích vzrůstá a obyvatelstvo si jimi zkrášluje blízké okolí příbytků v době, kdy toho mnoho nekvete. Situaci se přizpůsobil i sortiment odrůd množených a nabízených jak v tuzemsku (VÚKOZ Průhonice), tak zahraniční šlechtitelé, od kterých mohou naši zahradníci kupovat mladé rostliny (řízky).

Pod záštitou Svazu květinářů a floristů ČR vzniklo označení pro produkty českého květinářství – Česká květina. Toto označení je zárukou kvality a původu českých výpěstků tradičních pěstitelů květin v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Toto logo můžeme vidět v podobě nálepek na květináči nebo je květináč přímo s logem Česká květina. Jak vidíme na fotografiích, logo může být umístěno také na ochranných obalech na květiny.

*Text a foto Ing. et Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR*

Doba vinobraní a burčákových slavností. Užijte si je s králem nebo přímo ve vinici

Léto se přehouplo do podzimu a zraje hroznů révy vinné. V sudech vinařů bublá první burčák a vinaři se chystají na slavnosti vinobraní. Někde dbají na lidové tradice, jiní pozvou své příznivce na večerní piknik do vinice. Zatímco Znojemské historické vinobraní uchvátí středověkem, Pálavské vinobraní v Mikulově sází především na hudební hvězdy. Přinášíme desítku nejžhavějších tipů na slavnosti vinobraní.

Zarážení hory v Kobylí

23.–24. srpna 2024, Kobylí

Obec Kobylí zve na slavnost vinařů, vinohradníků a přátel dobrých vín s názvem Zarážení hory, které je jednou z největších akcí v Modrých Horách. Návštěvníci uvidí slib hotařů, vystoupení folklórních souborů spojené s pestrým programem ve sklepní lokalitě zvané Suchořádká zmla.

Prázdninový večer s cimbálkou ve Valtickém Podzemí

23. srpna 2024, Valtice

Tradiční víkendový večer a podzemní zážitková

turistika v unikátním labyrintu historických vinných sklepů. Čekají na vás hlavně dobrá vína a speciality Valtického Podzemí. To vše za doprovodu cimbálové muziky, která bude hrát k tanci i poslechu.

Na Vrbicu pro opicu

Do 31. srpna 2024, Vrbice

Jako každý rok, i letos drží vrbeští vinaři služby, aby vyprahlí turisté vždy našli alespoň jeden otevřený sklep. V červnu v pátek a v sobotu, o prázdninách od úterý do soboty je

ve vinných sklepech najdete od 10.00 do 22.00 hod. „Cestu k otevřenému sklepu ukáže naše gůglmapa, ve které jsou vinařství, která mají v daném týdnu službu, označena žlutě,“ nenechali nic náhodě vinaři z Vrbice.

Letní noc ve vinici se zarážením hory

24. srpna 2024, Vrbovec (Zn)

Letní noc, dobré víno i jídlo, posezení pod hvězdami, muzika. Tak plánují vinaři z Vrbovce oslavit ukončení prací ve vinicích a zahájí období dozrávání hroznů. Mimo obřadu uzavření vinic bude připravena ochutnávka vín, grilování, cimbálová i taneční muzika, a to všechno přímo ve vinicích. Průvod do vinice za Orechovou alejí vyjde v 17 hodin od kostela, po zarážení hory bude piknik.

Noční prohlídka Znojma s ochutnávkou vín

24. srpna 2024, Znojmo

Chcete zažít skutečně něco originálního? Spojte ochutnávku vín s historií Znojma a vydejte se na prohlídku města Znojma s degustací vín s průvodcem a sommelierem. Doba trvání je 90–120 min. Po celou dobu

prohlídky budete ochutnávat vína ze znojemské podoblasti. Sraz je u Kavárny BALANCE coffee & wine, Velká Mikulášská, nejpozději 5 min. před zahájením.

XXI. Slovácké slavnosti vína a otevřených památek

7.–8. září 2024, Uherské Hradiště

Slovácké slavnosti vína a otevřených památek jsou jednou z nejvýznamnějších akcí svého druhu, která prezentuje bohatost a rozmanitost tradiční lidové kultury na Slovácku. Jejím dějištěm jsou otevřené historické památky královského města Uherského Hradiště, právem nazývaného slováckou metropolí. Jedná se o ryze nekomerční přehlídku kulturního dědictví regionu.

Královopolské vinobraní

6.–7. září 2024, Brno, park na Slovanském náměstí v Králově Poli

Královopolské vinobraní je akce pořádaná v duchu historických tradic. Každou hodinu se

konají společné degustace, které jsou pro návštěvníky zdarma. Slavnost se koná na počest Jana Jindřicha Lucemburského, moravského markraběte, který se ve 14. stol. významným způsobem zasloužil o rozvoj vinohradnictví, a letos také k 100. výročí narození prof. Viléma Krause.

Pálavské vinobraní

6.–8. září 2024, Mikulov

77. ročník tradičního festivalu Pálavské vinobraní nabídne desítky hudebních koncertů, hektolitry vína a burčáku v malebném městě Mikulov. Na zámku proběhne Národní soutěž vín Mikulovské podoblasti, kde můžete degustovat ze stovek vzorků vín. Na celkem 6 pódiích se vystřídají nejznámější jména české a slovenské hudební scény, místních cimbálových muzik i folklórních souborů. Třešničkou

na dortu je historický průvod v čele s králem Václavem IV. a královnou Chantal Poullain.

Znojemské historické vinobraní

13.–15. září 2024, Znojmo

Davy poddaných budou na Znojemském historickém vinobraní opět vítat vznešeného pa-

novníka krále Jana Lucemburského, oslavovat jiskřivé víno, lahodný burčák a veselit se při hudbě v ulicích a mázhauzech. Přijďte prožít jedinečnou slavnost do centra historického města Znojmo.

Strážnické vinobraní

14. září 2024, Strážnice

Celodenní slavnost města v tradičním duchu spojená s ochutnávkou vín a burčáků ve víchách. Průvod krojovaných, včetně někdejších majitelů panství, je zakončen na náměstí předvedením scénky hotařů a vystoupením folklórních souborů. Součástí je také jarmark tradičních lidových výrobků a gastronomie.

Dagmar Sedláčková

Zdroj: Kudy z nudy

Výhradně v režii žen. Dolní Věstonice rozveselily Babské hody

V pátek večer postavili za účasti obyvatel a cimbálové muziky máj a v sobotu odpoledne už vyrazily v nažehlených krojích do ulic. Za velkého zájmu nejen místních obyvatel, ale také turistů si ženy z Dolních Věstonic pod Pálavou užívaly Babské hody. Konaly se poslední červencovou sobotu.

Hodové právo předávala na návsi účastnicím starostka obce Jarka Rajchlová, která patřila mezi hlavní organizátorky hodů. Po tanečním sóle se vydaly ženy na průvod obcí, doprovázela je přitom dechová kapela Romana Horňáčka. Večer se pak všichni místní i příznivci sešli k večerní taneční zábavě.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Speciální daň na slazené nápoje je nesmyslná a k ničemu nebude

Potravinářská komora České republiky (PK ČR) zásadně odmítá aktivitu Ministerstva zdravotnictví pro zavedení speciální daně na slazené nápoje. Ta by se měla řídit množstvím cukru v nápoji. Důvodem pro její zavedení je argument, že sladké nápoje škodí zdraví a vedou k obezitě. Neexistují však důkazy, že by vyšší zdanění slazených nápojů snížilo obezitu.

„Podle zkušeností ze zahraničí nebylo prokázáno, že zdanění slazených nápojů má vliv na snížení míry obezity v populaci. Některé země daň naopak zrušily pro její neefektivnost. Stát by měl přestat neuváženě zvyšovat daň a raději investovat peníze do prevence, edukace spotřebitelů, sportu pro děti nebo by měl zavést na školách předměty o nutriční gramotnosti,“ řekla prezidentka Dana Večeřová.

Nařízení se minulo účinkem

Na světě je několik desítek zemí, které zavedly spotřební daň na cukr, resp. slazené

nápoje. Střídavě došlo k poklesu či zvýšení prodeje nektarů, ovocných nápojů, slazených limonád a dalších nealkoholických nápojů s přidávaným cukrem, nikde však nedošlo ke snížení obezity. Hlavní argument, že pokud zdaníme potraviny obsahující cukr, sůl nebo tuk, tak v populaci klesne podíl obézních, je lichý. Problematika obezity je složitější a komplexnější. Zkušenosti ze zahraničí, například Norska nebo Dánska, kde bylo zdanění cukru zavedeno a poté zrušeno, ukazují nesmyslnost takového počínání. Dánsko uvádí, že daň zrušila, protože neplnila svůj účel. Pokud je účelem změna stravovacích návyků populace

včetně dětí, je nutná edukace, prevence a motivace ke zdravému životnímu stylu.

Nejen čeští výrobci potravin neustále reagují na požadavky a potřeby spotřebitelů a nabízejí širokou paletu nutričně vyvážených, bezpečných a chutných potravin. Mezi nimi také potraviny se sníženým obsahem energie nebo některých živin tak, aby měl spotřebitel dostatek možností sestavit si pestrý a vyvážený jídelníček. Výrobci dobrovolně reformulují svoje výrobky tak, že soustavně snižují obsah klíčových konzumovaných makroživin, jako je cukr, sůl a nezdravé tuky.

Smysl mají postupné kroky a edukace

PK ČR a Ministerstvo zdravotnictví ČR potvrdily spolupráci v oblasti zdravého životního stylu a v roce 2022 podepsaly aktualizovanou verzi Deklarace ke zdravému životnímu stylu. Deklarace ke zdravému životnímu stylu je závazkem potravinářského průmyslu vyvíjet aktivity v jednotlivých bodech Deseti pilířů výživové politiky potravinářského průmyslu. Tyto aktivity budeme průběžně doplňovat, aktualizovat a vyhodnocovat a výsledky sdílet s resortem Ministerstva zdravotnictví ČR, médií a odbornou i laickou veřejností. Výsledky za minulé období jsou velmi slibné, například výrobci minerálních vod snížili obsah cukru v nápojích o bezmála 10 %, v masném průmyslu došlo a stále dochází ke snižování obsahu soli v masných výrobcích a uzeninách a obecně dochází ke zlepšování výživové hodnoty jednotlivých potravin.

Potravinářská komora ČR realizuje mnoho aktivit a projektů, které pomáhají spotřebitelům více se orientovat ve správném životním stylu a výběru potravin. PK ČR pomáhá výrobcům zlepšovat složení potravin a jejich označování na obalech, podporuje inovace a reformulace potravin formou soutěží, vydává publikace a organizuje semináře pro širokou laickou veřejnost a další,“ doplnila prezidentka Potravinářské komory ČR Dana Večeřová.

Helena Kavanová
tisková mluvčí PK ČR

Mimořádné léto při pohledu na nebe. Mraky přinesly silné bouřky i kroupy

Mohutné lokální bouřky, provázené kroupami, supercely i tromby. Úkazy, které jsme na obloze vídávali spíš ojediněle, se letos předvádějí mnohem častěji. V plné kráse na pohled, ale i síle na zemi. Podle meteorologů byl červen teplotně nadprůměrný a vysoké teploty provázely mohutné srážky. Nejvíce je pocítili lidé na Moravě a ve Slezsku.

„Červen 2024 byl na území ČR jako celek teplotně nadnormální. Ve druhé polovině měsíce se teploty držely po celou dobu nad hodnotou normálu. V tomto období jsme zaznamenali 9 tropických dní. První letošní tropická noc byla 19. června,“ shrnuli meteorologové. Průměrná měsíční teplota vzduchu byla na území ČR 17,9 °C a byla tak o 1,4 °C vyšší než normál za posledních víc, než 30 let.

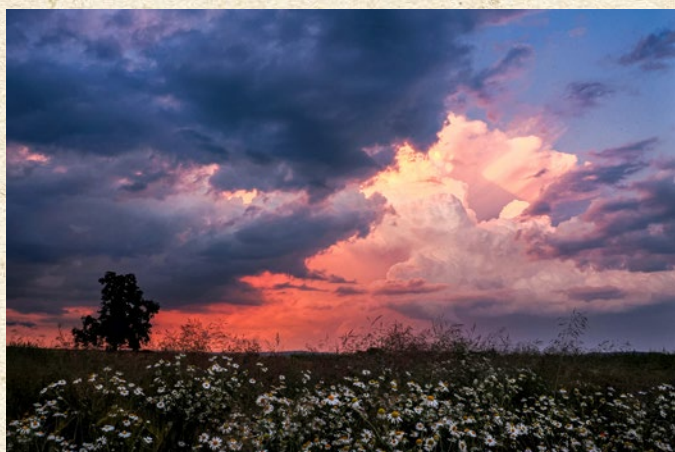
Rekordní srážky na Vyškovsku

Srážky byly regionálně velmi rozdílné. „Nejvíce pršelo na Moravě a ve Slezsku, kde byly deště silně nadnormální. V Čechách spadlo srážek výrazně méně. V červnu se často vyskytovaly přívalové srážky, bouřky a kroupy,“ potvrdili meteorologové.

Nejvyšší úhrn srážek za celý červen zaznamenala stanice Podivice v okrese Vyškov, celkem 275,6 mm. Nejvyšší denní úhrn srážek zaznamenala 3. června stanice Ropice v okrese Frýdek-Místek, kde během jednoho dne napršelo 142,4 mm vody.

V porovnání s 30letým normálem spadlo celkem v Jihomoravském a Zlínském kraji 181 % vody, Olomouckém 180 % a Moravskoslezském 163 % normálu. Naopak v Čechách byly na mnoha stanicích měsíční úhrny srážek pouze do 50 mm. Nejméně srážek spadlo v krajích Karlovarském, Středočeském, Plzeňském a v kraji Vysočina, od 67 do 77 % normálu. Nejvíce srážek spadlo ve dnech 1., 21. a 30. června, byly často doprovázeny bouřkami a kroupami. Více než 10 dnů s bouřkou zaznamenalo téměř 30 stanic. Kroupy alespoň 1krát v měsíci zaznamenalo více než 50 stanic.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Fialová nádhera. Na jižní Moravě lidé obdivovali rozkvetlé pole s levandulí

Desetitisíce trsů s rozkvetlou levandulí vybarvily začátkem léta pole ve Starovičkách na Břeclavsku, nedaleko Lednicko-valtického areálu.

Unikátní podívanou si nenechaly ujít davy lidí, kteří sem přijížděli z různých koutů republiky. Kromě malebného výhledu na Pálavu si návštěvníci užívali i pohostinnosti týmu farmářů. Pro návštěvníky připravili nevšední levandulové občerstvení, například limonádu, kávu, zmrzlinu i čokoládu. Lidé si mohli také nasbírat stonky květů s sebou domů.

Levandulovou farmu založil Stanislav Bíza před 10 lety společně s nejbližší rodinou. Na poprvé vysázeli 40 tisíc keřů, dnes jich pěstují víc než Z násobek, přesněji přes 90 tisíc. Zaměřili se na 2 druhy, základní druh levandule lékařské, která je vhodná na vaření, pečení či výrobu sirupů. Druhá odrůda je okrasný vyšlechtěný druh Lavandin grosso. Na rozdíl od lékařské má tmavší barvu, kterou si ponechává i po usušení, a tak je vhodná k dekorativním účelům a suchým vazbám květů.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Buvoli pomáhají poprvé na jižní Moravě s péčí o chráněné mokřady

Trojice buvolů domácích byla začátkem července vypuštěna v ptačí oblasti Střední nádrže Vodního díla Nové Mlýny – Husí pastviště u Pouzdřan na Břeclavsku. Jde o první chráněné území na jižní Moravě, kde budou tato zvířata pomáhat s udržováním pestré mozaiky mokřadní vegetace.

Zavedení dlouhodobé pastvy velkých býložravců na chráněných evropsky významných mokřadech probíhá v rámci projektu LIFE in Salt Marshes, jehož hlavním řešitelem je odborné pracoviště Envirop z Masarykovy univerzity.

Trojice buvolích krav se pohybuje na území o velikosti cca 5,5 ha v nově instalované mobilní elektrické ohradě. Buvolice zde budou vypásat hlavně rákos a zlatobýl, kterými chráněné mokřady často zarůstají, a tak vytlačují všechny ostatní druhy rostlin. Důsledkem jsou pak jednoduší porosty, kde nic moc dalšího neroste a nežije. Buvolice vypásáním z neprostupného jednotvárného porostu postupně vytvoří mozaiku různých stanovišť, kde svůj domov najde mnohem více druhů hmyzu, ptáků, obojživelníků i drobných savců, než je tomu teď.

„Pastva velkých býložravců jako způsob péče o chráněná území funguje na mnoha místech po celé Evropě. Cílem našeho projektu je tento způsob obnovy a údržby chráněných mokřadů nastartovat a dlouhodobě udržet na jižní Moravě, a to i ve spolupráci s místními chovateli a zemědělci,“ vysvětluje Barbora Pelánková, projektová manažerka odborného pracoviště Envirop, z Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.

Buvoli domácí, často označováni jako vodní buvoly, se v Evropě chovají minimálně od dob římských, pasou se zejména na jih od nás. Příklady dobré praxe, kdy pastva buvolů pomáhá s údržbou chráněných území, je celá řada. Můžeme se s nimi setkat v Maďarsku, Rakousku, na Slovensku nebo třeba na Královéhradecku. Na jižní Moravu byly buvolice zapůjčeny z jihočeských Mirovic, z buvolí farmy Ohař. Svou přítomností pomohou nahrazovat všechny přirozené procesy, které kdysi zajišťovaly původní druhy kopytníků.

„Na tuto lokalitu se buvoly výborně hodí. Jsou nenároční na péči, nevybíraví, co se týče pastvy, dobře snášejí dlouhodobě podmáčené prostředí. Vyloženě milují válení se v bahně, čímž pomohou rozšiřovat také tůně, které mohou využívat další živočichové, jako jsou obojživelníci a hmyz, navíc mají velmi klidnou povahu,“

dodává Gašpar Čamlík, jednatel jihomoravské pobočky České společnosti ornitologické a zakladatel ptačího parku Kosteliska, kde pastvu velkých býložravců k udržení pestrého mokřadního prostředí pro chráněné druhy využívají již několik let.

Vypuštění buvolů se uskutečnilo v rámci projektu LIFE in Salt Marshes, jehož hlavním řešitelem je odborné pracoviště Envirop z Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Pastvu býložravců za účelem obnovy a údržby druhově bohatých mokřadů má v projektu na starosti partner projektu, Jihomoravská pobočka České společnosti ornitologické. Pastva buvolů v oblasti Vodního díla Nové Mlýny probíhá díky spolupráci s Povodím Moravy s.p., které je vlastníkem pozemků a Jihomoravským krajem jako správcem chráněného území.

Dagmar Sedláčková
Foto: MUNI

FOTOREPORTÁŽ:

Krušnohorské oko

Jednou z nepříliš známých lokalit na území naší země je polopřírodní drobný vodní útvar s názvem „Krušnohorské oko“, který se nachází nedaleko příhraniční obce Hora sv. Šebestiána v Krušných horách.

K lokalitě vede nejkratší cesta od Hory Svatého Šebestiána podél lesa

V blízkosti je nově vysázená Novoveská alej

Specifickou image dodává místu soustava větrných elektráren

Krušnohorské oko vzniklo zasypáním někdejší těžební jámy

Okolí je lemováno horskou loukou s řadou vzácných rostlin

Krušnohorské oko s koloritem větrníků využívají v zimě také otužilci
Redakce Agrobaze

Hraboš sa opäť zahryzol do úrody

Už na jeseň minulého roka sme avizovali, že v roku 2024 môže výskyt hraboša poľného predstavovať pre naše poľnohospodárstvo doslova kalamitu. Tieto slová sa, žiaľ, naplňajú. Aktuálny účet za škody spôsobené hrabošom je 13,5 mil. eur. Predpokladáme však, že škody ešte významnejšie porastú.

Postupne nám likvidáciu produkcie hrabošom nahlasujú najmä z regiónov Nitra a Levice, úrodu však hraboš ničí aj v Trnave, Bratislave, Trenčíne, Bardejove a v ďalších oblastiach. V minulých rokoch sme výskyt hlodavca vnímali predovšetkým na trnavskej tabuli. Dnes však môžeme povedať, že hraboš požiera a ničí poľnohospodársku produkciu takmer všade. Najväčšie škody aktuálne najviac evidujeme na repke ozimnej, ale aj pšenici ozimnej, jačmeni ozimnom a jarnom či kukurici. Vyhrýzené plochy, zožraté a zničené rastliny, vyhrabané nory doslova jedna vedľa druhej je to, čo vidia mnohí poľnohospodári, no v tejto sezóne najmä v spomínaných lokalitách.

Ku kulminácii početnosti v tomto roku prispela aj slabá zima, ktorá nedokázala eliminovať výskyt hraboša. Zároveň nepomohli ani významné lejaky, ktoré mohli zatopiť hlodavcov nory.

V posledných rokoch na základe monitoringu škôd Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory zlikvidoval úrodu za desiatky miliónov eur. Nahlásené škody sú len od členov SPPK, preto v skutočnosti sú škody určite oveľa vyššie.

K významnému premnoženiu hlodavcov prispeli aj biopásy a ladam ležiaca pôda (úhory), keďže ich naši poľnohospodári zakladali v rámci ekoschému a kondicionalít. Ide približne o 80 tisíc ha pôdy za oblasť Ekoschému (biopásy, pôda ležiaca úhorom), na ktorú poľnohospodár nesmie vo významnom období roka vstúpiť. V dvanásť a viac metrov širokých biopásoch, ktoré predeľujú jednotlivé parcely, je však pre hraboša vytvorené ideálne prostredie na život. V takomto biotope totiž hlodavca nevyrušuje ani poľnohospodár, ani žiaden dravec.

Návrhy SPPK

1. Okamžité zmonitorovanie rozsahu kalamitnej situácie s hrabošmi pracovníkmi Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave (ÚKSÚP) v jednotlivých regiónoch Slovenska a vypracovanie správy o rozsahu tejto kalamity.

2. Modifikácia Strategického plánu v oblasti Ekoschému. Podporujeme zmenu, aby poľnohospodár nebol povinný plochy s ornou pôdou väčšie ako 20 ha (v chránených územiach) alebo 50 ha (mimo chránených území) rozdeľovať biopásmi.

Škody hrabošmi	rozloha (ha)	škody (eurá)
Rok 2024 (doposiaľ)	20 249	13 427 803
Rok 2023	64 528	19 721 202
Rok 2022	3 093	872 138
Rok 2021	1 018	159 180
Rok 2020	20 072	2 769 923
Rok 2019	62 084	13 573 725

Do úvahy pripadá aj úplné vylúčenie zakladania biopásov z aktuálnych povinností kladených na poľnohospodára a nahradenie biopásov inými opatreniami, ktoré vychádzajú z reálnej poľnohospodárskej praxe a z postupu šetrných k prírode. Od začiatku prípravy pravidiel pre Ekochému sme žiadali vyššiu variabilitu pre poľnohospodára, nielen striktnú podmienku dodržiavania podmienky biopásov. Okrem iného sme žiadali aj možnosť využiť miestne/regionálne alternatívy, napríklad ak má poľnohospodársky podnik v chotári konkrétne vzácne územie. Zároveň už v minulom roku sme upozorňovali na problémy so zakladaním, následne so zaburinením biopásov a na potrebu rozorania biopásov v období, kedy už sú reálne menej prospešné pre faunu a flóru. Naopak, sú už škodlivé z dôvodu rozmnožovania burín a škodcov vrátane hraboša, ktoré si v biopásoch urobili svoje „dialnice“. Naša opakovaná snaha bola v minulom roku neúspešná. Pre tento rok bola táto podmienka po našom tlaku aspoň zmiernená (biopás môže byť zrušený po 01.09., ale znovu s komplikáciou, že poľnohospodár pred zrušením biopásu založí nový), aj keď stále to nie je dostatočne pružné vzhľadom na nevyhnutnosť pripravovať porasty jesenných plodín už v lete, čím by automaticky došlo k fyzickému narušeniu populácie hraboša vplyvom použitej poľnohospodárskej techniky.

3. Zabezpečiť možnosť vykonať v biopáse opatrenia zamerané na elimináciu výskytu burín a škodcov, vrátane viacnásobnej mechanickej kultivácie (napr. hlboká podmietka, podryvanie alebo orba) kedykoľvek podľa uváženia poľnohospodára a bez komplikovaného byrokratického povoľovacieho procesu.

4. Vydanie výnimky (z tzv. DPEP 6) pre rok 2024, aby poľnohospodár na ornej pôde v období od 1. júna do 31. októbra nemusel

zabezpečiť najmenej 80 % vegetačného pokrytia. Poskytnúť poľnohospodárom v postihnutých oblastiach možnosť využiť viacnásobnú mechanickú kultiváciu pôdy, napr. hlbokú podmietku, podryvanie alebo orbu za účelom mechanického ničenia nežiadúcich činiteľov.

Silné dažde

Zníženie výnosov pri tohtoročnej žatve a výrazne rozkolísaná kvalita obilia, na ktorú už upozorňujú aj slovenskí mlynári, sú následkom aj ďalšieho negatívneho javu – intenzívnych dažďov. Členovia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory momentálne hovoria o škodách po dažďoch na úrovni 21,7 mil. eur a na rozlohe viac ako 37 tisíc hektárov.

Proti intenzívnym búrkam pestovatelia nevedia príliš bojovať. Pokiaľ sa však dá účinne zasiahnuť proti výraznej premnoženej populácii hrabošov, treba tak urobiť v dostatočnom časovom predstihu a po konzultácii so samotnými poľnohospodármi. Výsledkom budú nižšie straty na úrode.

SPPK

Škody hraboša

Jedinec hraboša poľného skonzumuje za deň približne 4,5 g obilia a 22,6 g zelených častí rastlín, čo predstavuje približne 1,6 kg obilia a 8,2 kg zelených častí rastlín za rok. Významnejšie škody začína spôsobovať pri populácii 200 jedincov na hektár pôdy. Okrem toho prenáša závažné infekčné ochorenia: tularémiu, Q-horúčku, leptospirózu, hantavírus (spôsobuje prudký zápal pľúc).

Šťovík alpský (*Rumex alpinus* L.) dobrý sluha a zlý pán

Rumex alpinus L. (*R. alpinus*), známý jako šťovík alpský a v minulosti označovaný jako „rebarbora mnišská“, pochází z vysokých hor Evropy, Balkánského poloostrova, Kavkazu a Apeninského poloostrova. Vyskytuje se převážně v horských oblastech, kde se rozrůstá v trvalých travních porostech a je dlouhodobě problematickým plevelem. V Krkonoších a dalších pohorích České republiky představuje nepůvodní a invazní rostlinu, která se šíří díky své schopnosti konkurovat původním druhům a způsobuje nerovnováhu v ekosystémech.

Výzkumný ústav rostlinné výroby

Z historických pramenů je známo, že šťovík alpský byl do Krkonoš přinesen v 16. století kolonisty z Alp, kteří jej používali jako užitkovou rostlinu. Tým doktorky Jungové a profesora Hejcmana, ve spolupráci s doktorem Pavlem Klimešem z Veselého výletu, se rozhodl tuto záležitost prozkoumat.

Doktor Klimeš, který se zabývá historií a genealogií krkonošských rodů, poskytl týmu tipy na místa, odkud kolonisté přišli a kde dosud žijí jejich potomci. Jak bylo již naznačeno,

cílem týmu bylo zjistit skutečný původ šťovíku alpského. Jelikož se v minulosti rostlina rozšiřovala lidskou činností, mohla se do českých Krkonoš dostat také z polské strany, kde je považována za domácí rostlinu. Tým se vydal po stopách alpských kolonistů, nasbíral na vytipovaných místech 31 populací šťovíku alpského (Čechy, Alpy, Pyreneje, Balkán a Karpaty) a pomocí DNA analýzy zjistil, že původ rostliny je skutečně alpský, konkrétně z oblasti Štýrska. Odtud v minulosti přicházeli do Krkonoš nejen dřevaři, ale i voraři.

Alpští kolonisté používali šťovík alpský k léčbě různých onemocnění, jako jsou průjemy, úpavice, žaludeční potíže a poruchy ledvin. Pěstovali jej na zahrádkách a používali namísto salátu, špenátu či rebarbory do koláčů.

Do jeho listů také balili mléčné výrobky, aby je udrželi déle čerstvé. V sušené podobě se pak i využíval jako krmivo pro zvířata.

Jungová a kol. (2022) se tedy rozhodli zjistit, zda je možné šťovík alpský konzumovat i v současnosti, protože roste na půdách ovlivněných lidskou činností, které mohou být kontaminovány rizikovými prvky, jako jsou například arsen, chrom, kadmium, olovo atd. Zkoumali 4 lokality v Krkonoších a 3 v Alpách, kde nasbírali desítky rostlin. Ty rozdělili na orgány (vzcházející, mladý a senescentní list, řapík, stonek a oddenek) a změřili v nich obsah rizikových prvků (Fe, Zn, Cu, Mn, Al, As, Cr, Ni, Pb a Cd).

Výsledky ukázaly, že úroveň akumulace mikroprvků se v orgánech šťovíku lišila v závislosti

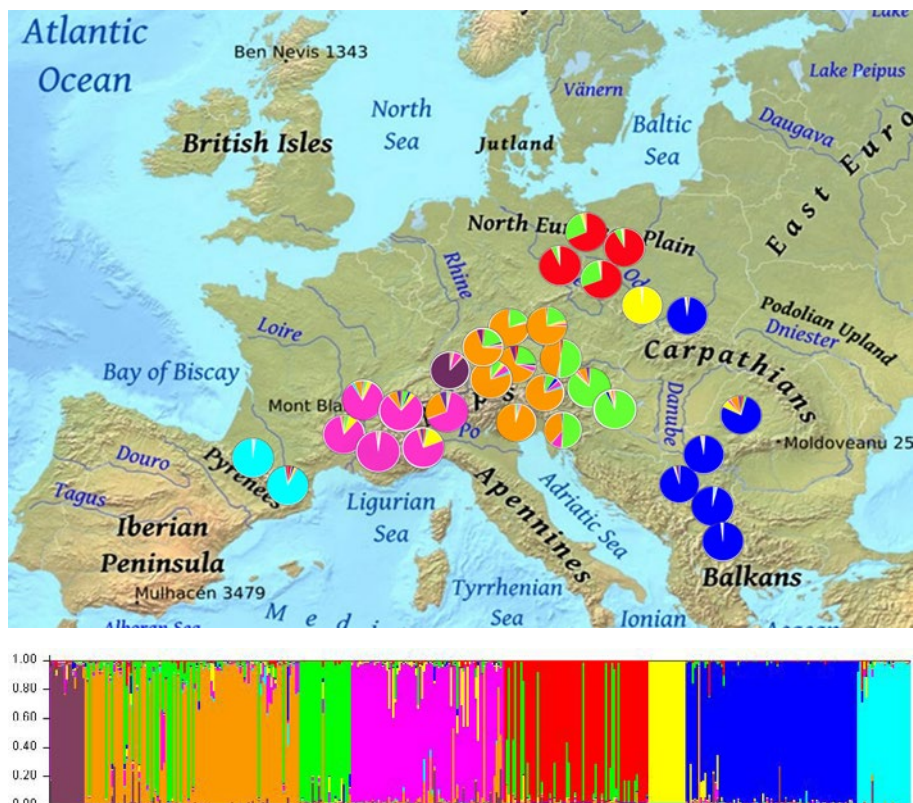
na faktorech specifických pro danou lokalitu, jako je geologický substrát, podmínky prostředí a lidská činnost. Studie rovněž zjistila, že akumulace některých rizikových prvků (jako As, Cr, Ni, Pb a Cd) se v orgánech šťovíku alpského měnila podle ročního období, přičemž vyšší obsahy byly v Krkonoších pozorovány na podzim. Pokud jde o chemickou charakteristiku půdy, studie zjistila, že obsahy Al, Cr, Ni, Pb a Cd v půdě se pohybovaly v rámci udávaných hodnot pro většinu zemědělských půd, ale byly vyšší v Krkonoších než v Alpách, což naznačuje vliv minulé důlní činnosti v Krkonoších. Studie však také zaznamenala, že celkový obsah arseanu v půdě na několika lokalitách v Krkonoších mírně překračuje limit stanovený legislativou (Vyhláška 153/2016 Sb.), což naznačuje potenciální rizika pro bezpečnost potravin.

Nicméně hodnoty těchto rizikových prvků v konzumovaných rostlinných pletivech šťovíku alpského (listy a řapík) nepředstavují podle Světové zdravotnické organizace (WHO) riziko pro lidské zdraví a můžeme ho tak bez obav konzumovat.

Jak už bylo výše zmíněno, je v současnosti šťovík alpský považován za obtížný plevelný druh, který zamořuje opuštěné louky, okraje silnic a místa bohatá na živiny: jako jsou pastviny, okolí horských bud, dále se vyskytuje též na sjezdovkách a březích horských potoků.

Kvůli expanzivnímu šíření šťovíku alpského existují obavy, že by mohl proniknout i na nížinné a dusík bohaté lokality. Na druhou stranu v nížinách nevyskytuje, respektive dosud nebyl zaznamenán jeho výskyt pod 600 m n.m. Otázkou tedy zůstává, proč do těchto lokalit nerozšířil a zda je to dáno tím, že se neadaptoval na vysoké teploty?

S přihlédnutím k poznatkům získaným z výše uvedených experimentů a k hrozící změně

Obrázek barevně znázorňuje 8 klastrů podle bayesiánského přístupu (analýza v programu STRUCTURE). Vidíme proporce genotypů náležející jednotlivým oblastem: Bavorsko = fialová, Tyrolsko = oranžová, Štýrsko = zelená, Lombardie = růžová, Krkonoše = červená, Orlické hory = žlutá, Balkán a Karpaty = modrá a Pyreneje = tyrkysová (Jungová et al. 2023).

klimatu a souvisejícímu oteplování byl dále navržen experiment, který měl prozkoumat růst semenáčků tří druhů rodu *Rumex* (*alpinus*, *obtusifolius* a *longifolius*) při vysokých teplotách. Jako kontrolní druhy byly vybrány *Rumex obtusifolius* (šťovík tupolistý), což je druh převážně z nížin, a *Rumex longifolius* (šťovík dlouholistý), což je nepůvodní skandinávský druh, který se v současnosti

již v Krkonoších vyskytuje a je potenciálním ohrožením. Předběžné výsledky ukázaly, že sazenice šťovíku tupolistého a šťovíku dlouholistého byly tolerantnější k vysokým teplotám, zatímco šťovík alpský byl vysokou teplotou (40 °C) inhibován.

Dále bylo v souvislosti s tímto experimentem zjištěno, že šťovík alpský je náchylný k nížin-

Foto autorka

Zkoumané orgány šťovíku alpského, foto autorka

ným chorobám, jako je padlí, a také ke škůdcům, jako jsou mšice, které ho napadly a snížily jeho schopnost obrany. V konečném důsledku se i za podmínek zvyšování průměrné teploty zatím zřejmě nemusíme obávat toho, že by se šťovík alpský dostal do nížin, protože na vysoké teploty a nížinné škůdce pravděpodobně není dosud adaptován.

Výsledky uvedených studií pomohly zjistit, které faktory a opatření jsou důležité pro zabránění šíření této invazní rostliny při nastavování managementu pro eradikaci šťovíku alpského. Díky růstu sazenic ve výše uvedeném experimentu bylo zásadní pochopit reakci druhu na změnu klimatu, konkrétně teploty vzduchu. Je však třeba zvážit i další faktory, které ovlivňují jeho šíření. Dalším plánem týmu je proto zaměřit se například na zvýšenou koncentraci CO₂ a zvýšené účinky slunečního záření.

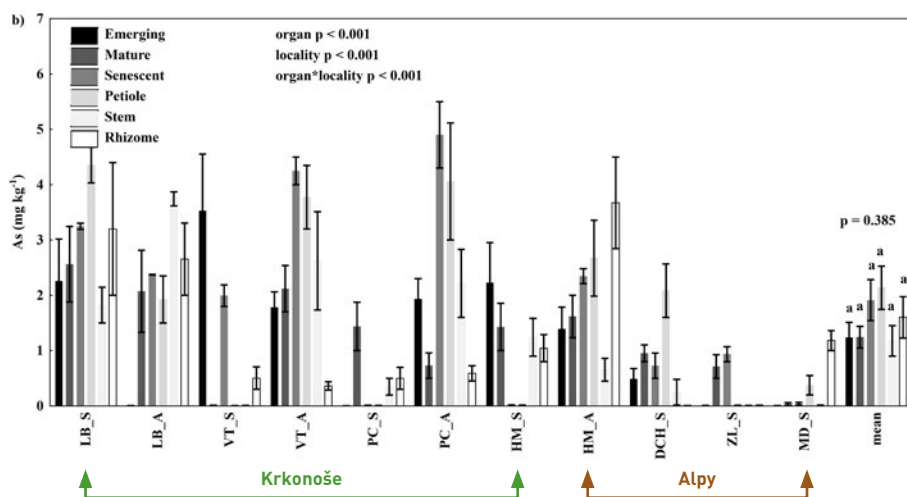
Za tým molekulární genetiky VÚRV, v.v.i.
napsala Michaela Jungová

Reference

Jungová M, Asare MO, Jurasová Müllerová V, Hejman M (2022) Distribution of micro- (Fe, Zn, Cu, and Mn) and risk (Al, As, Cr, Ni, Pb, and Cd) elements in the organs of *Rumex alpinus* L. in the Alps and Krkonoše Mountains. Plant and Soil 477, 553–575.
[www.doi.org/10.1007/s11104-022-05440-2](https://doi.org/10.1007/s11104-022-05440-2)

Jungová M, Jurasová Müllerová V, Čepková Hlásná P, Svobodová Leišová L, Svoboda P, Hejman M (2023) Origin and genetic variability of populations of the invasive plant *Rumex alpinus* L. in the Giant (Krkonoše) Mountains. Ecology and Evolution, 13, e10145.
[www.doi.org/10.1002/ece3.10145](https://doi.org/10.1002/ece3.10145)

Maude AE and Moe D (2005) A contribution to the history of *Rumex alpinus* in the Italian central Alps. A palaeobotanical study from Val Febbraro, Valle Spluga. Veg Hist Archaeobotany 14, 171–178.
[www.doi.org/10.1007/s00334-005-0017-7](https://doi.org/10.1007/s00334-005-0017-7)

Graf znázorňující množství arsenu na různých lokalitách a různých orgánech šťovíku alpského

Rumex alpinus rostoucí u silnice ve Vítkovicích v Krkonoších, foto autorka

Změny v pravidlech dotací: Co nového přináší další kolo vyhlášení?

S blížícím se dalším vyhlášením podzimního kola dotací přichází řada změn, které mohou mít zásadní dopad na úspěšnost projektů. Nová pravidla reflektují změny v prioritách a zaměření podpory, přičemž se klade důraz na ekologickou udržitelnost, efektivitu a podporu specifických skupin podnikatelů. Níže přinášíme přehled nej důležitějších změn pro jednotlivé oblasti.

GRANTEX DOTACE

ZEMĚDĚLCI

Investice do zemědělských podniků
(Intervence 33.73)

1. Konec „bodů zadarmo“

Jednou z hlavních změn je odstranění možnosti získání bodového zvýhodnění za:

- Sociální pojištění
- Členství v organizaci producentů
- Spolupráci s potravinovou bankou

2. Zvýhodnění pro malé a střední podniky i neúspěšné žadatele

Změny přinášejí zvýhodnění pro ty podniky, kterým v minulosti nebyla doporučena podaná Žádost v rámci této intervence anebo hospodaří na ploše od 150 do 2 500 ha. Malé a střední podniky budou bonifikovány vyšším počtem bodů než mikropodniky.

3. Zvýhodnění pro rostlinnou výrobu

Výhodu budou mít zemědělci, kteří budou investovat do těchto oblastí:

- Pěstování ovoce a zeleniny
- Pěstování chmele a brambor
- Pěstování okrasných rostlin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin
- Školkařské výroby

4. Bodové zvýhodnění na obnovitelné zdroje energie (OZE)

Pro získání zvýhodnění za obnovitelné zdroje energie musí být energie z OZE vyráběna v místě realizace.

POTRAVINÁŘI

Investice do zpracování zemědělských produktů (Intervence 34.73)

1. Rozšíření způsobilých výdajů pro velké podniky

Pro velké podniky jsou nově rozšířeny způsobilé výdaje v záměru c), které musí zahrnovat:

- Snížení spotřeby energie o minimálně 10 %

v rámci projektu (přepočtené na jednotku produkce) a/nebo

- Snížení spotřeby vody o minimálně 5 % a/nebo
- Znovuvyužití odpadních vod ze zpracovatelského provozu a/nebo
- Snížení množství používaného obalového materiálu o minimálně 10 % a/nebo
- Přechod na recyklované obaly s dosažením podílu recyklovaného materiálu minimálně 50 % a/nebo
- Zaměření na bioprodukcí

2. Konec „bodů zadarmo“

Odstranění bodového zvýhodnění za spolupráci s potravinovou bankou.

3. Bodové zvýhodnění na obnovitelné zdroje energie (OZE)

Pro získání zvýhodnění za obnovitelné zdroje energie musí být energie z OZE vyráběna v místě realizace.

MLADÍ ZEMĚDĚLCI

Zahájení činnosti mladého zemědělce
(Intervence 49.75)

1. Prodloužení doby evidence v EZP

Dojde k prodloužení doby, po kterou je zemědělec považován za začínajícího, a to z 24 měsíců na 5 let.

2. Rozšíření způsobilých výdajů

Nově se podpora bude vztahovat i na všechna plemena koní či na výdaje na splnění minimální zemědělské kvalifikace.

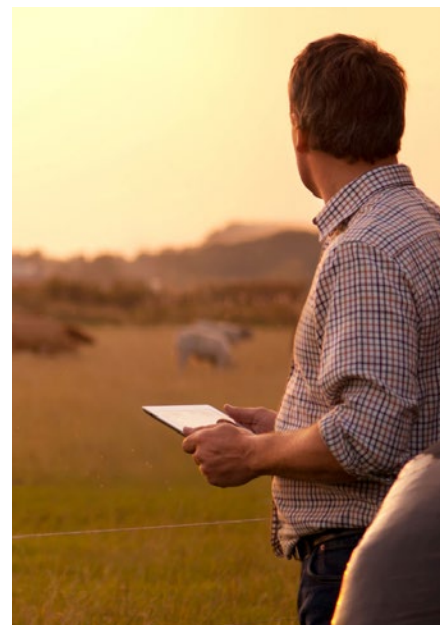
3. Zvýšení dotace

Zvýšení míry podpory na nákup strojů a nemovitostí ze 45 % na 60 %.

4. Konec „bodů zadarmo“

Odstranění bodového zvýhodnění za spolupráci s potravinovou bankou.

5. Zrušení povinnosti realizovat výběrové řízení

Nově nebudou muset mladí zemědělci realizovat na pořízené výdaje výběrové řízení, tím pádem ani přikládat dokumentaci týkající se výběru dodavatele.

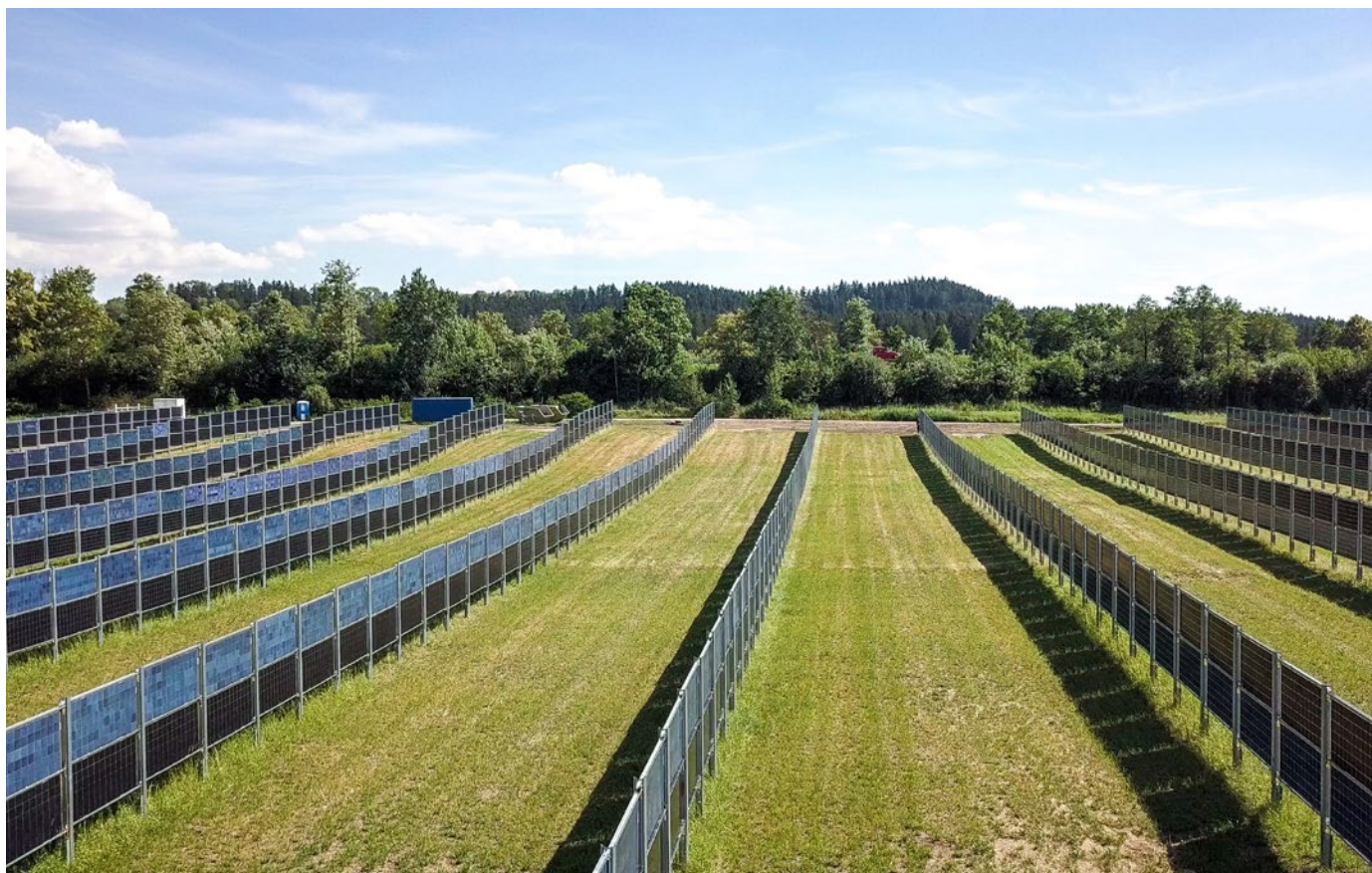
Změny v pravidlech dotací přinášejí nové příležitosti, ale i výzvy pro české zemědělce. Body, které bylo doposud možné poměrně jednoduše získat, bude nově nutné vybojovat jinde a důkladně je obhájit. Všem žadatelům doporučujeme se detailně seznámit s novými pravidly a přizpůsobit své projekty tak, aby co nejlépe odpovídaly novým prioritám. Pokud se nechcete s hromadou byrokracie potýkat sami, oslovte naše dotační specialisty, kteří za vás zbytečnou administrativu rádi převezmou a pomohou vám Žádost o dotaci zpracovat a podat.

Ondřej Horčíčka
dotace@grantex.cz
www.grantexagro.cz

Z rozvoje solární energie mohou profitovat i zemědělci

Solární energetika, která je aktuálně nejrychleji rostoucím odvětvím výroby elektrické energie na světě, má zásadní význam pro uspokojení našich rostoucích potřeb.

Budoucností mohou být moderní technologie, které umožňují výrobu elektřiny na polích, aniž by došlo k omezení zemědělské produkce. Tzv. agrovoltaika je možností, jak mohou zemědělci vyrábět čistou energii, neztratit téměř nic z produkčního potenciálu svých pozemků a získat přitom zajímavý ekonomický benefit.

Co je to agrovoltaika?

Agrovoltaika (APV) je inovativní koncept, který spojuje oblast energetiky se zemědělstvím. Jedná se o symbiotickou integraci solárních panelů se zemědělskou půdou, která umožňuje její duální využívání v podobě výroby solární energie nad plodinami.

Zemědělská produkce vždy zůstává primárním cílem, zatímco výroba obnovitelné energie je jen výhodným doplňkem přinášejícím dodatečné benefity. Tento koncept tak směřuje k optimalizaci využití zdrojů a tím i k ekonomické udržitelnosti v zemědělství.

Zemědělci mohou na svých pozemcích pokračovat v původním pěstování plodin a zároveň vyrábět bezemisní elektřinu, kterou mohou využít pro vlastní spotřebu nebo prodat na trhu, a získat tak další zdroj příjmů.

Jak agrovoltaika vypadá?

Konstrukce agrovoltaiky jsou navrženy tak, aby neomezovaly zemědělskou produkci na využívaných pozemcích. Proto je pro tento účel s ohledem na konkrétní podmínky možné použít několik typů konstrukcí fotovoltaických panelů.

Prvním typem jsou horizontální fotovoltaické panely umístěné na zvýšené konstrukci, které mohou umožňovat i dynamický pohyb panelů. V takovém případě lze využít několik druhů systémů např. jednoosé a dvouosé, výsuvné nebo systémy s nastavitelnou propustností světla. Panely jsou vždy umístěny pod optimálním úhlem, aby rostliny měly dostatek

slunečního světla. Takto zvýšené konstrukce jsou ideální pro instalace například nad vinnými, chmelnicemi nebo ovocnými sady.

Druhým nejčastějším typem konstrukcí jsou vertikální fotovoltaické panely vytvořené z bifaciálních panelů orientovaných na východ a západ. Skupiny panelů se umísťují tak, aby od sebe byly vzdáleny několik metrů a poskytovaly tak dostatečné sluneční světlo a prostor pro zemědělské vybavení. Tento typ konstrukce je možné využívat nejčastěji jako ploty a ohraničení zemědělských pozemků.

Kromě dvou nejčastějších systémů je možné pro agrovoltaiku využít např. i klasické lavice se zvýšenou konstrukcí nebo vysoce efektivní horizontální fotovoltaické systémy nízké konstrukce, které kopírují pohyb slunce, čímž s minimálními nároky na prostor maximalizují výnos energie během dne a umožňují jiný profil výroby elektřiny než klasická FVE, při-

čemž také poskytují příležitost pro pěstování rostlin vyžadujících specifické podmínky pro pěstování.

Agrovoltaika nabízí i další výhody

Kromě energetických a ekonomických přínosů, díky nimž mají zemědělci možnost snížit své náklady na energie a potenciálně i diverzifikovat své příjmy, agrovoltaika přináší také další vedlejší benefity v oblasti zemědělské produkce a biodiverzity.

Instalace agrovoltaiky na zemědělské půdě může mít pozitivní vliv na produkci potravin a chov zvířat. Stín poskytovaný solárními panely může vytvářet stabilnější mikroklima, které prospívá určitým plodinám, zlepšit zadržování vlhkosti v půdě a snížit odpařování. Pod panely mohou najít úkryt i hospodářská zvířata, což minimalizuje tepelný stres a zlepšuje jejich celkové životní podmínky.

Integrace solárních panelů do zemědělské krajiny může vytvořit také nová stanoviště pro volně žijící živočichy. Prostory mezi panely mohou podporovat původní rostliny, hmyz a drobné živočichy, což přispívá k zachování biologické rozmanitosti. Stín solárních panelů snižuje teplotu půdy, což může zlepšit mikrobiální aktivitu a koloběh živin. Kromě toho mohou panely chránit zemědělskou půdu před větrem a snižovat její erozi.

Agrovoltaika, svět a Česko

Díky dynamickému vývoji technologií je agrovoltaika využívána prakticky po celém světě. Mezi lety 2012 a 2021 vzrostl její instalovaný výkon exponenciálně z 5 MWp na 14 GWp. Ve středoevropském prostoru se tato technologie využívá již několik let, a to převážně v pilotních projektech zejména v Německu. U nás zatím tato technologie, možná i kvůli ne zcela jasnému legislativnímu ukotvení, nenašla své místo. Testovací projekty těchto technologií ovšem již úspěšně probíhají i v České republice.

Přístup k této technologii by se však měl změnit díky již schválené novele zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, připravené Ministerstvem životního prostředí, která nabyla účinnost k 1. červenci tohoto roku. Kromě úpravy pravidel pro využití a ochranu zemědělské půdy novela povoluje právě souběžné využívání zemědělské půdy jak pro pěstování plodin, tak pro výrobu elektřiny, a definuje agrovoltaickou výrobu elektřiny.

Plochy, na kterých má vyrůst agrovoltaika, nebude podle zákona nutné odejmout ze Zemědělského půdního fondu díky tomu, že zemědělská činnost zůstane převažujícím účelem pozemků. Další výhodou je, že pro realizaci agrovoltaiky, kterou bude nyní možné povolit jako stavbu pro zemědělství, nebude potřeba procházet náročným procesem změny územního plánu.

Pro implementaci novely zákona do praxe bude stěžejní prováděcí vyhláška, která se v současné době připravuje. Mimo jiné by měla definovat výčet druhů zemědělských kultur povolených pro agrovoltaiku.

Zatím se zdá, že připravovaný právní rámec bude v tomto ohledu velmi opatrný. V současném návrhu, který je nyní předmětem připomínkovacího řízení, jsou totiž jako zemědělské plochy vhodné pro agrovoltaiku uvedeny sady, vinice, chmelnice, školky a plochy s kontejnery. Záměrem je tedy umožnit instalaci zejména na trvalých kulturách. Za takto stanovených legislativních podmínek by podle statistik Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního agrovoltaiky měly možnost vzniknout teoreticky na více než 70 tisících hektarů půdy.

I když zatím nedošlo k definitivnímu nastavení legislativního rámce pro implementaci agrovoltaiky do českého prostředí, objevují se první náznaky potenciálu, který by tento typ

instalací mohl mít pro rozšíření výroby obnovitelných zdrojů. Přípravě prvních pilotních projektů ve spolupráci se zemědělci se věnuje např. i Skupina ČEZ, která připravuje development agrovoltaických výroben elektřiny ve Středočeském a Královéhradeckém kraji.

Další cesta k soběstačnosti

Ačkoli je agrovoltaika v českých podmínkách v úplných počátcích svého využití, představuje příležitost pro hledání rovnocenného vztahu mezi moderní energetikou a tradičním zemědělstvím, která může přinést řadu ekonomických, environmentálních a sociálních přínosů. Jedná se o přístup respektující potřeby současného světa, který se zároveň snaží o minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí. Její vhodná implementace může přispět v kombinaci s dalšími udržitelnými zdroji energie k soběstačnosti a dlouhodobé udržitelnosti nejen v zemědělství, ale i v celé České republice.

ČEZ Obnovitelné zdroje, s.r.o.

Adaptterra Awards: Možnost, jak také prezentovat odpovědné hospodaření

První srpnový den odstartoval oficiálně v pořadí již 6. ročník zahájení hlasování o nejlepší projekty v soutěži Adaptterra Awards, jejímž cílem je vyhledávat a prezentovat již realizované příklady zlepšující stav životního prostředí v krajině i ve městech.

Pavilon environmentálních studií ČZU Praha

Česká
zemědělská
univerzita
v Praze

Z hlediska zemědělství je svým způsobem paradoxně poměrně důležité, že uvedená soutěž zahrnuje i 2 kategorie (sídla a budovy) oceňující projekty adaptací na klimatickou změnu právě i ve městech. Veřejnost se totiž většinou domnívá, že ochranu přírody, reakce na změny ve vývoji počasí, prevenci rizik sucho nebo projekty na zadržování vody v krajině by měli uskutečňovat především hospodáři zemědělci, zatímco obyvatelé měst k tomu mají jen velmi omezené možnosti. To ovšem není tak úplně pravda, jak ostatně dosavadní ročníky Adaptterra Awards ukázaly.

Třeba i tím, že srpnové setkání s organizátory a představiteli Adaptterra Awards se uskutečnilo v Pavilonu environmentálních studií České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), tedy v zastavěném území, které je součástí hlavního města. Budova uvedeného pavilonu je totiž také jedním z finalistů letošního ročníku soutěže, mimo jiné i proto, že je její fasáda osázená zhruba 12 000 rostlinami a její součástí je sofistikovaný systém hospodaření s dešťovou vodou.

Mezi výčtem kategorií Adaptterra Awards je ovšem samozřejmě také krajina. Mimo tu je nicméně součástí soutěže i řada regionálních ocenění, jako je Cena Moravskoslezského kraje (nejlepší projekt na území Moravskoslezského kraje), Cena Jihočeského kraje (nejlepší projekt na území Jihočeského kraje), Cena Jihomoravského kraje (nejlepší projekt na území Jihomoravského kraje), Cena českého příhraničí (nejlepší projekt na území Jihočeského, Jihomoravského kraje či Vysočiny) nebo Cena rakouského příhraničí (nejlepší projekt na území Horního či Dolního Rakouska). Soutěž tak vytváří prostor pro prezentaci příkladů správné, udržitelné a pro krajinu přínosné dobré zemědělské praxe, samozřejmě pokud se do soutěže příslušné projekty přihlásí. Minimálně některé země-

Diskuse při zahájení hlasování Adapterra Awards 2024

dělské subjekty by ale měly účast v Adapterra Awards alespoň zvážit, mimo jiné proto, aby na konkrétních příkladech ukázaly, že přístup tuzemských zemědělců ke krajině není zdaleka tak nezodpovědný, jak se často uvádí v médiích. Přínosem pro samotné zemědělce by také mohly být nové kontakty navázané s nevládními nezemědělskými organizacemi, zejména proto, aby mohli sami zemědělci při doprovodných diskusích obhájit své podnikání i mezi komunitami, s nimiž obvykle spíše vedou, často docela zbytečné, spory.

První vlaštovky už ostatně zahrnuje ročník, v němž bylo odstartováno hlasování o Cenu veřejnosti, také proto, že v něm byla nově koncipována kategorie „Průmysl“. V ní se mezi finalisty dostala také stáj pro výkrm prasat v Rozvadovicích spadající pod zemědělské družstvo Unčovice. Nová výkrmna prasat je přitom postavená s ohledem na měnící se klimatické podmínky. Provoz stáje spoléhá na obnovitelné zdroje energie a šetrně hospodář s dešťovou vodou. Tu ze střech sbírají do povrchových lagun, odkud ji posléze čerpají do pračky vzduchu, díky které se do okolí výkrmny neline téměř žádný zápach.

Mezi finálové projekty se kromě toho dostala i administrativní budova společnosti Kloboucká lesní v Brumově-Bylnici na Zlínsku u hranic se Slovenskem. Budova je zasazena do prostředí přírodních prvků a její konstrukce je vyrobena výhradně z materiálu, který vzniká přímo na místě – na lince Kloboucké lesní, necelých 100 metrů od místa stavby. To samozřejmě výrazně snižuje uhlíkovou stopu, což je trend, který se v současné době nejen ve stavebnictví stále častěji prosazuje. Pro oba výše uvedené projekty přitom mohou hlasovat

zástupci zemědělské a lesnické veřejnosti, a bylo by žádoucí, aby tak učinili. Podpořit je mohou na stránkách soutěže, tedy na www.adapterraawards.cz. Hlasování potrvá až do 15. října letošního roku, takže na podporu projektů ZD Unčovice i Kloboucké lesní je dostatek času.

Jak již bylo řečeno, součástí soutěže jsou také různé odborné semináře a konference, v jejichž průběhu je možné získat celou řadu dat a informací, které v resortu zemědělství obvykle nezaznávají, ale jsou přitom využívány k některým omezením a regulacím, případně k úpravám platných zákonů a podzákoných norem. V minulosti to byly právě doprovodné diskuse na uvedené soutěži, které v důsledku vedly například k novele zákona umožňující vyšší ochranu stromů v městské zástavbě. Možným bonusem je pak také finanční odměna pro vítěze kategorie Krajina od společnosti Nestlé Česko, která je dlouholetým partnerem soutěže, přičemž odměna činí 100 000 Kč. Ta nabízí účastníkům soutěže odborné konzultace, které mohou být přínosem ohledně pohledu potravinářských společností na podmínky produkce zemědělských komodit, v nichž bude hrát uhlíková stopa a udržitelnost stále důležitější roli v tom, které dodavatele budou zpracovatelé zemědělské produkce preferovat.

Že je účast v Adapterra Awards kromě přínosu pro krajinu také přínosem ke zlepšení image, i prostřednictvím navázání výše zmíněného navázání nových kontaktů, si v předchozích ročnících uvědomily i některé státní podniky, například Povodí Vltavy nebo Povodí Moravy, které oba uspěly se svými projekty v roce 2023. V případě Povodí Vltavy

Soutěž oceňuje ochranu vodních zdrojů, adaptaci krajiny i zlepšování životního prostředí.

šlo o revitalizaci téměř 5 km dlouhého koryta Vltavy v úseku Vraňany–Hořín, Povodí Moravy bylo zase oceněno za revitalizaci Bečvy u Černotína a Skaličky na Přerovsku s názvem „Rozvolnění koryta štěrkonosné řeky Bečvy“.

V současné době je přitom možné uvažovat o účasti v Adapterra Awards pro rok 2025, to samé platí i pro možnou účast v soutěži, která může být zemědělcům bližší, neboť ji organizuje Státní pozemkový úřad (SPÚ) ve spolupráci s Českomoravskou komorou pro pozemkové úpravy (ČMKPÚ) pod názvem „Žít krajinou“. Tato soutěž nicméně není primárně určena pro zemědělské subjekty, projekty do ní totiž mohou podávat místně příslušné pobočky krajského pozemkového úřadu, projektanti, autoři projektů, realizační firmy nebo obce, případně vlastníci společného zařízení. Což ale mohou být právě i zemědělci. Soutěžit je možné ve 3 kategoriích – protierozní a vodohospodářská opatření (opatření pro ochranu půdního fondu a zadržení vody v krajině a další vodohospodářská opatření sloužící k ochraně a tvorbě krajiny), opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí (prvky ÚSES a další trvalá vegetace) a zpřístupnění pozemků.

Redakce Agrobase

Ochrana přírody výrazně zužuje prostor k lesnickému hospodaření

Nejen pro zemědělce, ale z hlediska velikosti ploch ještě mnohem více pro podnikatele v lesním hospodářství se postupně zužují možnosti pro hospodářské využití lesních porostů. Těžba a prodej dřeva představují přitom hlavní finanční zdroje pro žádoucí zvýšení druhové pestrosti tuzemských lesů i zvýšení kvality těženého dřeva.

Zejména v poslední době se v ČR doslova „roztrhl pytel“ s vyhlásováním území s vyšším stupněm ochrany přírody, než jaký se týkal předmětných lokalit do současné doby. Symbolem těchto snah je záměr Ministerstva životního prostředí (MŽP) vyhlásit v pořadí další tuzemský národní park, tedy Národní park Křivoklátsko, a to přes trvalý odpor drtivé většiny tamních obyvatel a obcí, které se buď na území, nebo v bezprostřední blízkosti potenciálního národního parku nacházejí.

I když je území potenciálního nového parku z přírodního hlediska jistě cenné, je zapotřebí hned v úvodu (a zároveň jako základní argument proti jeho vyhlášení) připomenout, že stávající podoba území nevznikla jako důsledek speciální přírodní ochrany, ale jako

důsledek lidské činnosti. To se ostatně týká všech lokalit v ČR s nějakým stupněm ochrany, neboť v naší zemi neexistuje v zásadě ani jeden čtvereční metr prostoru, který by nebyl v minulosti lidskou činností zasažen, včetně takzvaně „původních“ lesních porostů v Boubínském pralese na Šumavě.

O ne zrovna korektním vedení diskuse ze strany MŽP a nákladech, které si vyhlášení a provoz uvažovaného parku vyžádá, již toho bylo napsáno hodně, a svá oficiální nesouhlasná stanoviska k takovému úmyslu již na MŽP zaslala celá řada organizací, včetně Agrární komory ČR. Zásadní problém s vyhlášením NP Křivoklátsko ale spočívá v tom, že v tomto případě jde o poměrně hustě zastavěné a zabydlené území, což je v rozporu

s obvyklou praxí vyhlášovat nejvyšší stupeň ochrany nějaké lokality zejména tam, kde je četnost a aktivity lidské populace minimální, až nulová, a ochrana území tedy prakticky nezasahuje do života obyvatel. MŽP přitom tvrdí, že vyhlášení NP Křivoklátsko do jejich života také nezasáhne – pak je ale legitimní se ptát, proč má být park vyhlášen, když se „nic nezmění“.

Úmysl vyhlásit NP Křivoklátsko není ale zdaleka jediným krokem, který MŽP připravuje. O něco nižším stupněm ochrany, tedy prostřednictvím Chráněné krajinné oblasti (CHKO), hodlá ministerstvo zatížit také oblast Krušných hor. CHKO Krušné hory by přitom měla být největší takto chráněnou oblastí v ČR, s rozlohou přes 1 200 km², přičemž zahrno-

vat má území od obce Kraslice na západě až po obec Petrovice u Ústí nad Labem na východě. CHKO Krušné hory má být rozčleněna do 4 zón odstupňovaných podle stupně ochrany. Proces vyhlášení zahájilo MŽP v červenci letošního roku, v současné době běží lhůta 90 dní pro podávání námitek, které by měly být vypořádány do konce příštího roku. CHKO by pak měla být vyhlášena v roce 2026. I když s úmyslem MŽP vyslovili souhlas představitelé Ústeckého kraje a obecně má jistě větší podporu veřejnosti než NP Křivoklátsko, dotkne se nepochybně také hospodaření v tamních lesích, a tedy i regulace těžby a hospodářského využití lesních porostů.

Další plánovanou chráněnou oblastí, jejíž vyhlášení se již reálně blíží (nejspíše od začátku roku 2025), je CHKO Soutok, zahrnující zejména povodí dvou důležitých moravských řek – Moravy a Dyje. Zahrnuje ale také Lednicko-valtický areál, tedy kulturní a člověkem spoluvytvářenou krajinu. Rozloha CHKO Soutok má přitom činit necelých 130 km² (čili zhruba desetinu oproti CHKO Krušné hory), přičemž podíl lesních pozemků je zhruba 57 %. Důležité nicméně je, že v CHKO Soutok je téměř 100 % lesních pozemků státních, což vytváří legitimitu pro to, aby stát na svých pozemcích podle svého nejlepšího vědomí a svědomí také realizoval své záměry, například ochranu přírody. Ještě důležitější ale v konfrontaci s uvažovaným NP Křivoklátsko je, že ačkoli jde v oblasti Soutok často o zcela jedinečné lokality, navíc téměř neobydlené

Každá část našeho území byla ovlivněna a modelována lidskou činností, tzv. původní krajina zde není.

a zatížené v řadě míst zákazem vstupu nebo jeho omezením, nebude Soutok národním parkem, ale „jen“ CHKO. Připomenout lze také, že ani u CHKO Soutok nebyla komunikace ze strany MŽP úplně v pořádku, soudě podle stálých veřejných protestů těch, jichž se záměr ministerstva dotkne.

Jsmo-li u CHKO, pak je vhodné zmínit ještě alespoň CHKO Brdy. Ta již přitom vyhlášena byla, a to před několika lety, přičemž její hlavní plochu tvoří bývalý vojenský újezd, a lesní porosty a půda tak je převážně ve vlastnictví Vojenských lesů a statků, tedy opět státního podniku. Jinými slovy, i v tomto případě jde o ochranu uplatňovanou na státní půdě a nepochybně také v jedinečném území, aniž by ovšem byla vyhlášena ochrana ve formě národního parku.

V současné době existuje v ČR celkem 26 CHKO, které pokrývají 14,42 % rozlohy území státu, což rozhodně není málo. Hospodářské využití lesních porostů v těchto lokalitách je sice re-

gulováno, ale je možné, což se jeví jako praktické řešení, i vzhledem k nutné a veřejnosti i politiky požadované obnově struktury našich lesů. Je totiž zřejmé, že při striktním zákazu těžeb k cílené obnově na větší ploše nedochází, byť přirozená obnova je také možná, a v některých lokalitách v ČR se také v praxi uplatňuje. Není ale možná všude.

Samotná definice CHKO vychází ze zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (národní parky mají navíc svůj specifický zákon), a obecně má jít o území s „charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení“, což mimochodem splňuje také území potenciálního NP Křivoklátsko. Uvedený zákon o ochraně přírody a krajiny byl nicméně několikrát novelizován, přičemž (nejen) pro podnikatele v lesnictví a zemědělství je zásadní zejména poslední významná novelizace z roku 2017, která umožnila prohlásit nějaké území s nějakým stupněm ochrany, a tedy nějakého omezení, prakticky v jakékoli lokalitě v ČR. I když se v souvislosti s uvedenou novelizací mediálně a politicky řešil především problém Šumavy, stala se tato novela fakticky nástrojem, který může významně promluvit (a již promlouvá) nejen do podnikání v krajině, ale také do života obyvatel a obcí a práv vlastníků dotčených pozemků.

Redakce Agrobase

Požáry zásadně ovlivňují poutání uhlíku v lesích

Uhlík je základním stavebním prvkem živé hmoty. Zároveň je součástí oxidu uhličitého, který je významným skleníkovým plynem přispívajícím ke globálnímu oteplování a jehož koncentrace v atmosféře se zvýšily od poloviny 18. století do současnosti přibližně o 45 %. Jedním z nejvýraznějších jevů ovlivňujícím zásobu uhlíku v lesních půdách jsou lesní požáry. Požár významně snižuje zásobu půdního uhlíku. V nadložních humusových vrstvách je ztráta uhlíku v průměru 59 %, v celém půdním profilu pak 26 %. Návrat k původní zásobě uhlíku může trvat více než 100 let.

Po svrchní vrstvě zemské kůry a hluboké vrstvě oceánů představuje vegetace a půda největší zásobárnu uhlíku na Zemi. V nich je uloženo zhruba 2 000–3 000 Gt uhlíku, následuje permafrost s 1 600–1 700 Gt a teprve poté svrchní vrstvy moří a oceánů (900 Gt) a atmosféra (830–860 Gt).

Možnost zvýšeného ukládání uhlíku v pevninských ekosystémech může tedy představovat nezanedbatelný nástroj zmírnění dopadu neboli mitigace klimatických změn, a zrychlení jeho uvolňování naopak riziko pozitivní zpětné vazby v procesu globální změny klimatu.

Lesní ekosystémy v současné době pokrývají 4,06 mld. ha, což představuje téměř třetinu povrchu pevniny. Množství uhlíku, které lesy poutají, je odhadováno na 295 Gt v živé bioma-

se, 68 Gt v opadu a mrtvém dřevě a 296 Gt v lesní půdě (FAO 2020). Celosvětově je tak téměř 45 % uhlíku v lesních ekosystémech poutáno v lesních půdách. V Evropě (bez Ruské federace) je to dokonce 58 %. Lesy odebírají z atmosféry téměř třetinu emisí CO₂ produkovaných člověkem (9,5 Gt).

Zvyšování plochy lesů je jednoznačně nástrojem pro zvýšení ukládání uhlíku, avšak zejména při zakládání lesních plantáží v zemích s původními ekosystémy je nutné zvažovat i potenciální rizika, jako je případný úbytek biodiverzity, vliv na původní obyvatelstvo, environmentální spravedlnost apod.

Pro názornější objasnění dané problematiky zpracovali vědci z VÚLHM, v. v. i., Ústavu pro výzkum lesních ekosystémů a České

zemědělské univerzity v Praze článek Zásoby uhlíku v lesních půdách a lesní hospodářství, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 1/2024. Článek vznikl v rámci řešení projektu TAČR SS06010148 „Kvantifikace zásob uhlíku v lesních půdách ČR a možnost jejího ovlivnění lesnickým managementem“.

V obsáhlém článku se vědci mimo jiné zabývali vlivem kalamit a očekávané změny klimatu na ukládání uhlíku v lesních ekosystémech. Právě kalamity a velkoplošná poškození lesních porostů mají zcela zásadní negativní vliv na ukládání uhlíku v lesních ekosystémech a lesních půdách.

Větrné a hmyzí kalamity přinášejí obdobné narušení podmínek jako holosečné těžby, avšak s daleko větším plošným dosahem.

Zatímco maximální velikost holiny po plánované těžbě je v ČR 1 ha, velikost ploch postižených kalamitami může být v desítkách, až stovkách hektarů.

Vývraty při větrných kalamitách navíc usnadňují uvolňování uhlíku uloženého v minerální půdě a celková respirace se zvyšuje o 20–50 %.

Vědci uvádějí, že větrná kalamita Lothar z roku 1999 snížila uhlíkovou bilanci evropských lesních ekosystémů přibližně o 16 Mt uhlíku, což představuje 30 % celkové čisté produkce biomasy na kontinentu.

U bouře Gudrun (66 mil. m³), která zasáhla Švédsko v roce 2005, uvádějí výrazně větší negativní dopad na sekvestraci uhlíku, než byl souhrnný vliv všech holosečných těžeb v Evropě v daném roce.

Vědci dokládají, že porosty poškozené větrem v oblasti rakouských Alp tři roky po kalamitě uvolňují stejné množství uhlíku, jaké by za normálního stavu poutaly (4 t/ha/rok) a ještě 8 let od kalamity zůstávají čistým zdrojem uhlíku.

U větrných kalamit v jehličnatých porostech extrémně narůstá riziko vzniku následné kalamity podkorního hmyzu. Rozsáhlé kůrovcové kalamity rovněž vedou k dlouhodobému narušení uhlíkové bilance.

Vědci uvádějí, že kalamita podkorního hmyzu (*Dendroctonus ponderosae*) v Britské Kolumbii v letech 2000 až 2020 vedla k uvolnění 270 Mt uhlíku, což v průměru představuje negativní bilanci uhlíku 0,36 t/ha/rok. Po dobu 20 let se porosty v poškozené oblasti nevrátily k poutání uhlíku.

Vědci dokládají, že i v Tatrách byl pomalejší návrat k poutání uhlíku po hmyzí kalamitě než po kalamitě větrné. Zatímco porosty po větrné kalamitě byly po devíti letech již výrazným odběratelem uhlíku z atmosféry (–3,4 až –4,6 t/ha/rok), porost po kůrovcové kalamitě byl stále výrazným zdrojem CO₂ (4,95 t C/ha/rok).

Asi nejvýraznějším jevem ovlivňujícím zásobu uhlíku v lesních půdách jsou lesní požáry. Požár významně snižuje zásobu půdního uhlíku. V nadložních humusových vrstvách je ztráta uhlíku v průměru 59 %, v celém půdním profilu pak 26 %. Návrat k původní zásobě uhlíku je nejdelší ze všech disturbancí a může trvat více než 100 let.

Požáry zásadně mění také mikrobiální charakteristiky půdy, půdní biodiverzitu i formy uhlíku – vzniklé dřevěné uhlí podléhá rozkladu pomaleji než běžné organické látky.

Význam lesních požárů pro globální uhlíkovou bilanci vzrůstá, o čemž svědčí i rekordní lesní

požáry v boreálních lesích Kanady a rozsáhlé požáry v Rusku či Řecku v průběhu roku 2023.

Významný vliv na budoucí úlohu lesů a lesního hospodářství v koloběhu uhlíku představuje samotná globální změna klimatu.

Zvýšené koncentrace oxidu uhličitého v ovzduší mohou zvyšovat čistou produkci lesních ekosystémů a tím další ukládání uhlíku v biomase porostů i v lesní půdě. Na druhou stranu může postupné oteplování znamenat zvyšování respirace lesní půdy.

Není tak zcela jisté, zda lesní ekosystémy budou spíše spotřebiteli či zdroji uhlíku – této nejistotě je nutné přizpůsobit současné lesní hospodářství.

Sekvestrace uhlíku může být do budoucna ohrožena také rozsáhlejšími či častějšími narušeními lesních ekosystémů, sníženou reakcí ekosystémů na nárůst CO₂ v atmosféře (omezení fotosyntézy jinými faktory), vyšším teplotním stresem a vlivem sucha či zvyšujícím se stářím porostů.

Vědci docházejí k závěru, že sekvestrace uhlíku v lesních ekosystémech (bez zahrnutí

substituční funkce dřeva) se bude v souvislosti s prohlubováním změny klimatu spíše snižovat. Není ji sice možné výrazně zvýšit změnou managementu, nicméně v hospodářských lesích s přiměřenou intenzitou hospodaření bude pravděpodobně výrazně vyšší než v lesích ponechaných samovolnému vývoji.

Zároveň je evidentní, že pro dlouhodobý mitigační účinek v podmínkách klimatické změny je imperativem adaptační management vedoucí k posílení odolnosti obhospodařovaných lesních ekosystémů. To je základem současných lesnických strategií v Evropě.

Článek „Zásoby uhlíku v lesních půdách a lesní hospodářství“ je ke stažení zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2024/04/716.pdf

Autoři článku: Vít Šrámek, Věra Fadrhonsová, Kateřina Neudertová Hellebrandová, VÚLHM, v. v. i.; Emil Cienciala, IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, Jílové u Prahy; Luboš Borůvka, Česká zemědělská univerzita v Praze; e-mail: sramek@vulhm.cz

Připravil Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Ovlivňuje borovice lesní růst douglasky tisolisté?

V posledních letech se lesy v České republice potýkají s rozsáhlými kalamitami v převážně smrkových a borových porostech. Vzhledem ke scénářům vývoje klimatu musíme hledat i mezi introdukovanými druhy možnou částečnou náhradu za ustupující hospodářské dřeviny. Za jednu z perspektivních dřevin ve středoevropských podmínkách je považována douglaska tisolistá, jejíž zastoupení v našich lesích by se ze stávajících ca 0,2 % mohlo do budoucna zvýšit až na úroveň 5 %, ve střednědobém horizontu však není příliš reálné dosáhnout zastoupení přes 2 %.

Douglaska vykazuje poměrně širokou ekologickou amplitudu a je obecně považována za relativně odolnou vůči suchu, ačkoli její růst je suchem rovněž negativně ovlivňován. Na široké řadě stanovišť předčí svou objemovou produkcí naše domácí hospodářské dřeviny a poskytuje velmi kvalitní dřevní surovinu.

Její vliv na biodiverzitu domácí podrostní flóry je malý, až zanedbatelný, ačkoli její působení na faunu je méně probádané a spekuluje se o možném negativním vlivu na ornitofaunu. Douglaska také příznivěji ovlivňuje půdu v porovnání s domácími jehličnatými dřevinami, může ale také zvyšovat nitrifikaci.

Její invazivní potenciál je na širokém spektru stanovišť pravděpodobně malý, až zanedbatelný, přesto je zapotřebí mu i do budoucna věnovat pozornost, především na živinově chudších stanovištích s rozvolněným porostním zápojem.

Současným trendem lesního hospodářství je zakládání a pěstování druhově pestrých porostů, od nichž se předpokládá vyšší odolnost proti nepříznivému působení globální změny klimatu. Také douglasku je doporučováno

pěstovat ve směsích, a zabránit tak monokulturnímu pěstování této introdukované dřeviny mimo jiné s cílem eliminovat její výrazný odběr živin při rychlém růstu.

Douglaska je však jen částečně stín tolerantní dřevinou a hrozí nebezpečí, že na určitých stanovištích ve směsi s některými domácími v mládí rychleji rostoucími dřevinami bude předrůstána a bez adekvátních výchovných zásahů dojde ke zhoršování její kvality a vitality, nebo dokonce k jejímu vymizení.

Pro ověření tohoto předpokladu vědci z Výzkumné stanice Opočno, VÚLHM, v. v. i., experimentálně vyhodnotili vliv výchovných zásahů na růstovou reakci a prosperitu douglaskových mlazín původem z přirozené obnovy na živinově i srážkově relativně chudých stanovištích. Vědci posuzovali vývoj v porostu s dominantním zastoupením douglasky a porostu, kde je douglaska ve směsi s borovicí lesní.

Získané výsledky publikovali v článku Růst douglasky tisolisté v mlazinách v závislosti na výchově a konkurenčním tlaku borovice lesní na živinově chudších stanovištích, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 1/2024.

Článek vznikl v rámci řešení grantového projektu NAZV QK22020045 „Potenciál geograficky nepůvodních druhů dřevin v lesním hospodářství ČR“.

Z dosažených výsledků vědci formulovali tyto závěry:

V podmínkách živinově chudých stanovišť je douglaska v mladých porostech (mlaziny a nárosty) pod silným konkurenčním tlakem borovice, za kterou v této fázi růstově zaostává.

Pro vypěstování stabilních a kvalitních jedinců douglasky ve směsi s borovicí je na těchto stanovištích nezbytné provádět silné uvolňování kvalitních douglasek již od fáze nárostů a mlazín. Bez tohoto uvolňování bude

pravděpodobně docházet k masivní přirozené mortalitě douglasky s postupným převládáním borovice.

Vzhledem k nižší životaschopnosti douglasky v raných růstových fázích na těchto stanovištích vědci doporučují soustředit pěstební podporu jen na příměs nejvyšších jedinců douglasky s perspektivou následného umělého vyvětvování a tvorby cenných sortimentů.

Uvolňování většího množství douglasek ve směsi s borovicí nese riziko současného rozvolnění borovice s následnou tvorbou obrostlíků. Doporučenou a pěstebně jednodušší variantou při umělé obnově je tvorba skupinového smíšení.

Včasné výchovné zásahy jsou také klíčovými pro vytvoření příznivého stíhlostního kvocientu cílových stromů.

Zásahy nedostatečné intenzity či zásahy opožděné vedou k rychlému přeštíhlení stromů a tím k nízké stabilitě jednotlivých stromů i celých porostů.

Vzhledem k nízké konkurenceschopnosti douglasky v raných růstových fázích na chudých stanovištích lze konstatovat, že riziko jejího invazivního šíření je zde zanedbatelné.

Článek Růst douglasky tisolisté v mlazinách v závislosti na výchově a konkurenčním tlaku borovice lesní na živinově chudších stanovištích je ke stažení zde: www.doi.org/10.59269/ZLV/2024/1/719

Autoři článku: David Dušek, Jiří Novák, VÚLHM, v. v. i., Výzkumná stanice Opočno, e-mail: dusek@vulhmop.cz

*Zpracoval: Ing. Jan Řezáč, e-mail: rezac@vulhm.cz
Ilustrační foto: příklady lesních porostů s mladou douglaskou, archiv VÚLHM*

Obnova kalamitních holin přes přípravný les

Dominantním postupem obnovy lesa na kalamitních holinách je stále umělá výsadba cílových dřevin, případně v kombinaci s přirozenou obnovou. Cílové dřeviny, vysazované přímo na kalamitní holiny, vykazují často značnou mortalitu a pomalý růst především vlivem nepříznivých podmínek prostředí. Vědci nyní nabízejí alternativu obnovy přes přípravný les.

Jednorázová obnova kalamitních holin často znovu vede k tvorbě plošně rozsáhlých, stejnověkých porostů s omezenou výškovou diferenciací, které nemohou do budoucna zaručit odpovídající stabilitu a vitalitu s ohledem na očekávané klimatické změny a s tím spojená rizika opakování kalamit.

Naopak delší časový odklad obnovy lesa zase zvyšuje riziko, že vzniknou obtížně obnovitelné holé plochy vlivem nepříznivého mikroklimatu, silného zabuřnění ploch, zamokření svrchních vrstev půdy a dalších nepříznivých podmínek, nehledě na produkční ztráty a environmentální důsledky. Obnova těchto holin pak obvykle vyžaduje dlouhodobou péči a značné náklady.

K těmto obnovním postupům však existují různé výhodnější alternativy. Proto vědci z Výzkumné stanice Opočno, VÚLHM, v. v. i., zpracovali pro praxi certifikovanou metodiku „Obnova kalamitních holin přes přípravný les“. Metodika vznikla při řešení projektu NAZV QK21020307 „Optimalizace pěstebních postupů pro adaptaci lesních ekosystémů na klimatickou změnu“.

Přípravný les je tvořen rychle odrůstajícími dřevinami s pionýrskou strategií růstu, které budou schopné v relativně krátkém obmýtí (do 40 let) vytvořit lesní porosty s ekonomicky efektivní produkcí dřeva a zároveň zajistit příznivější stanovištní podmínky na bývalých kalamitních holinách. Následnou obnovou lze docílit žádoucí věkové diferenciace porostů vznikajících na současných rozsáhlých kalamitních holinách.

Přípravný les je formou druhotného lesa, která může vznikat sekundární sukcesí nebo také umělou obnovou (síjí, výsadbou) po katastrofickém (vývraty větrem, požár apod.) nebo záměrném (těžba) zániku původního lesního porostu. Přirozená sukcese dřevin je charakterizována postupným šířením světlomilných dřevin.

Od přípravného porostu se očekává rychlé vytvoření porostního zápoje a tím snížení extremity klimatu holých ploch (omeze-

ní přímého slunečního záření, teplotních extrémů, snížení rychlosti proudění větru), omezení konkurence buřně, udržení nebo zlepšení podmínek svrchních půdních vrstev (úprava vodního režimu, prokořenění, snížení rizika eroze půdy, úprava půdních fyzikálních a chemických podmínek). Omezení buřně vlivem zastínění snižuje atraktivitu stanoviště pro výskyt myšovitých hlodavců.

Mezi přípravné dřeviny patří druhy s rychlým růstem v mládí, schopné přirozeně osídlit i extrémní podmínky holých ploch a úspěšně na nich odrůstat (klima, sluneční záření, půdní podmínky, konkurence přizemní vegetace). Většina přípravných dřevin vykazuje častou a bohatou plodivost. Nejčastěji se v podmínkách ČR jedná o břízy, olše, topoly (především osika), jeřáb ptačí, vrby (především jíva) a modřín.

Výzkumné i provozní zkušenosti s obnovou kalamitních holin v současných podmínkách naznačují, že největší potenciál pro využití jako dřevina přípravná má bříza bělokorá. Na vodou ovlivněných stanovištích je vhodnou dřevinou těchto porostů olše lepkavá. Mikroklimatický efekt přípravného porostu u jeřábu ptačího je omezený, tato dřevina vytváří řídké porosty. Jeřáb však příznivě ovlivňuje koloběh živin.

Topoly a vrby vlivem rychlého výškového růstu vytváří přípravný porost v krátké době, s výjimkou topolu osiky a vrby jívy dominují v nižších polohách na stanovištích s dostatečnou zásobou vody v půdním profilu.

Použití modřínu opadavého jako dřeviny přípravného lesa nebylo v minulých letech podporováno. Zkušenosti z imisních poloh však ukazují jeho vysoký potenciál uplatnění i jako přípravné dřeviny.

Při aplikaci postupů využívající přípravný les na kalamitních holinách je reálné dosáhnout úspory nákladů na obnovu lesa řádově o 10 000–50 000 Kč/ha. Po zpracování kůrovce kalamity probíhající v letech 2017–2023 je v současné době stále nutno obnovit

les na asi 80 000 ha. Při využití popsanych postupů na 20 % těchto holin tak lze roční ekonomický efekt pro lesní hospodářství ČR vyčíslit částkou až 400 mil Kč. Zároveň lze náklady na obnovu využitím předložených postupů rozložit na delší časové období po vzniku kalamity.

Využití postupů uvedených v této metodice může mít významné pozitivní dopady na obnovení stability lesa na kalamitních plochách, a tím přispět ke zvýšení adaptace lesních porostů na dopady klimatické změny.

Metodika „Obnova kalamitních holin přes přípravný les“ je ke stažení zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2024/06/LP_13_2023.pdf

Autoři metodiky: Ing. Jan Leugner, Ph.D., Ing. Jiří Souček, Ph.D., Ing. Ondřej Špulák, Ph.D., VÚLHM, v. v. i., VS Opočno, e-mail: leugner@vulhmop.cz; doc. Ing. Antonín Martiník, Ph.D.; Mendelova univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta; e-mail: antonin.martinik@mendelu.cz

Připravil Ing. Jan Řezáč, VULHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Lidé chtějí v krajině hospodařit, ne ji nechat zpustnout

Lesnicko-dřevařská komora České republiky nedávno spustila celorepublikovou kampaň Hospodaříme s odpovědností. Je to prakticky poprvé, co někdo uceleným, profesionálním způsobem s masivním zásahem do společnosti systematicky propaguje lesnický pohled na ochranu přírody a krajiny na třech základních platformách současně – besedami s občany, starosty a zastupiteli, tedy takzvanou kontaktní kampaní, diskusním fórem na sociálních sítích a na stejnojmenném webovém portálu. A jak hodnotí výsledek prvních týdnů kampaně předseda LDK ČR Jan Václavík?

Jan Václavík

Kampaň začala třemi diskusními setkáními se starosty, zastupiteli a s občany v oblasti Ždánického lesa, kde v současnosti probíhá diskuse nad takzvaným Memorandem mezi Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zemědělství a největším hospodářem, Lesy ČR. Volnou přílohou memoranda by měl být jakýsi plán hospodaření, omezeného hospodaření či nehospodaření, který by měl být předobrazem i pro další lokality v republice jako Krušné hory, Chřiby, Karpaty atp., kde ochránci přírody chtějí omezovat hospodaření v lesích.

Vašich setkání se účastnili četní kritici lesnického hospodaření, včetně zástupců ekologických iniciativ a pracovníků Agentury ochrany přírody a krajiny. Jak se to v diskusi projevilo?

Velmi dobře. Diskusi nevedeme jako konfrontaci, nýbrž hledání průsečíků. Nicméně vyplynulo, že by bylo lépe nové projekty na ochranu přírody vždy nejprve projednat s lidmi, kterých se nejrůznější omezení budou týkat, tedy s místními občany, starosty a zastupiteli, aby se tam neobjevovaly absurdní chyby či zbytečné a drahé restriktce. A také, že uklidnění situace příliš nepomáhá, jí nepřiměřené intervence politiků.

Lze možná s trochou nadsázky říci, že se ve Ždánickém lese bojuje o přístup k lesům v celé republice?

Nemám rád slovo bojuje, nahradíme ho prosím diskutuje. Ale ano, opravdu se zdá, že na Ždánicku jako by se nastavoval systém budoucí péče o některé lokality, které v souhrnu mohou znamenat obrovské plochy omezení hospodaření ze strany orgánů ochrany přírody po celé republice. A teď je chvíle, kdy je správné a nutné, aby i lesníci srozumitelně řekli, jak si i oni ochranu představují, že chránit přírodu umějí a že o tom chtějí diskutovat a informovat veřejnost, že mají k dispozici takové technologie a postupy, které umožní chránit přírodu i hospodařit současně.

Jak dosavadní setkání hodnotíte? Mnozí očekávali, že budou probíhat konfrontačně a že jejich výsledkem bude jen další vzájemné osočování zájmových skupin. Stalo se?

Ne, stal se pravý opak. Mnozí nás podezírali, a na sociálních sítích na naši kampaň v tomto smyslu od počátku tvrdě útočili, že jen vyvoláváme další konfrontaci, přiléváme olej do ohně. Že jsme nasadili konfrontační styl, že chceme lesníky, ekology a orgány ochrany přírody a samozřejmě občany a starosty ještě více rozeštávat... Neříkám, že to nikdy nebylo o emocích. Ale všichni tam viděli, že jsme v závěru našli společnou řeč a usmíření, a navíc to byly opravdu ojedinelé a ve skutečnosti vlastně nevyhrocené události.

Měla setkání v jednotlivých obcích podobný průběh?

Když trochu zjednoduším průběh všech tří setkání: na začátku překvapení, že nikoho nenapadáme ani nejmenujeme mnohdy neseriózní odpůrce, pak trochu ten kotel, na konci, ještě třeba hodinu poté, co moderátor akci ukončil, postávající hloučky diskutujících v sále i před radnicí – lesníci, ekologisté a především spousta místních, kteří si přišli poslechnout, jak lesníci chtějí v kraji hospodařit a jak a zda dokáží zdejší přírodu ochránit před extrém všeho druhu. Protože z čeho mají občané největší strach, jsou extrémy a extrémisti. Včetně, a teď se na mě nezlombe, hrstky opravdu militantních aktivistů používajících místo odborné argumentace osobních útoků na účastníky diskusí. Neříkám rozhodně, že všech, neříkám ani kolika, každopádně nemnoha, ale o to více nechutného křiku spustili.

Jak se kampaň vyvíjí na sociálních sítích?

Když jsem si přečetl, a to ještě nekončilo ani první setkání se starosty, komentáře na sociálních sítích kampaně, vyděsil jsem se. Toto je kultivovaná diskuse, po které voláte? A je to vůbec diskuse? Nebo jen výbuchy emocí bez jakékoli argumentace a znalosti skutečného plánu a průběhu naší kampaně? Na ty přece nejde reagovat! Takže nereagovat... Pak to ovšem vypadá, že nevíme kudy kam, že jsme znovu v koutě! Ale my chceme, stejně jako naši kritici, efektivně komunikovat, a ať se nám to líbí, či nikoli, to jsou dnes sociální sítě, kde různé naše i nadnárodní organizace spouštějí jednu kampaň a podpisovou akci proti lesníkům, zpracovatelům dřeva a dalším hospodářům za druhou. A lesníci nereagují, jen v tichosti vyklízející pozice.

Zpočátku pro nás byly některé reakce na sociálních sítích opravdu nepřijemné. A pro lesníky, kteří už z podstaty neznají specifika sociálních sítí, to mohlo být trochu frustrující. Mám zkušenosti ze Slovenska, kde takovéto diskuse probíhaly při tlaku jejich minulé vlády

V České republice je pod určitým stupněm ochrany 38 % lesů, u Lesů ČR dokonce 44 %.

vyhlášovat zóny přísné ochrany už za poslední stodolou ve vesnici. Takže já chápu, stejně jako naše agentura, že vesničané, lesníci, hospodáři nediskutují na sociálních sítích, protože mají na práci něco užitečnějšího a naplňujícího, a taky rozumím tomu, že sociální sítě jsou ze své podstaty negativistické. A tady jsme právě zažili nakonec docela příjemné překvapení, protože negativní diskusi vedlo sotva procento reagujících, a dokonce u některých z nich došlo k obratu, když se zúčastnili našeho setkání. To pak dost spravilo ty počáteční nepříjemné pocity kolegů.

Cítíte od kolegů lesníků a dalších lesnických organizací podporu vaší kampaně a přístupu k ochraně přírody v lesích?

Myslím, že většina lesníků a vlastníků lesa mě podpoří, když řeknu, že už opravdu není moc kam ustupovat. V ČR máme nějak chráněno 38 % lesů, Lesy ČR dokonce 44 % lesů. To je o hodně více než požadovaných 10 % velkoplošné přísné ochrany. Udržitelnost našich lesů je vázána na jejich schopnost tvořit zdroje, tedy tržby za dřevo, ze kterých se zaplatí obnova lesa, péče o něj i jeho ochrana a v neposlední řadě i investice do infrastruktury lesa (cesty, chodníky, vodoteče, vodní stavby atp.), kterou stále více a více využívá celá společnost. Pokud ještě více ohrozíme tvorbu zdrojů omezením hospodaření, přijdeme o trvalou udržitelnost, protože dnes už víme, že dotace trvale udržitelné nejsou.

Pokud vím, na kampani pracuje v podstatě stejný tým, který se podílel na největších komunikačních programech Lesů ČR Sázkové lesy nové generace, Vracíme vodu lesu či Lesy pro život, ale i propagaci prvních ročníků Dnů za obnovu lesa, které měly svého času masovou účast a získaly lesníkům podporu napříč veřejností v nejtěžším období kalamity. Jak hodnotíte výsledky?

Moderní marketing zajímají čísla – a čísla jsou jasná. Po pár dnech kampaně jsme oslovili 265 tisíc účtů na sociálních sítích. Některé příspěvky měly až 30 tisíc zobrazení. Negativní komentáře se počítaly nejvýše na desítky a lidé, kteří je psali, se stále opakovali. Selským rozumem, 29 tisíc lidí si zobrazilo příspěvek, protože je zajímavý, ale nenapsali k němu žádný komentář, protože si to otevřeli lidé, kteří nejsou zvyklí psát komentáře na sociální sítě. Tisíc lidí na to nějak zareagovalo a z toho jen desítky negativně. Ti, kteří nereagovali, jsou ovšem právě lidé, na které cílíme – obyvatelé vesnic a menších

měst, kteří v přírodě žijí, hospodaří v ní, podnikají a tráví podstatnou část volného času.

Nemyslel jsem jen dosah kampaně a význam pro lesnický sektor, nýbrž na celou společnost.

Naše kampaň nerozděluje, naopak smeluje, vyjasňuje stanoviska. Ukazuje, kdo a jak v lese hospodařit chce, kdo nechce a kdo chce hospodaření omezovat. Já jsem si na počátku myslel, že ty nádherné lesy, které generace lesníků vypěstovaly a které dnes dorostly do obnovního věku, chtějí aktivisté chránit. Překvapilo mě, vím, že nemělo, že u mnohých nejde o zachování původní, respektive stávající druhové biodiverzity, ale pomocí bezzásahových zón usilují o převod stávajících ekosystémů na nějaké ekosystémy nové, tedy vlastně jde o přebudování hospodářského lesa na laboratoř, ve které budeme za nemalé peníze pozorovat, co se stane, když přestane hospodařit. To ale všichni lidé z venkova, hospodáři i lesníci už dávno znají. A tak se nemůžete divit jasnému vzkazu občanů i jejich zastupitelů a starostů: my takovou laboratoř za domem nechceme.

Požadovat vytvoření laboratoře byl navíc dost neuvážený požadavek, dokazující ztrátu kontaktu s reálným světem. My totiž nevíme, proč zavádět nové režimy ochrany, když fungují stávající – a lesníci nám jasně říkají, jak je ještě vylepší, aby byly pro přírodu šetrnější...

Stále platí, že nikoho nenapadáme, diskutujeme klidně, korektně, neoznačujeme lesnické vidění světa jako jediné možné, deklarujeme ochotu poslouchat, hledat společná řešení – ovšem to požadujeme i po svých názorových oponentech a opravdu ani oni nemají neomezené rozpočty na své experimenty s přírodou, protože i ty platíme z našich daní a z výsledků našeho hospodaření, nikoliv „nehospodaření“.

Jak vnímáte to, že vás někteří akademici a vědci včetně zástupců lesnických fakult obvinili z šíření dezinformací?

Bylo by to úsměvné, kdyby to nebylo tak smutné. Já se domnívám společně s drtivou většinou vlastníků lesa i lesníků, že vysoký hospodářský les je natolik funkční forma hospodaření v lese, že je u nás i v okolních lesnicky vyspělých státech dominantní formou hospodaření. Má ve své dynamice dlouhodobě nejvyšší, a navíc trvale udržitelnou produkci kvalitní dřevní hmoty, ve které váže uhlík díky fotosyntéze. A proto principy normality vysokého lesa zajišťují vysokou produkci dřevní hmoty, a to navíc produkci kvalitní dřevní hmoty, ve které bude uhlík uložen často ještě desítky nebo i stovky let po obnově lesa, když tato dřevní hmota má formu kvalitního dřevěného výrobku. Mezitím už roste na původní ploše nový obnovený velmi výkonný les, který intenzivně ukládá uhlík, respektive oxid uhličitý, do pletiv svých stromů.

Jsem si jistý, že všechny své výroky obhájím, pokud se na poli vědy nestalo něco mimořádného, co dosud nebylo publikováno. Samozřejmě, že vědci, upjatí mnohdy jen na malý výsek lesnické vědy, podcenili můj obrovský nadhled, za který vděčím mnoha svým šéfům i kolegům, kteří mě po dobu 35 let mé lesnické praxe formovali. I my manažeři bedlivě sledujeme aktuální výzkumy, tedy i výzkumy na téma ukládání uhlíků do dřeva, a to nejen doma, ale i v okolních zemích. Vzal jsem do úvahy všechna dostupná fakta.

A v neposlední řadě jsem měl a stále mám přístup ke skutečným výrobním, produkčním a ekonomickým datům z opravdu mimořádně velkých celků, nikoliv jen ze zkušebních ploch. Díky své letité praxi jsem zvyklý nad těmito daty dělat závěry, které musí být většinou správné, jinak vás dožene má data a dal dříve než nejasná recenze v impaktovaném časopise.

Nakonec i příběh Ždánického lesa je příběhem lichtenštejnských lesníků a jejich přebudování nevykonných nízkých a středních forem hospodaření na les vysoký, který je dnes po 100 letech nádherným příkladem funkčního vysokého smíšeného lesa s 20 hospodářskými dřevinami, který je natolik hezký a cenný, že někteří lidé mají potřebu tyto výsledky hospodaření chránit. Víc o tom mluvit nechci. Víím, že je to atraktivní téma, které si ale zasluhuje vlastní diskusi, a my teď hovoříme o tom, že chceme hospodařit a že hospodaření je lepší než nehospodaření a hospodaření s odpovědností je vůbec nejlepší.

Proč název Hospodaříme s odpovědností?

Především je to základní vzkaz – lesníci v krajině hospodařit chtějí. Stejně jako drtivá většina místních občanů, starostů, zastupitelů. Chceme hospodařit – ne nehospodařit! Hospodařit je správně, nehospodařit špatně. Jen citlivé, promyšlené hospodaření přírodu chrání právě před různými extrémy a extrémisty. Lesníci v krajině hospodaří už tři sta let a že je vůbec co chránit, je výsledkem jejich způsobu hospodaření. Ten lze stále vylepšovat zaváděním šetrnějších technologií, na základě vědeckých poznatků, což se mimochodem průběžně děje.

Kontaktní kampaň bude pokračovat po letních prázdninách, ale její pozitivní potenciál můžete sledovat na našich elektronických komunikačních kanálech i v létě. Děkuji všem partnerům, dárcům a sponzorům, kteří umožnili vznik této kampaně, a doufám, že mnozí další se ještě přidají. Výsledky za to stojí.

Více informací najdete na webu: www.hospodarimesodpovednosti.cz

Lesnicko-dřevařská komora ČR

Obcím došla s ministerstvem životního prostředí trpělivost

Obce vyjadřují nespokojenost s nestandardním postupem Ministerstva životního prostředí (MŽP) k vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. „Jsme ještě demokratický a právní stát, nebo se u nás rozhoduje už jen vrchnostensky?“, ptají se zástupci municipalit v území.

Svazek obcí Křivoklátska společně s dalšími nejen dotčenými obcemi, Svazem měst a obcí ČR, Sdružením místních samospráv ČR, Sdružením vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR či Lesnicko-dřevařská komora ČR a další subjekty vyjadřují zásadní nesouhlas s nestandardním a netransparentním postupem Ministerstva životního prostředí (MŽP), které plánuje vyhlásit Národní park Křivoklátsko bez ohledu na názory místních samospráv, odborné veřejnosti a občanů.

Návrh upouští od aktivní a dlouhodobé péče o lesy v souladu se zájmy ochrany přírody a nahrazuje ji nepéčí – samovolným vývojem na převažující ploše území NP s obrovským rizikem pro vlastní existenci lesních ekosystémů. Každá ztráta vzrostlého živého lesa, zejména v krajinných celcích, v současné době přímo a zásadně narušuje životní prostředí a tím je v rozporu s právem občanů na příznivé životní prostředí.

Vyhlášení Národního parku Křivoklátsko navíc probíhá za podivných okolností, kdy MŽP

systematicky obchází standardní legislativní proces. Připomínková místa, jako je Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR) nebo Sdružení místních samospráv ČR (SMS ČR), která zastupují zájmy obcí, pocítila dopady chaotického vedení legislativního procesu, který je navíc v médiích prezentován jako ukončený.

„V tomto případě už pomyslný pohár trpělivosti obcí opravdu přetekl,“ říká místopředseda Svazu měst a obcí ČR a starosta obce Velký Osek Pavel Drahovzal a pokračuje: „Po nedostatečné komunikaci a obcházení standardního legislativního procesu jsme nuceni vyjádřit zásadní nesouhlas s postupem ministerstva. Je naprosto nepřijatelné, aby rozhodnutí o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko bylo přijímáno bez řádného zohlednění názorů místních samospráv a občanů. Taktéž se ptáme, zda stále platí základní ústavní právo občanů vlastnit majetek, nebo zda se v České republice stává samozřejmostí, že práva občanů jsou obětována bez odpovídajícího dialogu, návrhu kompenzací a respektu.“

Nedostatečná časová lhůta pro vyjádření se k vypořádání připomínek a jejich faktická ignorace stejně jako zvláštní nekoordinovaný způsob svolávání oddělených jednání k vypořádání jen dokazuje povrchní, nadřazené a procesů neznalé vedení ministerstva.

„Pokud mají připomínková místa odevzdat reakce na vypořádání v řádu desítek až stovek stránek a navazující jednání je svolané na další den, tak tento krok implikuje, že se ministerstvo reakcemi připomínkových míst vůbec nehodlá zabývat,“ říká předsedkyně Sdružení místních samospráv ČR Eliška Olšáková. „Není v lidských silách takové penzum podkladů v několika hodinách přečíst, natož se na jednání kvalitně připravit. Zároveň časová dotace 75 minut na jednání tří připomínkových míst záměr ignorovat uplatněné připomínky jen potvrzuje,“ dodává.

K legislativnímu procesu se také vyjadřuje Lenka Šnoblová, starostka obce Skryje, jménem Svazku obcí Křivoklátsko, kterých se vyhlášení národního parku dotkne nejvíce: „Doposud nebyly vypořádány připomínky k novele zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, a to nejenom ke zřízení NP Křivoklátsko, ale i k celé filozofii současných národních parků a jejich řízení. MŽP má řešit svěřené záležitosti, a přitom respektovat principy demokracie v ČR, jejímž pilířem je princip územní samosprávy. Vždyť komunální politici mají dlouhodobě největší důvěru a podporu obyvatel.“

Dále v souvislosti s kvalitou legislativního procesu a závazkem vlády dodává: „Ministr Hladík se velmi často odvolává stran vyhlášení NP na programové prohlášení vlády. V této souvislosti je třeba připomenout, že tamtéž se na straně 54 píše: „Zvýšíme kvalitu legislativy. Každou novou regulaci důkladně zvážíme na základě analýzy očekávaných dopadů. Legislativní návrhy potřebné k plnění programového prohlášení budou předkládány standardní legislativní cestou a před jejich předložením do vlády se k nim vyjádří odborníci v rámci Legislativní rady vlády“. Způsob, kterým s námi úřad pana Hladíka zatím jedná, je v přímém rozporu s tímto vládním závazkem.“

NÁRODNÍ PARK? PROČ?

Zásadní otázka, proč je potřeba, aby na území Křivoklátska byl vyhlášen národní park, zůstává nezodpovězena. A to i přesto, že právě tento dotaz vzneslo několik připomínkových míst. V současné době je na území chráněná krajinná oblast (CHKO), která zajišťuje ochranu přírody bez zbytečných zásahů do vlastnických práv občanů.

„Žádné závazky z Bruselu nás nenutí vyhlášovat další velkoplošná chráněná území. Lesníci mají k dispozici technologie a postupy, které umožňují cílenou lokální ochranu bez potřeby omezovat hospodaření,“ upozorňuje Jan Václavík, předseda Lesnicko-dřevařské komory ČR. „Chráníme přírodu dostatečně. Další ochrana povede k narušení udržitelnosti našich lesů, neboť jejich obnova, ochrana i výchova, včetně jejich infrastruktury jsou financovány především z produkce dříví. Dřevo je naše jediná obnovitelná a doposud i trvale udržitelná surovina a v neposlední řadě i významný zdroj nefosilní energie.“

V ČR je nějakou formou chráněno 38 % lesů, z toho 74 % tvoří velkoplošná zvláště chráněná území (28 % našich lesů). Lesy ČR, s.p., mají chráněno dokonce 44 % lesů! V těchto chráněných lesích se nachází třetina zásob dříví. (zdroj ÚHÚL).

S vytvořením pátého národního parku v České republice nesouhlasí také Agrární komora ČR. „Postoj státní správy, která ignoruje názory občanů i zástupců volených místních samospráv, považujeme za lhostejný, až arogantní. Současně projevuje nezájem o to,

jak významně vyhlášení národního parku ovlivní život lokálních komunit,“ říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal s tím, že proti vytvoření národního parku se opakovaně postavili také delegáti na 33. sněmu Agrární komory ČR.

Národní park by ovšem znamenal mnohem tvrdší regulace, které by znatelně omezily práva místních obyvatel a vlastníků lesů, zejména pokud jde o stavební práce a správu lesních porostů. Správa lesů pod hlavičkou národního parku není zárukou lepší péče než ta, kterou zajišťují současní vlastníci. V důsledku zvýšení počtu pracovníků a vozidel správy národního parku v oblasti Křivoklátska dojde k narušení místního prostředí. Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (SVOL) má k návrhu vyhlášení národního parku Křivoklátsko jasný postoj:

„Argumentační chudoba návrhu zákona, kterým má být vyhlášen NP Křivoklátsko, přezírání kritických připomínek odborníků, finančních nároků na státní rozpočet a nesouhlasu místních obyvatel a samospráv s vyhlášením parku jsou velmi varovnými signály pro občany i vlastníky lesů, kteří o své majetky vzorně pečují. Důvodová zpráva k návrhu zákona potvrzuje, že lesní ekosystémy v dotčeném území jsou nadprůměrně cenné díky dosavadnímu přístupu. Vyhlášení národního parku nedává jejich ochraně žádnou přidanou hodnotu, ale předpokládá podstatné omezení hospodářských zásahů ve prospěch pozorování přírodních procesů. To společným působením abiotických a biotických škodlivých činitelů povede k destrukci chráněných

lesních ekosystémů ponechaných samovolnému vývoji. Jsme toho svědky např. v NP Šumava, kde progresivní pojetí zákona a zonace pravděpodobně přispívá k chronické podobě gradace podkorního hmyzu (podle Výroční zprávy 2023 Správy NP Šumava) a dochází tak k ohrožení soukromých majetků na hranici parku,“ varuje předseda SVOL Jiří Svoboda.

Samotný vznik národního parku vyjde státní rozpočet na jistě více než 200 mil. Kč a každoroční režijní náklady přesáhnou 100 mil. Kč ročně při navrhovaném počtu 75 pracovníků. Zvýšením stupně ochrany přírody na Křivoklátsku navíc stát přijde o dosavadní výnosy z řádného hospodaření v místních lesích.

Všechny výše zmíněné organizace včetně obcí proto vyzývají MŽP k transparentnímu jednání a respektování práv místních samospráv a občanů, stejně jako dodržování legislativních pravidel vlády a respektování role připomínkových míst. Je nutné zajistit, aby jakékoliv rozhodnutí o vyhlášení národního parku bylo přijato na základě otevřeného dialogu a pečlivého zvážení všech relevantních připomínek a s podporou místních obyvatel. Nikoliv jen v důsledku vrchnostenského aktu.

SMO ČR Ing. Alexandra Kocková, tiskový zástupce
SMS ČR Šárka Kuželová, tisková mluvčí
Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR Ing. Jiří Svoboda, předseda SVOL
LDK Andrea Skřivánková, výkonná tajemnice
Svazek obcí Křivoklátska, Iveta Kohoutová, předsedkyně

Memorandum zbytečnosti

Aneb když to nejde s Křivoklátským národním parkem, tak to půjde v jihomoravském Ždánickém lese. Vždy to ale bude zbytečné.

Jak praví Wikipedie, memorandum je spíše neformální záznam nějaké zkušenosti, jednání nebo stanoviska. Může také být písemným zachycením nějakého stavu věcí, úkolů, termínů nebo předběžných a průběžných výsledků jednání. V anglosaském prostředí se jako memorandum často označují i předběžné a nezávazné dohody, záměry do budoucnosti. Je tedy zřejmé, že to, co bylo dohodnuto v červenci 2024, nemusí vůbec platit po parlamentních volbách konaných v roce 2025. Nová garnitura ministrů může dokument Memorandum o zlepšení péče a ochrany Ždánického lesa zmačkat a hodit do koše, ale také ho akceptovat s podstatným rozdílem. Nejedná se totiž o nic světoborného. Obecně platné zásady zlepšení péče a ochrany lesů by měly

platit ve všech krajích České republiky, nejen v kraji Jihomoravském.

Proč dvě ministerstva?

Člověk to nechápe, že si dva ministři (zde společně s hejtmánem Jihomoravského kraje), všichni z jedné politické strany (KDU ČSL), takto – a již poněkolikáté dobrovolně sami nabíhají „na vidle“. Sám jsem vnímal Ministerstvo zemědělství jako úřad s péčí o vodu „nadzemní“ a zemědělskou výrobu, naopak Ministerstvo životního prostředí s péčí o vodu podzemní a českou krajinu. Zcela jistě napadne i vás, proč by nebylo možné sloučit agendu Ministerstva zemědělství (sekce vodního hospodářství) s odborem ochrany vod Ministerstva životního prostředí (ochrana vodních zdrojů). Výsledkem by mohl být nižší

počet úředníků, třeba s vyššími platy. Nejedná se o společný výjezd „staršího“ a „mladšího“ ministra za stejnými objekty a cíli, včetně Ždánického lesa, jen ukazuje, že dvě ministerstva jsou zbytečná. Zcela jistě se to ale nezmění až do parlamentních voleb. Logiku věci lze zatím ignorovat. Takzvaně „prohlasovat“ bude možné i zřízení Křivoklátského národního parku bez ohledu na odpor veřejnosti. Vždyť je to v programovém prohlášení vlády. Na sněmovní sílu a bez ohledu na zdravý rozum! Potom se ale člověk musí ptát, zda jim to stojí za to? Podle všeho asi ano. Tím nám ale vysílají signál. Nechte k volbám, my si to rozhodneme i bez vás. Stejně jako v nedávných volbách do europarlamentu.

Ing. Michal Vokřál, ČSc.

Dvě ocenění pro pivovar Bizon

Již dvě ocenění Regionální potravina Plzeňského kraje získal pivovar Bizon z Čižic. V roce 2017 to bylo za pivo Karolina Světlá 13°. V roce 2020 ho vystřídalo pivo Hrobník 15°.

Zdá se, že rodinnému pivovaru se účast a hlavně vítězství v soutěži Regionální potravina Plzeňského kraje vyplácí. Zda je tomu skutečně tak, jsme si povídali s Robertem Benešem, majitelem pivovaru. Zvláště nás zajímalo pivo Hrobník 15°. Patří do základního sortimentu Bizona a těší se významné oblibě od samého počátku uvedení na trh. Je to černý speciální spodně kvašený ležák s výraznou hořkostí – 38 IBU.

Co vám ocenění titulem Regionální potravina Plzeňského kraje přináší?

Parametr zvýšení prodeje piva po jeho ocenění je obtížně měřitelný. Ocenění ale určitě pomohlo i umístění piva do prodejen Makro Plzeň, Makro Praha a do internetového obchodu s potravinami Košík. Pozitivně také hodnotíme možnost prezentace na deseti akcích a výstavách pořádaných Agrární komorou Plzeňského kraje, kterých jsme se mohli zúčastnit bez nároku na úhradu prodejního stánku. Také jsme měli možnost prezentovat

Hrobníka 15° na německém mezinárodním potravinářském veletrhu Grüne Woche v Berlíně. Tím vším se pivovar Bizon dostal do ještě většího povědomí spotřebitelů.

Jak lze charakterizovat pivo Hrobník 15°?

Černý speciální ležák Hrobník 15° lze charakterizovat jako tmavé spodně kvašené silné pivo s bohatým chuťovým profilem. Sladší sladový základ tvořený ze čtyř druhů sladu vyvažuje patrná, ale příjemná hořkost českých odrůd chmele. Při vaření Hrobníka 15° pracujeme s českými odrůdami chmele Žatecký poloraný červeňák, Kazbek a Premiant. Používáme ječný i pšeničný slad Plzeňský, Mnichovský, Carawheat a Carafa III. V ležáckém sklepě leží 40 dní. Pivo není filtrováno, ani pasterováno. Je vařeno na dva rmuty.

Čím si vysvětlujete jeho vysokou oblibu?

Lidé mají předsudky, že tmavé pivo je sladké. V pivu Hrobník 15° překvapivě objevují hoř-

kost. Ani letošní vysoké letní teploty neomezily jeho konzumaci. Samozřejmě stále největší zájem je o tradiční ležáky Karolína Světlá 13°, Nostalgie 12°. Klíšťák 13°. Pivo Hrobník 15° v lahvové i sudové verzi je k sehnání pouze zde v Čižicích.

Jaký je současný sortiment?

V současné době vaříme přibližně 10 druhů piva. Základní řadu tvoří Chasník 10°, The Tap 11°, Karolína Světlá 13°, Nostalgie 12°, Klíšťák 13°, Hrobník 15°, Art Ale Citra 13°, APArát 14°, Freedom IPA 14°, Space Ale 11° a další. Naše základní řada obsahuje 5 spodně kvašených a 5 svrchně kvašených piv. U ležáků klademe důraz na co nejvyšší pitelnost, u svrchně kvašených piv na vyniknutí aromatických chmelů, které přidáváme ve vysoké míře i na chmelení za studena. Tento sortiment doplňují sezónní speciály. Jejich charakteristika je uvedena na www.ubizona.eu. Pro internetový obchod Košík.cz vaříme pivní speciály, které stále obměňujeme. Vlastkovou

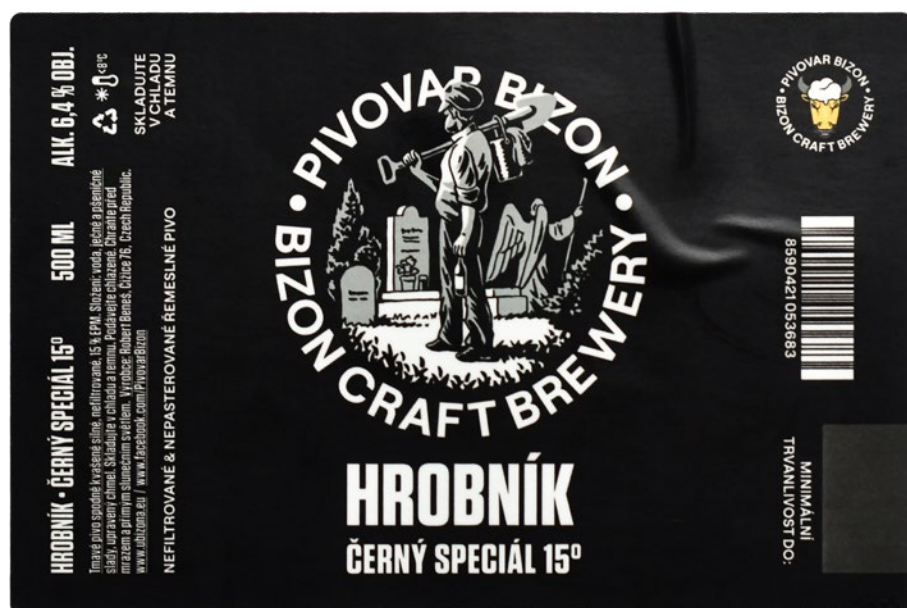
Robert Beneš, majitel pivovaru a oceněné pivo

Varna pivovaru Bizon

Tamara Dolníčková, sládková

lodí pivovaru Bizon jsou Karolína Světlá 13° a Nostalgie 12°. Všechna piva od počátku existence pivovaru plníme do skleněných lahví o objemu 0,5 l a sudů KEG 30 a 50 l. Kapacita všech našich CK tanků je 29 000 litrů.

Odkdy vyrábíte limonády?

S výrobou prvních dvou limonád jsme začali v roce 2018. Tenkrát to byly 2 limonády, nyní se jejich sortiment rozrostl na 8. Myslíme i na řidiče, maminky a děti. V našem pivovaru vyrábíme nealkoholické limonády, které stáčíme do sudů a půllitrových skleněných lahví. Sortiment tvoří nealko limonády Meloun, Citron, Višeň, Borůvka, Jablko, Jahoda a Hruška. Některé z nich dodáváme do blízkého dětského kempu.

Široký sortiment limonád si vynutili zákazníci?

Chtěli jsme vyrábět něco, co nikdo nemá a co, myšleno počtem chutí, na nápojovém trhu chybí. Upřímně řečeno kolový nápoj a malinovou má v nabídce téměř každá restaurace nebo pivnice. Volili jsme také to, co nám samotným chutná. Určitě je výrobně i ekonomicky výhodnější vyrábět limonády než nealkoholické pivo. Celý sortiment limonád je zákazníkům k dispozici jak v sudech, tak i lahvích o objemu 0,5 l. Studená limonáda chutná a vždy osvěží. Ale nesmí být podchlazená příliš. Teplota by měla být přibližně stejná jako u čepovaného piva, tedy přibližně 7–8 °C.

Uvažujete o třetí přihlášce některého piva do stejné soutěže?

Počítáme s tím, že do soutěže Regionální potravina Plzeňského kraje se s některým z našich piv přihlásíme opět v roce 2025.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Drogy v oceánu i českých vodách

Zemědělci bývají často obviňováni ze splachu hnojiv či pesticidů do řek a vodních nádrží, ale za kokain ve Vltavě opravdu nemohou.

A není to jen Vltava. Kokain byl zjištěn také v jiných řekách České republiky. Kromě kokainu našli vodohospodáři v našich tocích také další drogy. Například pervitin nebo třeba MDMA, známější pod názvem extáze.

Obchod s drogami je zavrženímhodná činnost, protože narkomani svou závislostí ničí nejen sebe, ale také své okolí. A teď se ukazuje, že i životní prostředí, konkrétně vodu, a to jak mořskou, tak sladkovodní. Ale začneme popořádku.

Světový tisk a další média přinášejí čas od času zprávy, že ve vodách jižního Atlanti-

ku, podél pobřeží Brazílie, byl zjištěn kokain a jeho stopy byly i v tělech mořských živočichů. Avšak zpráva, kterou koncem letošního července vydala agentura BBC, je opravdu zneklidňující. V organismu žraloků, vylovených u břehů Brazílie, byl obsah kokainu 100krát vyšší, než ukázaly předchozí analýzy.

Výzkumníci provedli biochemický rozbor 13 žraloků ostronosých (*Isurus oxyrinchus*), ulovených poblíž Rio de Janeiro. Ve svallech i játrech všech zmíněných žraloků byl naměřen vysoký obsah kokainu. Přítomnost této drogy (a řady dalších psychostimulantů) v organismech mořských tvorů není žádnou

novinkou, avšak tentokrát byla koncentrace kokainu takřka 100násobná proti dřívějším hodnotám. Žraločí samice z experimentu byly březi. Podle vědců však lze pouze spekulovat, jak by se přítomnost kokainu v těle matky podepsala na budoucím vývoji mláďat.

Zdrojem odpadní vody z kanalizace

Experti předpokládají, že kokain do oceánu proniká z kanalizace a také z tajných laboratoří, kde se vyrábí. Za další zdroj označili exkrementy uživatelů drog, kteří se ve vodě koupají. Další možností, jak se kokain do vody dostane, jsou pytle s kokainem, ztracené nebo svržené do moře samotnými pašeráky kokainu. Tato možnost však byla označena za méně významnou.

Výsledky zmíněných analýz okomentovala pro časopis *Science* toxikoložka Sara Novais z Centra mořských a ekologických nauk Polytechnické univerzity portugalského města Leiria. Podle ní jsou výsledky výzkumu „velmi závažné a potenciálně zneklidňující“.

Drogy putují v ponorkách

Ještě než zalovíme v našich českých vodách, objasníme si stručně, jak se kokain či jeho polotovary dostávají z Jižní Ameriky do Evropy. Oblíbeným šlágreem v dopravních prostředcích jsou podomácku vyrobené ponorky. Dvě z nich se podařilo „ulovit“ španělské policii. Tamní šéf protidrogové brigády Antonio Martinez Duarte ale říká, že je to pouze špička ledovce. Odhadl, že takových ponorek brázdících oceán mohou být stovky. Říká se, že kdesi uprostřed Atlantiku, v oblasti Kanárských a Azorských ostrovů, se nachází celý hřbitov kokainových ponorek, úmyslně potopených poté, co jejich náklad byl úspěšně dopraven na místo určení.

Evropa je druhým největším odbytištěm kokainu po USA. Jedna z kokainových tras do Evropy vede také podél černomořského pobřeží Rumunska. Tamní policie našla 130 kg kokainu v několika balících na různých místech pobřeží. Předpokládá se, že balíky byly součástí zásilky přibližně tuny kokainu, objevené na opuštěné lodi dva týdny předtím.

Anglické krevety „pod vlivem“

Přítomnost kokainu byla objevena také ve sladkých vodách. Konkrétně v Anglii hned v pěti tamních zkoumaných řekách v různých částech hrabství Suffolk na východě Anglie při pobřeží Severního moře. Tým ekologů z tamní univerzity a z Královské koleje Londýn shromáždil vzorky sladkovodní fauny z rúz-

ných částí toků zmíněné pětice řek. Odebírali je ze tří míst – u pramene, ve střední části toku a při ústí do moře. Kokain byl ve všech vzorcích. A kromě něj také jiné zakázané látky, například ketamin. Dodejme, že „testům“ na drogy byly podrobeny zejména tamní sladkovodní krevety (*Gammarus pulex*), což je oblíbená lahůdka v anglických restauracích.

„Stav životního prostředí zneklidňuje širokou veřejnost kvůli změně klimatu nebo znečištění mikročásticemi plastů. Je však třeba věnovat více pozornosti i „neviditelnému“ znečištění přírody chemikáliemi, včetně drog,“ řekl k tomu profesor Nick Berry ze suffolkské univerzity. Profesor se také podívil tomu, že „zdrogované“ krevety se nacházejí ve volné přírodě, ačkoli by se takové nálezy daly očekávat spíše v Londýně či jiných velkých městech.

Stříbropěnná Vltava? Už dávno ne

Profesorova úvaha v nás podnítila zvědavost, jak jsou na tom z hlediska kontaminace drogami, kokainem zvláště, naše vnitrozemské řeky. Řekněme rovnou, že na tom nejsme nic moc. Předem prozradíme, že taková Vltava pod Prahou, kde ústí Ústřední čistíčka odpadních vod, si co do zasažení kokainem příliš nezadá se Seinou v Paříži. Obecné znečištění Seiny se přitom opakovaně dostala pod palbu kritiky v souvislosti s právě ukončenou olympiádou v Paříži.

Přítomnost drog v českých řekách sleduje Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka v Praze. Ten na svých webových stránkách poskytuje analýzu komunálních odpadních vod v rámci mezinárodní kampaně SCORE Monitoring, do níž je již zapojeno 143 čistíček odpadních vod ze 120 měst ze 37 zemí. Kampaně probíhá každoročně v jarních měsících (duben, květen). Pro monitoring jsou odbírány 24hodinové směsné vzorky, ve kterých se stanovují organizátorem aktuálně požadované analyty (nelegální drogy a jejich metabolity, farmaka a další látky). Výsledné zpracování dat provádějí experti SCORE a zpracované výsledky jsou prezentovány online organizací EUDA, což je Protidrogová agentura EU.

V pervitinu jsme jednička

Nejnovější výsledky EUDA jsou z jara roku 2023. Z nich nás zaujalo, že z 88 měst ve 24 sledovaných zemích EU má Vltava pod Prahou nejvyšší obsah metamfetaminu, jinak též pervitinu. EUDA nás dokonce označila za zemi s historicky nejvyšší spotřebou pervitinu. Ve větší či menší míře byly ve Vltavě zjištěny všechny monitoringem sledované drogy. Tedy třeba již zmíněný kokain či MDMA, jinak též extáze, či produkty marihuany. Naměřené hodnoty drog se uvádějí v miligramech v přepočtu na 1 000 obyvatel.

Odběry vody probíhají pod pražskou čistíčkou odpadních vod. Drogy se dostávají do řeky spolu s exkrementy narkomanů i občasných

uživatelů nelegálních psychostimulačních látek. Nejvyšší koncentrace drog je zaznamenána vždy v pátek a o víkend. Uprostřed týdne je množství narkotik nejnižší. Ale tak je tomu ve všech sledovaných městech. Dodejme, že žádná čistíčka odpadních vod nemá technologii, která by dokázala drogy odstranit.

Kromě Vltavy v Praze se v ČR zjišťuje přítomnost drog na řekách v dalších čtyřech místech republiky. A to v Českých Budějovicích, Plzni, Karlových Varech a v Ostravě. Je to vždy za vyústěním čistíčky odpadních vod. Výroční zpráva agentury EUDA za loňský rok je k dispozici na internetové adrese: www.euda.europa.eu/publications/html/pods/waste-water-analysis_en

Koloběh vody v přírodě je složitý a my se nebudeme pouštět do jeho mechanismu. Je však jasné, že drogy v řekách zamořují

životní prostředí nám všem. První na řadě jsou vodní živočichové. Důkaz o tom již před časem, v roce 2021, podali odborníci z České zemědělské univerzity spolu s Výzkumným ústavem rybářským.

Pokus se pstruhu ukázal, že ryby lze velmi rychle navyknout na drogy, konkrétně na metamfetamin (pervitin). Pstruzi byli chováni v kádích s čistou vodou a poté byli přemístěni do kádí s vodou obsahující pervitin. Po zpětném vypuštění do čisté vody měli pstruzi abstinční příznaky a chřadli. Když dostali na výběr, které vodě dávají přednost, zvítězila ta s pervitinem. Z pokusu vyplynulo, jak křehký je vodní ekosystém. A to ještě nevíme, jak konzumace „zfetovaných“ pstruhů a dalších ryb ovlivní konzumenta. Biologický výzkum má v tomto směru hodně práce před sebou.

Alice Olbrichová

Netradiční letní zavařování

V létě nemusíme zavařovat ovoce jen v podobě kompotů nebo džemů. Pojďme si společně připravit netradiční pikantní přílohu nejenom ke grilovaným masům, kterou je čatní. Na jeden recept využijeme višně nebo třešně, na druhý švestky nebo blumy. Někdo preferuje ostřejší, jiný sladší. Nebojte se experimentovat a připravte si originální čatní podle svých chutí.

ŠVESTKOVÉ ČATNÍ S BRUSINKAMI

SUROVINY

- 1 kg zralých švestek
- 300 g třtinového cukru
- 100 g sušených brusinek
- 2 velké červené cibule
- 1 velká žlutomasá paprika
- 2 stroužky česneku
- 1 feferonka
- 3 cm čerstvého zázvoru
- 3 lžíce olivového oleje
- 2 lžíce červeného octa
- lžíce balzamikového octa
- lžička kari koření
- lžička mleté skořice
- velká špetka mletého hřebíčku
- lžička soli

POSTUP

Švestky zbavíme pecek a nakrájíme na čtvrtiny, velké na osminy. Oloupanou cibuli překrojíme napůl a nakrájíme na měsíčky. Papriku nakrájíme na slabší proužky, česnek na tenké plátky, feferonku nadrobno, zázvor oloupeme a nastrouháme najemno.

V nerezovém hrnci se silným dnem rozehejeme olej, na něm orestujeme cibuli a papriku. Pak přidáme česnek, feferonku a koření a krátce restujeme, jen co se česnek a koření rozvoní. Poté zasypeme asi 1/3 třtinového cukru a necháme zkaramelizovat. Nakonec vsypeme švestky, zbylý cukr, vlijeme oba octy, přidáme zázvor, osolíme, promícháme a přivedeme k varu. Pod poklicí zvolna vaříme asi hodinu. Poté poklici odklopíme, a buď necháme probublávat do zhoustnutí, nebo zahustíme pektinem či jiným želírovacím přípravkem.

Nakonec podle potřeby dochutíme cukrem, solí nebo octem.

Horké čatní plníme do středně velkých sklenic, pevně uzavřeme patentním víčkem, sklenice překlápíme dnem vzhůru a necháme

asi 10 min. stát. Pak sklenice překlápíme víčkem nahoru a necháme je vychladnout. Skladujeme v chladnu a temnu, před konzumací necháme řádně rozležet.

VIŠŇOVÉ ČATNÍ SE ZÁZVOREM

SUROVINY

- 1 kg dobře vyzrálých višní
- 300 g třtinového cukru
- 10 g pektinu
- 4 jarní cibulky s natí
- 1 masitá žlutá paprika
- 5 cm čerstvého zázvoru
- 100 ml pomerančového džusu
- 2 lžice medu
- 2 lžice balzamikového krému
- 5 červených jalovčinek
- lžička celého hřebíčku
- lžička mleté skořice
- velká špetka chilli nití
- špetka citrónového pepře
- lžička soli

POSTUP

Do hrnce dáme višně zbavené pecek, pokrájené cibulky a papriku, nadrobno nakrájený zázvor, med a balzamikový krém, vsypeme 2 lžice třtinového cukru smíchaného s pektinem, podrcené jalovčinky a hřebíček, skořici, chilli nitě a citrónový pepř, osolíme, zalijeme džusem a za občasného míchání zvolna vaříme 15–20 min. Pak vsypeme zbylý cukr a ještě 5 min. povaříme. Horké čatní plníme do sklenic, pevně uzavřeme patentním víčkem, překlopíme dnem vzhůru a necháme 10 min. stát. Pak sklenice obrátíme víčkem nahoru a necháme je vychladnout. Uchováваме v chladu a temnu.

Recepty, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

AGRObase ZPRAVODAJ

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 779 00 Olomouc. Úřad AK ČR Praha: Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. IČ: 47674868, DIČ CZ47674768. tel.: 296 411 180, e-mail: sekretariat@akcr.cz. Zástupci AK ČR: Ing. Jan Doležal, prezident; Ing. Jiří Milek, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Martin Ludvík, viceprezident a předseda Sněmovny

společenstev. Grafický design: Tomáš Neubauer. Uzávěrka čísla: 20. srpna 2024. NEPRODEJNÉ. Příští číslo vyjde: 24. září 2024.

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu
Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském.
Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: paha@soud.cz